

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı

İÇ MİMARLIK BÖLÜMLERİNDEKİ TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN TEORİK VE PRATİK YÖNDEN İÇERİK ANALİZİ

İpek YILDIRIM

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

İÇ MİMARLIK BÖLÜMLERİNDEKİ TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN TEORİK VE
PRATİK YÖNDEN İÇERİK ANALİZİ

İpek YILDIRIM

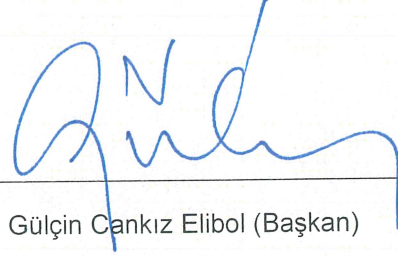
Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

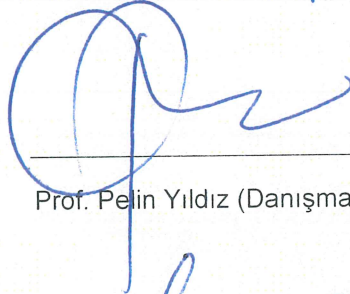
Ankara, 2018

KABUL VE ONAY

İpek Yıldırım tarafından hazırlanan "İç Mimarlık Bölümlerindeki Temel Tasarım Eğitiminin Teorik ve Pratik Yönünden İçerik Analizi" başlıklı bu çalışma, 08.06.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Gülçin Cankız Elibol (Başkan)

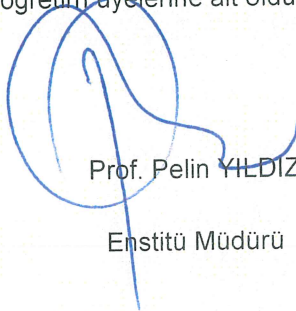

Prof. Pelin Yıldız (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Kenan Başoğlu

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Pelin YILDIZ

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

08.06.2018

İpek YILDIRIM

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

o Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

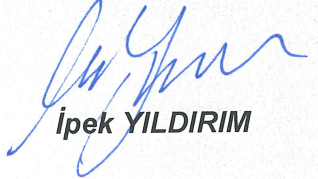
● Tezimin/Raporumun 08.06.2020 tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

o Tezimin/Raporumun.....tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

o Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

08 /06/ 2018

İpek YILDIRIM

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Pelin Yıldız danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Arş. Gör. İpek YILDIRIM

TEŞEKKÜR

Çalışmam boyunca yardımlarını ve desteğini, bunların da ötesinde sevgi ve hoşgörüsünü her daim hissettiğim çok değerli tez danışmanım Prof. Pelin Yıldız'a;

Sabır ve anlayıő ile desteklerini esirgemeyip, paylaőımda bulunan, başta TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Temel Tasarım Eğitimi ders yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi şaha Aslan olmak üzere, çalışmam için tecrübelerinden faydalanarak değerli bilgiler edindiğim, Prof. Hakan Ertek, Dr. Öğr. Üyesi İlham Enveroğlu, Dr. Öğr. Üyesi Çılga Resuloğlu, Öğr. Gör. Segah Sak ve Öğr. Gör. Selim Sertel Öztürk'e;

Çalışma görsellerinden faydalandığım çok sevgili öğrenci arkadaşlarıma;

Desteğini ve yardımlarını esirgemeyen hocam Dr. Öğr. Üyesi Kenan Başoğlu'na;

Bu zorlu süreçte yanımda olarak beni motive eden Dr. Öğr. Üyesi Damla Mursül'e;

Ve en önemlisi; sevgileri, destekleri ve güvenleriyle hep yanımda olan canım aileme sonsuz teşekkürlerimle...

ÖZET

YILDIRIM, İpek. *İç Mimarlık Bölümlerindeki Temel Tasarım Eğitiminin Teorik ve Pratik Yönden İçerik Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018.

Çalışma, Bauhaus'tan bu yana sanat ve tasarım ile ilgili disiplinlerde hazırlık, başlangıç eğitimi kapsamında farklı kurumlarda, farklı süre ve içeriklerde sürdürülmekte olan Temel Tasarım Eğitimi konu etmektedir. Bu farklılığı problem olarak ele alan çalışma, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı disiplini özelinde dersin teorik ve pratik yönden içerik analizini kapsamaktadır.

Çalışmanın amacı; TM-1 puan türü ile öğrenci alan ve İç Mimarlık Bölümü kuruluşu itibari ile en az 10 yıl geçmişe sahip olan üniversite örnekleri üzerinden, İç Mimarlık Bölümlerindeki temel tasarım eğitimi dersinin teorik ve pratik yönden içerik analizini yapmaktır. Bu analizle de literatürde sanat ve tasarım ile uğraşan çoğu disiplinde sıkça yer verilen ve problem olarak belirlenen süre farklılıklarını, işleyiş farklılıklarını ve bu farklılıkların oluşum sebeplerini incelemektir. Böylece, kurumlar üzerinden yapılacak analiz çalışması ile hem içerik farklılıkları ortaya konulacak hem de bu alanda çalışma yapan araştırmacılara ya da Temel Tasarım Eğitimi için uygulama metodu arayan eğitimcilere kaynak sağlanmış olacaktır.

Çalışmanın yöntemini içerik analizi oluşturmaktadır. Bu analizi yaparken araştırmacının amacına ve problemin sınırlandırılışına bağlı olarak, belgesel tarama ve belirlenen üniversitelerde ders yürütücüleriyle görüşmeler yapılmıştır. Bununla birlikte, örneklem grubuna dahil edilen kurumlardaki mevcut eğitim öğretim ortamlarında temel tasarım eğitimi kapsamında, güz dönemi uygulamalarının durum tespitine yönelik, stüdyo final jürilerine katılarak, güz dönemi boyunca sürdürülen sürecin ve süreç sonucundaki ürünlerin gözlem ve deneyimlenmesinden faydalanılmıştır.

Çalışma sonucunda; dersin teorik ve pratik yönden sürelerinin kurumdan kuruma farklılık gösterme sebebi, kurumlarda işleyişin özdeş olmaması, yürütülen projelerde başlangıcın, sürecin ve geline son noktanın farklı olması

olarak belirlenmiştir. Ayrıca teorik içeriğin tüm kurumlarda genel olarak aynı olduğu, teorik içeriği aktarmada faydalanılan anlatım teknikleri ile pratik içeriği oluşturan uygulama metotları ve sürdürülen uygulamalı çalışmalar arasında ise anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler

İç mimarlık ve çevre tasarımı, temel tasarım eğitimi, temel tasarım eğitimi içeriği, teorik içerik, pratik içerik.

ABSTRACT

YILDIRIM, İpek. *Theoretical and Practical Content Analysis of Basic Design Education in Interior Architecture Departments*, Master Thesis, Ankara, 2018.

This study mentions that basic design education which is being carried out in different institutions, different periods and contents within the scope of preparation/initial education in arts and design related disciplines since Bauhaus. This study which considers this difference as a problem includes content analysis in terms of theoretical and practical elements specific to discipline of interior architecture and environment design.

The aim of the study is to examine time differences, operational differences and the reasons of those by making analysis of theoretical and practical aspects of basic design education course in the interior architecture departments through the university samples which have a history of at least 10 years as of the establishment of interior architecture department with the score of TM-1. Thus, content differences will be revealed by analyzing study on institutions and a source will be provided both for researchers who study on this field and for trainers who look for application method for basic design education.

The method of study is content analysis. By doing this analysis, it is utilized from documental search, interviews with instructors and sample institutions depending on research objective and limitation of the problem. Along with this, basic design education courses of fall term have been observed in current work environment of these institutions. Also final design juries have been experienced along with process and outputs for assessments during term period.

It is determined that the reasons of theoretical and practical duration diversity of subject course among institutions, are non-identical behavior in the institutions and differences on the start-up, process and end points of ongoing projects. It is also determined that the theoretical content is generally same in all institutions and significant differences between narrative techniques used in the transfer of

theoretical content and application methods that constitute the practical content and sustained applied studies, as well.

Keywords

Interior architecture and environmental design, basic design education, content of basic design education, theoretical content, practical content.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
RESİMLER LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM.....	5
1.1. PROBLEM TANIMI	5
1.1.1. Alt Problem Cümleleri.....	5
1.2. LİTERATÜR TARAMASI	6
1.3. AMAÇ VE KAPSAM.....	9
1.4. ÖNEM.....	12
1.5. SINIRLILIKLAR.....	13
1.6. VARSAYIMLAR	13
1.7. TANIMLAR	14
2.BÖLÜM: TEMEL TASARIM EĞİTİMİ VE TEORİK / PRATİK İÇERİĞİ	16
2.1. TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İÇERİĞİ	21
2.1.1. Teorik İçerik.....	24
2.1.2. Pratik İçerik.....	26
2.2. TEMEL TASARIM EĞİTİMİ DERSİNE İLİŞKİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ	30
2.2.1. Anlatım Yöntemi	32

2.2.2. Tartışma Yöntemi	32
2.2.3. Örnek Olay Yöntemi	32
2.2.4. Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi	32
2.2.5. Problem Çözme Yöntemi.....	33
2.2.6. Soru Cevap Yöntemi	33
2.2.7. Gözlem Gezisi Yöntemi.....	33
2.3. TEMEL TASARIM EĞİTİMİ DERSİNE İLİŞKİN UYGULAMA METOTLARI	34
2.3.1. Kavramsal	38
2.3.2. Analitik.....	38
2.3.3. Kompozisyonel	38
2.3.4. Mekan Kaynaklı	39
2.4. FARKLI EĞİTİM KURUMLARINDAN UYGULAMA METOTLARI	39
2.4.1. University of Minnesota	39
2.4.2. University of Tennessee	43
2.4.3. İstanbul Teknik Üniversitesi.....	46
3.BÖLÜM: YÖNTEM	48
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	48
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	49
3.3. VERİLERİN TOPLANMASI VE VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	51
3.4. VERİLERİN ANALİZİ	51
4.BÖLÜM: ÖRNEKLEM GRUBUNA GİREN ÜNİVERSİTELERDE TEMEL TASARIM EĞİTİMİ UYGULAMA YÖNTEMLERİNİN İNCELENMESİ	53
4.1. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ.....	54
4.2. BİLKENT ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ	61

4.3. TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ.....	64
4.4. SELÇUK ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ.....	68
4.5. BAŞKENT ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ.....	72
4.6. ATILIM ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ.....	82
5. BÖLÜM: BULGULAR: ÖRNEKLEM GRUBU ÜZERİNDEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİ SİSTEMLERİ, TEORİK VE PRATİK İÇERİĞİ OLUŞTURAN YÖNTEM VE METOTLARIN KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRİLMESİ....	91
SONUÇ.....	102
KAYNAKÇA.....	108
İNTERNET KAYNAKLARI.....	112
EKLER.....	113
Ek 1.....	113
Ek 2.....	114
Ek 3.....	115
Ek 4.....	116
Ek 5.....	117
Ek 6.....	118
ÖZGEÇMİŞ.....	119

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Örnekleme Grubuna Alınan Üniversiteler ve İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölüm Kuruluş Tarihleri.....	50
Tablo 2: Görüşme Yapılan Temel Tasarım Ders Yürütücüleri.....	51
Tablo 3: Eğitim Kurumları İle İlgili Genel Bilgiler	92
Tablo 4: Örnekleme Grubuna Giren Üniversitelerde Temel Tasarım Eğitimi Dersinin Teorik ve Pratik Süre Dağılımları	94
Tablo 5: Teorik İçeriği Oluşturan Öğretim Yöntemleri	96
Tablo 6: Pratik İçeriği Oluşturan Uygulama Metotları.....	99

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Minnesota Üniversitesi Temel Tasarım Eğitimi Dersine Ait Çalışmalar	41
Resim 2: University of Minnesota Temel Tasarım Eğitimi Çalışmaları.....	41
Resim 3: Temel Tasarım Eğitimi Çalışması	42
Resim 4: Temel Tasarım Eğitimi Çalışması	42
Resim 5 : University of Minesota Temel Tasarım Eğitimi Çalışmaları.....	43
Resim 6: University of Tennessee Pre-Major Courses Çalışma Örnekleri.....	44
Resim 7:University of Tennessee Pre-Major Courses Çalışma Örnekleri.....	45
Resim 8:University of Tennessee Pre-Major Courses Çalışma Örnekleri.....	45
Resim 9:University of Tennessee Pre-Major Courses Çalışma Örnekleri.....	46
Resim 10: 5*5mm ve 2,5*2,5mm Karelerden Oluşan Nokta Kompozisyonu.....	56
Resim 11: Nokta ve Çizgi Kompozisyonu	56
Resim 12:Nokta/Çizgi/Yüzey Kompozisyonu	56
Resim 13: 12,5*25 cm Ölçülerindeki Kadraj.....	57
Resim 14: Tek Malzemeli Rölyef Çalışması.....	57
Resim 15: Birden Fazla Malzemeli ve Dokulu Rölyef Çalışması.....	57
Resim 16: Birden Fazla Malzemeli ve Dokulu Rölyef Çalışması.....	57
Resim 17: 25*12,5*12,5 cm Ölçülerinde Maket Denemeleri ve Final Maketi	58
Resim 18: Hacettepe Üniversitesi Temel Tasarım Eğitimi Çalışmaları	59
Resim 19: Hacettepe Üniversitesi Temel Tasarım Eğitimi Çalışmaları	60
Resim 20: Bilkent Üniversitesi Temel Tasarım Çalışması.....	62
Resim 21: Bilkent Üniversitesi Temel Tasarım Çalışması.....	63
Resim 22: Çıkış Kavramı- Fotoğraf Kadrajı	65
Resim 23: Nokta Kompozisyonu	65
Resim 24: Nokta - Çizgi Kompozisyonu.....	66
Resim 25: Nokta-Çizgi-Yüzey Kompozisyonu.....	66
Resim 26: Hacim Çalışması-İlişki Türü	66
Resim 27: Hacim Çalışması-Soyut Mekansal Form.....	67
Resim 28: Hacim Çalışması-Soyut Mekansal Form.....	67
Resim 29: Hacim Çalışması-Soyut Mekansal Form.....	67

Resim 30: Referans Görsel.....	67
Resim 31: Referans Görsel.....	68
Resim 32: Temel Tasarım Eğitimi Nokta Çalışması.....	70
Resim 33: Temel Tasarım Eğitimi Nokta Çalışması.....	70
Resim 34: Temel Tasarım Eğitimi Çizgi Çalışması	71
Resim 35: Temel Tasarım Eğitimi Çizgi Çalışması	71
Resim 36: Temel Tasarım Eğitimi Doku Çalışması.....	71
Resim 37: Temel Tasarım Eğitimi Doku Çalışması.....	71
Resim 38: Temel Tasarım Eğitimi Renk Çalışması.....	72
Resim 39: Temel Tasarım Eğitimi Renk Çalışması.....	72
Resim 40: Temel Tasarım Eğitimi Form Oluşturma-Renk Çalışması.....	72
Resim 41: Temel Tasarım Eğitimi Form Oluşturma-Renk Çalışması.....	72
Resim 42: Faz 1: Fotoğraf Çözümleme Çalışması.....	75
Resim 43: Faz 2: Müzik Çözümlemesi.....	76
Resim 44: Mon Oncle Film Afifi.....	77
Resim 45: Filme Ait Çıkarım Diyagramı	77
Resim 46: Çalışma Süreci Sunum Paftası	78
Resim 47: Sonuç Ürün (Maket Çalışması).....	78
Resim 48: Film Çözümlemesi Öğrenci Çalışması	79
Resim 49: Film Çözümlemesi Öğrenci Çalışması	81
Resim 50: Soyutlama Çalışması	84
Resim 51: Monokromatik Renk Şeması	85
Resim 52: 50*50 cm Boyutlarında Soyut Kompozisyon Çalışması	85
Resim 53: 2,5 Boyutlu Kütleli Doku (Rölyef Çalışması)	85
Resim 54: Monokromatik Renk Kullanılan Rölyef Çalışması	86
Resim 55: Teknik Çizim	87
Resim 56: Temel Tasarım Eğitimi Öğrenci Çalışması Süreç Aşamaları-I	88
Resim 57: Temel Tasarım Eğitimi Öğrenci Çalışması Süreç Aşamaları-II	88
Resim 58: Temel Tasarım Eğitimi Öğrenci Çalışması Süreç Aşamaları-III	89
Resim 59: Temel Tasarım Eğitimi Öğrenci Çalışması Süreç Aşamaları-IV.....	90

GİRİŞ

Esasen insan tasarlanmış bir çevreye gözlerini açar. Doğduğumuz andan itibaren tasarım ile iç içeyizdir fakat yaşadığımız çevreyi algılamaya başladığımızda ya da tasarıma ilgi duyduğumuzda bunu idrak ederiz.

Tasarım; zihinde canlanan sanatsal ve yaratıcı fikirlerin; araştırma, düşünme ve deneme yanılma süreci sonunda; sözcükler, şekiller ve üç boyutlu nesnelere aracılığıyla ortaya çıkan sonucudur. Bu fikirler kağıda dökülürken ya da uygulamaya geçerken belirli kurallar ve sınırlar çerçevesinde gerçekleşir. Her çizgi, her tasarı, tasarım değildir. İşte bu sebeple, nesnel tasarım kriterleri belirlemek ve tasarım eleştirisi yapabilmek için temel tasarım eğitimi almak gerekmektedir.

Temel tasarım eğitimi; zihinde canlanan fikirlerin kağıda dökülmesinden uygulanmasına kadar geçen süreçte yol göstericidir. Bu eğitim ile öğrencilere tasarım kavramı, tasarım yaparken faydalanacakları evrensel ilke ve öğeler ve bunların nasıl kullanılacağı öğretilmektedir.

Öğrenciye daha önceki kabullerini sorgulatmayı amaçlayan temel tasarım eğitimi, 4 yıl sürecek olan tasarım eğitiminin ilk basamağıdır. Bu eğitim o zamana kadar, sorunlarla karşılaştığında çözüm yolları hazır olarak verilen öğrenciye, kalıplarını yıkarak sorunlara karşı nasıl çözümler üretebileceğini öğreten bir sistemdir (Ertek, 1999, s. 17).

Temel tasarım eğitimi 1919'da Almanya'da açılan Bauhaus Okulu ile doğmuştur. Burada başlangıç/hazırlık eğitimi olarak verilmiş ve bu süreci başarıyla tamamlayanlar okula kabul edilmiştir. Ortaya çıkışının ardından geçirdiği dağılma, kapanma gibi süreçlerin sonrasında 1956 yılında Marmara Üniversitesi'nde Bauhaus eğitim sistemiyle tanışılması ile bu ekol ülkemizde de uygulanmaya başlanmıştır. Marmara Üniversitesi'nin ardından İstanbul Teknik Üniversitesi'nde uygulanan bu sistem daha sonra sanat ve tasarım ile uğraşan çoğu kurumda müfredattaki yerini almıştır.

Sanat ve tasarım alanındaki temel eğitimi kapsayan temel tasarım eğitimi mimarlık, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı, resim, heykel, seramik gibi bölümlerde aynı amaçlar ile farklı içerik ve uygulamalarla verilebilmektedir.

Sanat eğitimi için gerekli belirli standartların oluşmasında, en önemli görev temel tasarım eğitimine aittir. Tüm sanatsal disiplinler arasında temel düzeyde iletişim sağlanabilmesi için gerekli temel terminoloji, teknik malzeme ve yöntemlerin kullanım bilgisi, öğrencinin biliş ve algısını açarak kendi yetilerini keşfetmesi temel tasarım eğitimi ile mümkündür (Seylan, 2005, s. 21,22).

Tasarımda standart bir doğru anlayışı ya da güzel anlayışı yoktur fakat yapılan tasarımların değerlendirilmesinde faydalanılan nesnel kriterler mevcuttur. Bunlar tasarım eğitimi ile verilmektedir.

Aynı şekilde temel tasarım eğitimi uygulamalarında da tek bir doğru ya da standart bir uygulama sistematiği olmayıp uygulanan yöntemler, sorgulamalar ve yeni arayışlar ile geliştirilmeye devam etmektedir.

Temel tasarım eğitimi 1. yarıyıl ya da 1. ve 2. yarıyıl olmak üzere 1 ya da 2 dönem, hazırlayıcı eğitim niteliği ile yürütülmektedir. Genel olarak tasarım ilkeleri, tasarım öğeleri, görsel algı ilkeleri ve 2 ve 3 boyutlu kavramlar ile sınırlı olan ders içeriği, farklı kurumlarda, farklı eğitimciler tarafından, farklı uygulama yöntemleri ile bu dersin içeriklerinin aktarılmasına dayanmaktadır.

Bu ders öğrencilerin tasarımla ilk olarak tanıştığı yer olup, ilerleyen yıllarda alacakları derslere alt yapı oluşturmaktadır. Aynı zamanda da ömür boyu meslek hayatlarında kullanacakları bilgi aktarımları sağladığı için önem arz etmektedir.

Temel tasarım eğitimi sanat ve tasarım ile uğraşan disiplinler arasında ortak bir dil oluşmasını sağlayarak farklı disiplinleri ortak bir paydada buluşturabilmektedir.

Erim'e göre eğitim sistemimize bakıldığında, üniversite öğrenimi de dahil olmak üzere, önceki eğitim ve öğretimin ezberciliğe dayandığı, sorun çözme, yaratıcı çözümler arama gibi yollara başvurulmadığı görülmektedir. Eğitim

sistemimizdeki ezbercilik vazgeçilmez bir hal almış olup bunun sonucunda da öğrenci; düşünme, görme, algılama, çözüm üretme yetilerini neredeyse hiç kullanmamaktadır. Sanat eğitimi veren kurumlarda uygulanan temel tasarım eğitiminin amacı; önceki öğrenme ile oluşmuş tüm bu kalıpları yıkarak görme ve algılamayı sağlamaktır (Erim, 1994, s. 26).

Temel tasarım eğitimi sayesinde öğrenciler; kendilerinde var olan yetiyi ve özgünlüğü; öğrendiği temel bilgiler ile birleştirerek kendine özgü ifade biçimi ve bir dil oluşturup, iç dünyasını yansıtabilme ve bunu biçime dönüştürebilme yetisi kazanmaktadır.

Tasarım eğitimi gelişime ve değişime açık, devingen bir eğitimidir. Bu eğitimde gelişimin sağlanabilmesi için de değişen koşullara uyum sağlayabilecek, güncel içeriğe ya da sistematığe sahip olunmalıdır. Tasarım eğitimi başlangıç eğitimi niteliğinde olan, temel tasarım eğitimi ile verilmektedir. Bu eğitimde kullanılan yöntemleri içeren bu çalışma ile de örnekleme dahil edilen kurumlardaki güncel uygulamalardan veriler toplanarak bu eğitim kapsamında neler yapıldığı görülebilecektir.

Çalışma başlangıcında yapılan alan yazın taraması sonucu, temel tasarım eğitimi dersinin çoğu kurumda farklı isimlerle yer aldığı, farklı sürelerde uygulandığı görülmüştür. Teorik ve pratik içeriğin bir arada yürütüldüğü derste, bu içeriklere ayrılan sürelerde de farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklardan hareketle temel tasarım eğitimi dersinin teorik ve pratik içeriğini oluşturan bu farklılıklar problem olarak ele alınmış ve farklılıklara sebep olduğu düşünülen içerikleri detaylı bir şekilde incelemek adına, çalışma belirlenen kurumlar üzerinden yapılan teorik ve pratik içerik analizi çerçevesinde şekillenmiştir.

Altı bölümden oluşan çalışmanın, birinci bölümünde literatür taraması ile desteklenen problem cümlesi belirtilmiş ve çalışmanın amacı, kapsamı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları, tanımlar gibi genel içeriğe yer verilmiştir.

İkinci bölümde çalışmanın temelini oluşturan Temel tasarım eğitimi kavramına, ortaya çıkışına, gelişimi ve günümüzdeki konumuna değinilmiş ardından bu eğitimin içeriğine teorik ve pratik içerik alt başlıkları altında değinilmiş olup,

teorik içeriğin aktarılmasında kullanılan öğretim teknikleri ve bu kuramsal bilgilerin kavratılması için yaptırılan uygulamaların metotları belirtilmiştir. Ardından yurt içinden ve yurt dışından belirlenen üniversite örnekleri üzerinden bu dersin ulusal ve uluslararası kurumlarda analizi yapılmıştır.

Üçüncü bölümde araştırmanın modeli, çalışmanın evren ve örnekleme ile çalışmada verilere nasıl ulaşılabileceği ve ulaşılan verilerin nasıl değerlendirileceği belirtilmiştir.

Dördüncü bölümde çalışmanın örneklem grubuna dahil edilen altı kurum; Hacettepe Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Başkent Üniversitesi ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nin temel tasarım eğitimi dersleri, ders içerikleri, dersin teorik ve pratik süreçleri, öğretim teknikleri ve uygulama metotlarına ait veriler toplanmıştır.

Beşinci bölümde ise örneklem grubu üzerinden temel tasarım eğitime dair daha önceden ulaşılabileceği hedeflenerek toplanılan veriler, karşılaştırmalı olarak tablolar yardımı ile sunulmuş ve bulgular başlığı altında elde edilen bu verilere yer verilmiştir.

Tüm bu aşamaların ardından elde edilen veriler ışığında ortaya konulan bulgular sonuç bölümünde değerlendirilerek çalışma tamamlanmıştır.

1.BÖLÜM

1.1. PROBLEM TANIMI

Bu çalışma İç Mimarlık/ İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde verilen temel tasarım eğitiminin teorik ve pratik yönden içerik analizini kapsamaktadır.

Türkiye'deki üniversitelerde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümlerinde temel tasarım eğitimi dersinde teorik ve pratik yönden içerik farklılıkları var mıdır? Sorusu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.1.1. Alt Problem Cümleleri

- Örneklem grubuna giren üniversitelerde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında Temel Tasarım Eğitimi kaç saat verilmektedir?
- Örneklem grubuna giren üniversitelerde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında verilen temel tasarım eğitimi dersinin kaç saati teorik, kaç saati pratiktir?
- Örneklem grubuna giren İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında verilen temel tasarım eğitiminin içerikleri nelerdir?
- Örneklem grubuna giren İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında verilen temel tasarım eğitimi dersinde içerik farklılıkları var mıdır? Var ise bu farklılığının sebepleri nelerdir?

1.2. LİTERATÜR TARAMASI

Ertek (1999) tarafından yapılan sanatta yeterlik tez çalışmasında, ABD ve Türkiye örnekleri üzerinden temel tasarım eğitimi içerikleri incelenmiştir. Buna göre; ABD’de temel tasarım eğitimi dersinin dönem içerisindeki hafta sayısında farklılıklar tespit edilmiş, Türkiye’de ise 6 üniversite örneği arasında 14 haftalık ikişer dönem genel kabul olarak görülmüştür. Ders saatleri açısından değerlendirildiğinde ABD’de üniversitelerden birinin haftada 9, üçünün haftada 6, ikisinin haftada 4 saat eğitim verdiği, Türkiye’de ise bir kurumun 9, bir kurumun 6 ve dört kurumun ise haftada 4 saat temel tasarım eğitimi dersi verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu değerlendirmeler sonucu, genel olarak ABD’deki üniversitelerin İç Mimarlık Bölümlerindeki öğrenci sayısı ve dönem içerisindeki hafta sayısı ile ders sayısında, Türkiye’deki üniversitelere göre belirgin bir fark görülmediği, ancak kabul edilir sınırlar içinde bir çeşitliliğin eğitim sistemleri ve genel yükseköğretim oluşumları arasındaki farklılıktan kaynaklandığı düşüncesine varılmıştır.

Konuların aktarım yöntemlerine bakıldığında ise ABD’de iç mimarlık eğitimi veren kurumların belirgin bir şekilde yaklaşık olarak her konu başlığı için çeşitli aktarım yöntemleri kullandığı Türkiye de ise konulara göre yöntemlerin sınırlı çeşitlilik gösterdiği, genellikle aynı yöntemlerin kullanıldığı, dersin uygulama odaklı işlendiği sonuçları alınmıştır.

Temel tasarım eğitimini mesleki, sosyal, toplumsal, psikolojik vs. tüm yönleriyle ele alan bu çalışmada Ertek, altısı Türkiye, altısı Amerika’da lisans düzeyinde tasarım eğitimi veren 12 örneklem üzerinden içerik analizi yapmıştır. Dersin dönemde kaç hafta işlendiği, haftada kaç saat verildiği ve dersin işlenişinde ne tür yöntemler kullanıldığını irdelleyen bu çalışma ile dersin genel anlamda analizi yapılmış; bu genel analiz sonucunda, kurumlar arasında eğitim sistemi ve işleyiş farklılıkları sebebiyle uygulama çeşitliliği olabileceği sonucuna varılmıştır. Detaylı bir analiz çalışması olmasına rağmen Ertek tarafından yapılan bu çalışma dersin işleyişine, konuların aktarımında kullanılan yöntemlere değinse de dersin teorik ve pratik kısmının ayrımı yapılmayıp bir bütün olarak

değerlendirme yapılmıştır. Çalışmada kullanılan yöntem, içerik analizi yaparken altyapı oluşturabilecek nitelikte olduğu için bu çalışmadan faydalanılmıştır.

Erkan (2006) tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmasında, 3 farklı üniversite örneği üzerinden temel tasarım eğitimi sorgulayan bir analiz çalışması yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmış ve temel veri toplama aracı olarak anket tekniğinden faydalanılmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu yaklaşık değerlere sahip olmaları sebebiyle YTÜ, İTÜ ve ODTÜ oluşturmuştur. Çalışma kapsamında örneklem grubuna giren 3 üniversitenin temel tasarım eğitimi ders içerikleri ve uygulama yöntemleri incelenmiştir. Buna göre; YTÜ'de dersin 1 saat teorik 2 saat uygulamalı çalışmalar olarak iki bölümde yapıldığı, fakat öğretmenlerin ders sürelerini yetersiz bulmaları sebebi ile teorik kısmı minimumda tutarak uygulamaya ağırlık verdikleri, öğrencilere öncelikle tasarım elemanları sonra ilkeleri sonrasında ise bu bilgilerin nasıl yan yana getirileceği konusunda bilgi verildiği öğrenilmiştir.

İTÜ'de temel tasarım dersinin Bauhaus'a dayalı bir sistem ile kavramlarla ve oyun içerisinde temel ilke ve öğelerin öğretilmesi esasına dayandığı sonucu alınmıştır.

ODTÜ'de ise temel tasarım dersinin haftalık 8 saat verildiği, Bauhaus'u temel alan bir öğretim sistemi uygulandığı sonuçları alınmıştır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre her üniversitede farklı yöntemler ile farklı sürelerde verilen temel tasarım eğitiminin temel amacının öğrenciye düşünmeyi, analiz etmeyi ve kendini geliştirmeyi öğretmeyi amaçladığı görülmüştür. Çalışmadan elde edilen bulgular ve anket çalışması sonucuna göre; farklı kurumlarda, farklı yöntem ve sürelerde uygulanan farklı içeriklerine rağmen temel tasarım eğitimine yönelik ortak nokta öğrencilerin dersi anlamakta güçlük çekmesidir.

Erkan tarafından temel tasarım eğitimi sorgulamak amacıyla YTÜ, İTÜ ve ODTÜ örneklem grubu üzerinden yapılan bu çalışmada YTÜ'de dersin 1 teorik 2 pratik olmak üzere 3 saat olduğu, İTÜ'de 2 teorik 2 pratik olmak üzere 4 saat olduğu, ODTÜ'de ise toplamda 8 saat verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Her

üniversitenin dersin işlenişinde Bauhaus temelli bilgileri, farklı yöntemler kullanarak aktardıkları sonucu alınmış fakat üç örnekleme de ortak noktanın dersin anlaşılmasında güçlük çekilmesi olduğu görülmüştür. Bu da teorik kısmın yeterli olup olmadığı sorusunu akıllara getirmektedir. Dersin teorik ve pratik dağılımının kendi içindeki eşitsiz dağılımı ve bu dağılımın kurumlar arasında da farklılık göstermesi, bu konudaki şüpheleri artırmaktadır. Erkan tarafından hazırlanan bu çalışma dersin teorik ve pratik kısmını incelemek için altyapı oluşturabilecek niteliktedir.

Toktaş (2009) tarafından yapılan doktora tez çalışmasında, temel tasarım dersine ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma, tarama modeli ile gerçekleştirilmiş; veri toplama tekniği olarak anket ve görüşmeden faydalanılmıştır. Araştırmada temel tasarım eğitiminin ders süreleri, ders içerikleri, amaçları, kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin neler olduğu sorularına cevap aranmıştır. Örneklem grubuna giren üniversitelerde dersin teorik ve pratik sürelerine ilişkin farklılıklar tespit edilmiş; aynı zamanda dersi aktarırken kullanılan yöntemlere ilişkin de uyumsuzluklar, ayrılıklar belirlenmiştir.

Bu çalışma temel tasarım dersi işlenirken yapılan uygulamalı çalışmaların hangi teorik tasarım ilkelerini kavratmak amacıyla yapıldığını, tasarım ilke ve elemanlarına ilişkin teorik bilgilere yer verilmesi gerektiğini (Toktaş, 2009) ve temel tasarım eğitiminin programdaki süreleri belirlenirken teorik ve uygulama sürelerinin eşit tutulması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Toktaş tarafından temel tasarım dersine ilişkin öğrenci ve öğretim görevlisi görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma ile örneklem grubuna giren üniversitelerde dersin teorik ve pratik kısımlarına ilişkin farklılıklar ve dersi aktarma yöntemlerine ilişkin çeşitlilik tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda, temel tasarım dersi işlenirken yapılan uygulamalı çalışmaların hangi teorik bilgiyi kavratmak amacıyla yapıldığının vurgulanması ve dersin programdaki süreleri belirlenirken teorik ve uygulama sürelerinin eşit tutulması gerektiği önerilerine yer verildiği; fakat bununla ilgili detaylı bir çalışmanın literatürde yer almadığı görülmüştür.

Literatür taraması sonucu farklı kişiler tarafından farklı disiplinlerde yapılan bu çalışmaların büyük çoğunluğunda temel tasarım dersinin genel olarak incelendiği, derse dair spesifik bir analiz yapılmadığı, ayrıca çalışmalarda ele alınan örneklem gruplarının çoğunda temel tasarım dersinin içeriği ve sürelerinin teorik ve pratik olarak dağılımında çeşitlilikler olduğu ve genel olarak uygulamalı kısma kuramsal kısımdan daha çok yer verildiği tespit edilmiştir. Bu analiz çalışmaları yoğun olarak resim-iş, mimarlık gibi anabilim dallarında yapılmış; iç mimarlık alanında bu konuda yeterli literatürün olmadığı tespit edilmiştir. Tüm bu veriler sonucunda, programlarda teorik ve pratik süre farklılıkları olan ve bölüm kuruluşu itibarıyla en az 10 yıllık geçmişe sahip kurumlar üzerinden dersin teorik ve pratik yönden içerik analizi yapılmıştır.

1.3. AMAÇ VE KAPSAM

Tasarım eğitimi veren akademik programlarda ilk yarıyıl ya da ilk iki yarıyıldan itibaren temel oluşturucu, hazırlayıcı ve hazır bulunuşluk düzeyini belirleyici bir işlevi yerine getirmesi öngörülerek yer verilen temel tasarım eğitimi, öğrencilere alana yönelik bilgi, beceri ve tutum kazandırmada gerekli altyapı kazanımları sağlamaktadır.

Bu ders günümüzde mimarlık ve mimarlık eğitimi içerisinde verilmekte ve ülkeler arasında hatta aynı ülkedeki çeşitli üniversiteler (kurumlar) arasında farklılık göstermektedir. Yapılan araştırmalar üzerinden oluşturulan yeni öğrenme biçimleri, kurumlarda verilmekte olan tasarım eğitimlerini biçimlendirmektedir (Erkan, 2006, s. 3).

'Temel tasarım eğitimi, farklı ülkelerde de uygulanmakta, benzer bir genel çerçeve koymasına rağmen, aynı alan eğitimi yapan ve aynı yapılmaya sahip farklı üniversitelerde bile içerik açısından farklılıklar gösterebilmektedir' (Seylan, 2004, s. 90). Seylan'ın da bahsettiği gibi, ülkemizde ya da yurt dışında temel tasarım eğitimi veren iç mimarlık kurumlarında içerik açısından gözle görülebilir farklılıklar mevcuttur. Bu çalışmanın amacı, bu farklılıkların nedenlerini ve

farklılığa sebep olduğu düşünölen ders içeriklerini teorik ve pratik yönden ele almaktır.

Çalışmanın amacı TM-1 puan türü ile öğrenci alan ve bölüm kuruluşu itibari ile en az 10 yıl¹ geçmişe sahip üniversite örneklemini üzerinden İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerindeki temel tasarım eğitiminin teorik ve pratik yönden içerik analizini yapmaktır. Bu çalışma ile literatürde sıkça yer verilen işleyiş farklılıkları ve bu farklılıkların oluşum sebepleri incelenebilecek, ayrıca derse ait teorik ve pratik içeriklerde analiz edilebilecektir.

İçerik analizi sayesinde;

- Üniversite programlarında dersin hangi isimle yer aldığı
- Kaç dönem verildiği
- Dönemde kaç hafta olduğu
- Haftada kaç saat olduğu
- Haftalık teorik ve pratik süre dağılımları
- Teorik içerikte faydalanılan anlatım teknikleri, pratik içerikte faydalanılan uygulama metotları ve güz dönemi sonunda ulaşılan çalışmalar (ürünler) incelenecektir.

Bu çalışma ile birlikte alandaki bu çeşitliliğin avantajları veya dezavantajları üzerine konuşulabilecek, aynı amaçla, aynı sonuca ulaşmak için tercih edilen yol ve yöntemler belirlenebilecektir.

Ayrıca yurt dışından seçilen örnek üniversiteler incelenerek, yurt içi ve yurt dışında bu dersin işleyişine ya da içeriğine dair ne gibi farklılıklar olduğu tespit edilebilecektir.

Çalışmada veri toplama yöntemi olarak öncelikle, üniversitelerin web sitelerindeki ders içeriklerinden faydalanılacak, örneklem grubuna giren üniversitelerin temel tasarım final jürilerine katılarak projeler ve süreç, süreci

¹ Örnekleme grubuna giren üniversitelerde bölüm kuruluşundan itibaren 10 yıl olma şartı, dersin belirli bir donanım ve yeterliliğe sahip yürütücüler tarafından sürdürölüyor olması ve üniversitelerin uzun bir geçmişe sahip olması sebebiyle yeterli ve sağlıklı veri toplanabilecek olmasıdır.

baştan sona yaşayan öğrenci ve ders yürütücülerinden dinlenebilecek ve ders yürütücüleri ile görüşmeler yapılacaktır.

Çalışmanın örneklem grubunu Hacettepe Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Başkent Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi oluşturmaktadır.

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Eğitimi çerçevesinde sınırlandırılmış konu kapsamında, ÖSYM seçme ve yerleştirme sınavı ile öğrenci alan İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümü örnekleri üzerinden ölçüm yapmayı amaçlayan çalışma kapsamında ilk bölümde problem cümlesi belirlenerek çalışmanın amacı, kapsamı, önemi ve sınırlılıkları gibi temel konulara değinilmiştir.

İkinci bölümde çalışmanın temelini oluşturan temel tasarım eğitimi kavramına, ortaya çıkışına, gelişimi ve günümüzdeki konumuna değinilmiş ardından bu eğitimin içeriğine teorik ve pratik içerik alt başlıkları altında değinilmiş olup, teorik içeriğin aktarılmasında kullanılan öğretim teknikleri ve bu kuramsal bilgilerin kavratılması için yaptırılan uygulamaların metotları belirtilmiştir. Ardından yurt içinden belirlenen bir ve yurt dışından belirlenen iki üniversite örneği üzerinden bu dersin ulusal ve uluslararası kurumlarda analizi yapılmıştır.

Üçüncü bölümde araştırmanın modeli, çalışmanın evren ve örnekleme ile çalışmada verilere nasıl ulaşılabileceği ve ulaşılan verilerin nasıl değerlendirileceği belirtilmiştir.

Dördüncü bölümde çalışmanın örneklem grubuna dahil edilen altı kurum Hacettepe Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Başkent Üniversitesi ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nin temel tasarım eğitimi dersleri, ders içerikleri, dersin teorik ve pratik süreçleri, öğretim teknikleri ve uygulama metotlarına ait veriler toplanmıştır.

Beşinci bölümde ise örneklem grubu üzerinden temel tasarım eğitimine dair daha önceden ulaşılabileceği hedeflenerek toplanılan veriler, karşılaştırmalı olarak

ifade edilerek tablolar yardımı ile sunulmuş ve bulgular başlığı altında elde edilen bu verilere yer verilmiştir.

Tüm bu aşamaların ardından elde edilen veriler ışığında ortaya konulan bulgular sonuç bölümünde değerlendirilerek çalışma tamamlanmıştır.

1.4. ÖNEM

İç Mimarlık eğitimine başlayan öğrenciler, burada ilk olarak tasarım dersleri ile karşılaşmaktadırlar ve yeni karşılaştıkları bu eğitim sistemini daha önceki aldıkları eğitim ile bağdaştıramadıkları için bu derslerde ciddi bir zorlanma yaşamaktadırlar. Rastlantısal olarak oluşturdukları tasarımların meydana geliş süreçlerini açıklayamayıp, kendilerini ve ürettiklerini ifade etmekte güçlük çekmektedirler.

Türkiye’de ezbere dayalı ve sayısal bilgi tabanlı olan eğitim sisteminden sonra, temel tasarım eğitimi ile ilk kez temel tasarım stüdyosunda tanışan(karşılaşan) öğrencinin temel tasarım ilke ve öğelerini öğrenmesi, tasarım sürecini algılaması ve ifade edebilmesi ayrıca sistematik düşünmeyi öğrenebilmesi açısından temel tasarım eğitimi büyük önem taşımaktadır.

Bu nedenle bu çalışma ile birlikte tasarım eğitiminin alfabesi olarak nitelendirilebilecek temel tasarım eğitimi dersinin teorik ve pratik süreleri ve öğretim metotları incelenerek, kullanılan yöntemler ve uygulama farklılıkları analiz edilip tasarım eğitimi için böylesine önemli ve temel oluşturucu olan bu dersin içeriğine dair detaylı veriler ortaya koyulabilecektir. Aynı zamanda bu çalışma temel tasarım eğitimcilerine ve araştırmacılarına kullanacakları öğretim teknikleri ve uygulama metotları konusunda da yol gösterici nitelikte olacaktır.

Ayrıca literatürde çokça yer verilen dersin kuramsal ve uygulamalı kısmının eşitsizliği ve çeşitliliği örneklem gruba dahil edilen kurumlar üzerinden analiz edilecektir.

Tüm bunların yanı sıra uzun zamandır temel tasarım eğitimi dersinin uygulandığı oturmuş bir sistem ile bu konuda pek çok kaynak ve verilere sahip

donanımlı üniversite örnekleri üzerinden dersin içeriği ve sistematığına dair veriler elde edilecektir.

Farklı üniversitelerdeki işleyişlerden elde edilen veriler bir araya getirilerek oluşturulan bu tez çalışması, temel tasarım eğitimi ders yürütücülerine derste nasıl bir yöntem izleyecekleri konusunda faydalanabilecekleri bir kaynak niteliğinde olacaktır.

1.5. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma TM-1 puan türü ile öğrenci alan ve bölüm kuruluşundan itibaren en az 10 yıl geçen, Hacettepe Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Başkent Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi İç Mimarlık/İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılı temel tasarım eğitimi ders içeriklerinin teorik ve pratik yönden analiz edilmesi ile sınırlıdır.

1.6. VARSAYIMLAR

Bu çalışma aşağıdaki varsayımlara dayanmaktadır.

1. Belirtilen koşullar ve sınırlar içinde seçilen örneklem evreni temsil yeterliliğine sahiptir.
2. Araştırmada yararlanılan kaynakların doğru ve geçerli bilgiler sağladığı ön görülmektedir.
3. İç Mimarlık/İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümlerinde verilen temel tasarım eğitimi dersinin teorik ve pratik yönden içerik analizinin yapılmasına istek ve ihtiyaç duyulmuştur.

1.7. TANIMLAR

Gözlem: Bir durum ya da bir olay hakkında bilgi edinmek veya çeşitli davranış örüntüleri ile ilgili belirlemeler yapmak istendiğinde uygulanan yöntemdir (Bilen, 1996, s. 166).

'Bir nesnenin, olayın veya bir gerçeğin, niteliklerinin bilinmesi amacıyla, dikkatli ve planlı olarak ele alınıp incelenmesi, müşahede.' (www.tdk.gov.tr, 2018).

Hazır bulunuşluk: Yeni bir öğrenme durumunda, bireyin önceden sahip olduğu özelliklerin tümüdür. Bireyin yaşı, gelişimi, olgunluk seviyesi, tutumu, motivasyonu, sağlık durumu gibi birçok unsur hazır bulunuşluk düzeyini belirlemektedir (Yapıcı & Yapıcı, 2005, s. 189).

Yaratıcı Düşünme: Buluşçu, yenilik arayan ya da eski sorunlara yeni çözümler getiren ve özgün düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlayan bir düşünme biçimidir (Oğuzkan 1993'den Aktaran Tepecik & Toktaş, 2014, s. 32).

Yöntem: Aynı hedefi gerçekleştirmek üzere birçok tekniğin bütünlük oluşturacak şekilde bir arada sunulmasıdır (Bilen, 1996, s. 38).

Hasol yöntemi; *'Bir amaca ulaşmak için tutulan düzenli yol, metot'*. şeklinde tanımlamıştır (Hasol, 2010, s. 504).

Teknik: Öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimidir (Demirel,2003'ten Aktaran Tepecik & Toktaş, 2014, s.32). Bilen'in tanımladığı şekliyle ise öğretim gereçlerini sunma ve öğretim aktivitelerini düzenlemede takip edilen yoldur (Bilen, 1996, s. 38).

Hasol tekniği; *'Yol, yordam, yöntem. Fizik, kimya, matematik gibi tanıtlanmış bilimleri iş alanında uygulama işi'* şeklinde tanımlamıştır (Hasol, 2010, s. 455).

Tasarlamak: *'Zihinde hazırlamak anlamına gelir. Bir düşünceyi, bir hareketi gerçekleştirmek için zihinde hazırlık yapmak'* demektir (Güngör, 2005, s. 5).

Tasarım: *'Tasarımlama işi veya zihinde tasarılan şekil, tasavvur.'* (Güngör, 2005, s. 5).

İçerik: *'Sözlü veya yazılı anlatımda verilmek istenen öz, düşünce, duygu ve imgelerin bütünü'* (www.tdk.gov.tr, 2018).

Teorik: Sıfat: *'Kuramsal'* (www.tdk.gov.tr, 2018).

Pratik: Sıfat: *'Kolaylıkla uygulanabilir, kullanışlı. İsim: kişide bir işi kolaylıkla yapabilme, bir şeyi uygulayabilme deneyimi, becerisi veya eğilimi bulunma.'* (www.tdk.gov.tr, 2018)

Evrensel: *'Bütün insanlığı ilgilendiren, alemşümül, cihanşümül, üniversal; dünya ölçeğinde, dünya çapında'* (www.tdk.gov.tr, 2018).

Evrensellik: *'Evrensel olma durumu.'* (www.tdk.gov.tr, 2018).

Eğitim: *'Bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir'* (Ertürk 1994'ten Aktaran Seylan, 2004, s. 9).

Eğitim programı: *'Öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği'* (Demirel 2000'den Aktaran Seylan, 2004, s. 10) .

2.BÖLÜM: TEMEL TASARIM EĞİTİMİ VE TEORİK / PRATİK İÇERİĞİ

Tasarım toplumsal ve kültürel bir ögedir. Tasarlamak; her alanda sıkça yer verilen bir kavramdır. Tasar ya da tasar; yapılması düşünölen nesne ya da biçimlerin zihinde oluşturulmasıdır. Bu tasarımın esas özelliğidir. Tasarım kavramı, ilk olarak 19. yüzyıl başlarında bilimsel anlamda incelenmeye başlanmıştır (Aytekin, 2008, s. 29,30).

Gürer, tasarımı zihinde canlandırılan, tasarlanan formu bir amaca hizmet edecek ve yaratıcı, özgür olacak şekilde kağıt üzerine aktarma, resmetme olarak tanımlamaktadır (Gürer, 1990, s. 23).

Temel tasarım ise mimarlık/tasarım eğitimi içinde; onun temeline yerleştirilmiş, görsel yanı baskın, eğitime hız kazandıran düşünö sistemidir (Denel, 1981, s. 3).

Özer'e göre temel tasarım; sanatçıları, belirli bir sanat dalında somut verilerle belirlenen işlevlere cevap verebilecek yapıtlar tasarlayıp biçimlendirmeleri sürecinde karşılaşılabilecekleri, çeşitli durumlara hazırlamayı amaçlayan olgudur (Özer, 2009, s. 328).

Temel Tasarım dersi sanat eğitiminin verildiği bir hazırlık aşaması niteliğindedir. Bu ders boyunca öğrencilere sanatın ilke ve elemanlarını öğretip, edindikleri bilgi, birikim ve becerileri çalışmalarına aktarabilmeleri beklenir. Bu doğrultuda, öğrencilerin edindikleri bilgiler ve yaratıcılıkları yardımıyla, maddeyi şekillendirmeyi, farklı malzemeleri birlikte kullanabilmeyi, renk kullanımını, boşluk-doluluk, bütünlük, ritim, vurgu, denge gibi temel tasarım ilkelerini çalışmalarına aktarabilme yetisini kazanması sağlanır. Böylelikle öğrenciler kendilerinde var olan yaratıcılığı ve yeteneği keşfederek, özgün bir ifade biçimi geliştirirler.

Temel tasarım eğitimi bireye özgü duyu, düşün, sezgi, düşünce canlandırma kabiliyetini ortaya çıkaran ve bu kabiliyeti estetik bir düzen ile kullanabilen,

geliştirebilen yetenek düzeylerine sahip yaratıcı kişiliklerin oluşmasını sağlayan, tasarım disiplinlerinin ortak ve başlangıç eğitim sürecidir (Gökaydın, 2010, s. 42).

Seylan'a göre temel tasarım, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyini belirli bir seviyeye getirmeyi, öğrencilerin kendilerini tanımasını sağlayarak onlara yargılarını kontrol etmesini ve önyargılarından arınmalarını öğretmeyi amaçlayan bir disiplin olarak doğmuştur (Seylan, 2005, s. 15).

Döneminin endüstriyel koşullarına gerekli malzemenin sağlanması, bütün tasarım disiplinlerinde görme olayının ilke ve teorilerinin oluşması ve bu ilkelerin tasarımın tüm dallarında uygulanarak daha iyi tasarımcılar yetiştirmek umuduyla temel tasarım bir eğitim dalı olarak ortaya çıkmıştır (Denel, 1970, s. 2).

Tepecik'e (2014) göre; tasarlama eyleminde problem önce insan zihninde olgunlaşır daha sonra pratiğe dönüşür. Birey zihninde belirlediği problemi sorgular, ilişkiler kurar, yorumlar ve uygular. Tüm bunları planlarken yaratıcılığını, bilgi ve beceri birikimini dikkate alır ve kullanır. Tasarlama eylemi daima ait olduğu toplumla, zamanla ve teknolojiyle iç içedir. Teknolojik gelişmeler ve toplumsal ihtiyaçlar tasarımı, tasarım eğitiminin ortaya çıkmasını sağlamış, bunu zorunlu hale getirmiştir. Nitekim tasarım eğitiminin ortaya çıkışı da bu doğrultuda olmuştur (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 18).

Endüstri devrimi olarak adlandırılan üretim ve fabrika sistemi 18. yüzyılın son çeyreğinde İngiltere'de ortaya çıkmıştır. Endüstrileşme farklı ihtiyaçları doğurmuş, bu ihtiyaçları karşılayabilmek için yeni üretim sistemleri ortaya çıkmış, bu da toplumsal hayatta değişikliklere neden olmuştur (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 33).

Tüm bu gelişmeler sonucu sanat ve zanaatı birleştiren, el işçiliği ile üretimin yapılabileceği; tasarım eğitimi üzerine ilk okul 1919 yılında Almanya Weimar'da Walter Gropius tarafından Das Staatliche Bauhaus² Yüksekokulu adıyla kurulmuştur (Güngör, 2005, s. 3).

² Bauhaus, Almanca kökenli bir kelime olup; 'Bau' ve 'Haus' yani yapı-inşaat ve ev-müessesesi gibi iki ayrı kelimenin birleşmesi ile meydana gelen bileşik kelimedir. Bauhaus yapı, inşaat evi, müessesesi anlamlarına gelir. (Özer, 2009, s. 315)

1919 yılında Almanya'da kurulan ve tasarımı, endüstrideki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan olanaklarla bütünleştirmeyi amaçlayan Bauhaus'un kurucu üyelerinden Walter Gropius'a göre, plastik sanatlar ile endüstriyel yenilikler birbirleriyle bir araya gelmesi gereken iki zıt kutuptur. Gropius dönemin sanatçıları form ve endüstriyel üretim tekniklerini bir araya getiremeyen kişiler, teknik elemanları da; form, fonksiyon ve ekonomi bileşiminin sanatçı desteği ile sağlanabileceğini idrak edemeyen kişiler olarak nitelendirmektedir. Bu nedenle, Bauhaus'ta amaç bütün plastik sanat ve zanaatları bir araya toplayarak, sanat-zanaat birliğini sağlamak ve bunu gerçekleştirecek bireyler yetiştirmektir (Civcir, 2015, s. 16).

Gropius, Bauhaus ile birlikte; resim, heykel, mimari gibi tüm sanat dallarını içine alan kombine bir el sanatları birliği oluşturmayı amaçlamıştır. El sanatlarına dayalı olarak oluşturduğu program ile güzel ve yararlı objeler meydana getirebilecek düzeyde tasarımcı ve zanaatkârlar yetiştirmeyi hedeflemiştir (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 34).

Endüstri devriminin sebep olduğu gelişmeler sonucu ortaya çıkan Bauhaus ile oluşturulan ürünlerde sadece estetik yeterlilik aranmamış, aynı zamanda fonksiyona da önem verilmiştir. Okulda öğrencilerin üretim yapabilecekleri atölyelere yer verilmiş, ayrıca eğitim ve üretim dışında, Bauhaus okulu tüm konuların tartışıldığı, sanat ve tasarım alanında yeni fikir ve yaklaşımlara yer verilen, dönemin tasarım düşüncesinin yansıtıldığı bir kurum olmuştur (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 35).

Bauhaus eğitim programı teorik eğitim ve atölyelerdeki uygulama çalışmalarını birleştirmiştir. Bu sistem Bauhaus'tan sonra gelişen sanat eğitimi anlayışlarının şekillenmesinde önemli bir rol almaktadır. Söz konusu Bauhaus eğitimi olduğunda akla ilk gelen şey, temel tasarım uygulamaları olmuştur. Başlangıç / hazırlık dersi olarak, öğrencilerin okula kabul edilip edilmeyeceğini belirlemek amacıyla 6 aylık süreyle teorik ve pratik olarak iki aşamalı bir deneme süreci olarak uygulanması planlanan temel tasarım eğitimi, dersin Bauhaus eğitimi ile özdeşleştirilmesine yol açan başarısı sonucu deneme amaçlı olmaktan çıkarak, sürekli olarak uygulanmasına karar verilmiştir (Seylan, 2005, s. 11,14).

Tüm bu olumlu etkilerine rağmen dönemin siyasi koşulları dolayısıyla, Bauhaus hareketi Alman çevreleri tarafından kabul edilmemiş, 1925'den başlayarak Bauhaus'u kapatma kararı, okulun Dessau'ya taşınmasını zorunlu kılmıştır. 1928 yılına kadar topluluğu, Gropius yönetmiş fakat programda ve eğitim yöntemlerindeki değişiklik ve zanaatın mimariden üstün tutulması sebebiyle istifa etmiş, Walter Gropius'un istifasıyla birlikte topluluğu oluşturan eğitimcilerde görevden çekilmiş ve böylece Bauhaus 1933 yılında kapatılmıştır (Civcir, 2015, s. 16).

Bauhaus Okulu'nun kapatılmasıyla birlikte buradaki eğitimcilerin birçoğu farklı ülkelere giderek Bauhaus düşüncesini yaymaya çalışmıştır. Bu eğitimcilerden Josef Albers, 1933'de Amerika'ya; Vassily Kandinsky, 1933'de Fransa'ya; Paul Klee, 1933'de İsviçre'ye; Walter Gropius, 1934'de Büyük Britanya'ya; 1937'de Amerika'ya; Laszlo Moholy Nagy, 1934'de Hollanda'ya; 1935'de Büyük Britanya'ya, 1937'de Amerika'ya; Marcel Breuer, 1935'de Büyük Britanya'ya, 1937'de Amerika'ya; Herbert Bayer, 1938'de Amerika'ya ve Walter Peterhans, 1938'de Amerika'ya gitmiştir (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 35,36).

1945-50'lerden sonra ise Bauhaus, yeni oluşumlarla belirli kurumlarda yer almıştır. Bunlardan birkaçı şu şekildedir:

- Black Mountain Collage
- Yeni Bauhaus(New Bauhaus)/ Chicago Okulu
- Gestalt Okulu/Ulm Tasarım Enstitüsü (Seylan, 2005, s. 32,37)

Geçirmiş olduğu tüm bu süreçlerin ardından Bauhaus ve tasarım eğitimi hareketinin eğitim sistemimizdeki yansımalarına baktığımızda daha çok Bauhaus'un oluşum gerekçelerinden de olan Endüstri Devrimi ve endüstrideki gelişmeler sonucu tasarımcı eksikliğinin hissedilmesidir (Seylan, 2005, s. 38).

Temel tasarım eğitiminin ülkemizde meydana gelişi, bu dersin işleniş ve program olarak Bauhaus ekolü çerçevesinde hazırlanmasıyla, ilk olarak Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulunda verildiği görülmüştür. Almanya ve Türkiye'deki eğitimcilerin ortak kararı ile oluşturulan programda fonksiyon ve estetiğin ön

planda olduğu ürünler meydana getirebilecek bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 39).

Bauhaus Okulu'nda ortak payda "temel dizayn" başka bir deyişle "dizaynlama" eylemidir. Bu eylemin özüne inilerek bütün eğilimlerin "temel"de birleştiği ispatlanmıştır. Bu bağlamda; Bauhaus Temel Eğitimini üç ana bölümden oluşmaktadır. Bunlar: Hazırlayıcı Öğretim, Teknik Öğretim, Strüktürel Öğretimdir. Bauhaus'un dört yılı kapsayan temel tasarım eğitimi, günümüzde eğitim kurumlarında, bu üç ana bölümde yer alan içeriğin sıkıştırılmış bir devamı niteliğinde görölmektedir. Bu eğitim aynı zamanda sürekli bir değişim içinde kendini yenilemektedir (Aytekin, 2008, s. 53).

Sürekli değişim ve yenilenmenin sonucunda bu ders çağın ihtiyaçlarına ve teknolojinin gerektirdiği yeniliklere uygun bir içerik ile sanat, tasarım ve mimarlık eğitimi veren okullarda teorik ve pratik bilginin bir arada götüröldüğu bir sistem ile günümüzde de yürütölmeye devam etmektedir.

Düşünmeyi, araştırmayı, sorgulamayı ve yaratıcı olmayı gerektiren tasarım eğitimi, uygulama yöntemleri farklı olsa da aynı amaç için 1919 yılından günümüze dek varlığını sürdürmüş ve hazırlayıcı, hazır bulunuşluk düzeyi belirleyici yapısı ile eğitim sistemindeki yerini almıştır ve almaya da devam edecektir.

Bölüm günümüzde 10 devlet üniversitesinde, 48 vakıf üniversitesinde ve 5'i Kıbrıs'taki üniversitelerde olmak üzere toplam 63 üniversitede³, İç Mimarlık ya da İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı adları ile yer almaktadır. Temel tasarım dersi bu üniversitelerde ilk ya da ilk ve ikinci yarıyıldaki olmak üzere temel tasarım, temel tasarım ve görsel sanatlar, temel eğitim, iç mimarlıkta temel tasarım eğitimi, basic design gibi adlarla yer almaktadır. Okullarda genel olarak bu derste öğrencilere görsel algı, tasarım elemanları, tasarım ilkeleri gibi konular aktarılmaktadır. Farklı isimlerle anılan ve farklı içerik ve tekniklerle konu aktarımlarını sağlayan bu ders, diğer dersler için altyapı oluşturmaktadır.

³ Bilgiler, İç Mimarlar Odası genel sekreteri Ömer Sencar'dan alınmıştır.

2.1. TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İÇERİĞİ

Temel tasarım eğitimi, görmeye dair tüm teknik ve yöntemlerin öğretildiği bir sistemdir. Dersin amacı; öğrencinin görsel dili tanımasını, algılamasını ve bu dil ile yaratıcılığını kullanarak sanatsal değeri olan ürünler ortaya koyabilmesini sağlamaktır. Temel tasarım eğitimi, öğrencinin tasarım yaparken en iyiye ulaşmasını sağlayan ilke ve öğelerin öğretildiği kuramsal ve uygulamalı bir eğitim sürecidir (Ertok Atmaca, 2014, s. 8).

İç mimarlık temel tasarım eğitimi sayesinde öğrenciler, teoride almış oldukları bilgiyi, pratik uygulamalar ile deneyselleştirme ve stüdyo ortamında paylaşma imkanı bulur. Bu sayede bilgisel, kişisel ve davranışsal ilerleme sağlanır (Kurt, 2000'den Aktaran Çetinkaya, 2011, s. 84).

Temel tasarım dersi, teorik, pratik ve pedagojik üç temel üzerinde durmaktadır. Tüm tasarım alanları için geçerli olan ve temel öge ve elemanları içeren müfredat çerçevesi, teorik temeli oluşturmaktadır. Alan bilgisi ile de desteklenen bu teorik temel, dersin çekirdeğini oluşturur. Pratik temel, bu teorik bilginin ele alınış biçimidir. Eyleme dayalı öğretim yapılan bu derste pratik, düşüncenin eyleme geçiş halidir. Eğitim alınan alana has malzeme bilgisi, teknik ve el becerilerinin geliştirilmesi, pratik temelin ana hedefleridir. Bu pratik temel, aynı zamanda mesleğin zanaat kökeniyle de kurulan bağıdır. Yaparak öğrenme yoluyla bilgi, eyleme aktarılır. Pedagojik temel, öncelikle yaratıcılığı ve soyut düşünme yetisini geliştirmeyi hedefler, Öğrencinin profesyonel davranış modellerini ve kendi değer yargılarını oluşturmaya, zihinsel engelleri kaldırmasına, tasarım kavramları geliştirmesine yardım eder (Akbulut, 2014, s. 25,26).

Aytekin'e göre; temel tasarım eğitimi dersinde, kuram ve uygulama bütünlüğü sağlanmalıdır. Öğretim elemanı, konu ile ilgili ipucu, temel kavramlar ve kaynak önerileri vererek öğrencinin derinlemesine bilgi edinme sürecini başlatmalıdır. Dersin teorik yönü, uygulama çalışmalarını 2. planda bırakmadan, ders bütün olarak işlenmelidir. Genel olarak, hiçbir kuramın uygulama olmadan anlam ifade etmeyeceği, salt uygulamayla da bilgi elde edilemeyeceği bilinci ile dersin yapılması oluşturulmalı ve temel kuram ve öğretiler ile dersin çağın gerekliliklerine uyum sağlayacak içeriği oluşturulmalıdır (Aytekin, 2008, s. 80).

Temel tasarım dersinde teori ve uygulama etkileşimli sürdürülür. Süreç boyunca ortaya çıkan çalışmalarda önce kişinin çalışmasını eleştirmesi sonrada grupça tartışma ve eleştiriye yer verilir. Başlangıçta iki boyutlu olup daha sonra 3. boyuta dönen çalışmalar ileriki aşamada fonksiyon kazanır (Gökaydın, 2010, s. 128).

Atalayer;

Temel sanat öğretiminin, kuramsal ve oto-kritik yanlarıyla, öğrencinin bilinçli bilinçsiz kalıp-değer paradigmasını yıkıp aşmasını sağlaması gereklidir. Hiçbir kuram, uygulama olmadan bir anlam ifade etmez. Salt uygulama ile de, bilginin özümlemesi olası değildir. Temel sanat eğitimi bu yapıyla evrensel değer içerir (Atalayer, 1994, s. 87).

Diyerek, dersin salt teorik ya da pratik olmasının verimli ya da yeterli olmayacağı, teorik ve pratik içeriklerin tutarlı dağılıma sahip olması ve birlikte yürütülmesi gerekliliği üzerinde durmuştur.

Yine Atalayer'e göre; en basit bir üretim için dahi bilgi ve teknik gerektiği gibi, temel sanat/tasarım eğitiminde de planlama, araştırma, denetleme, tasarlayıp karar alma, uygulama işlevselliklerinin aktifleştirilmesi gerekmektedir. Uygulamanın aktifleşmesi ise toplu eleştiri ve sorgulamaya yönlendirme ile başlar (Atalayer, 1994, s. 87,88).

Görsel sanatlar yeni bir olguyu yaratma ve düzenlemedir. Yaratıcılıkta ve düzenlemede, eleştirel sistematik aktif rol oynar. Bu da teorik ve pratik deneyimler sayesinde pekişip gelişir. Temel sanat/tasarım eğitimi, deneyim zenginliği kazandıran yoğun uygulamalar ile verimlilik elde etme yoludur. Bu yoğun uygulamalar, yaratıcılığı ve bilmenin mutluluğunu yaşatır. Uygulamalar gerekli ve yeterli standartlarda yapıldığında ise, öğrenmenin tadına varan birey, yeniden araştırma, öğrenme uygulama deneyimleme isteği duyar (Atalayer, 1994, s. 90).

Denel'e göre; Bauhaus'la başlayan temel tasarım olgusunun bu kadar uzun bir süre radikal değişiklikler geçirmesine rağmen var olabilmesinin nedenini yine Bauhaus'u tanımlayan şu görüşte bulabiliriz: Bauhaus, açık bir programı olan bir kurum değildi, o bir fikirdi... Görüşümce, fikir olduğu gerçeği nedeniyledir ki, büyük etkisi, dünyadaki her ileri okulu içine alabilmiştir. Bu bir organizasyonla yapılamaz. Bu bir propaganda yolu ile de yapılamaz. Ancak fikirler bu kadar geniş bir alana yayılabilirler. İşte tekrar

virgulamak gerekirse, temel tasarım fikir üretmeyi düzenleyen bir düşünce sistemidir (Denel, 1981, s. 54).

Temel tasarım stüdyosu öğrencilerin tasarım eğitimi ile ilk kez karşılaştığı yerdir. Mimarlık, iç mimarlık, grafik tasarımı gibi tasarım eğitimi veren programlarda ilerleyen yıllardaki stüdyo dersleri için altyapı oluşturan bu dersin programını ana hatlarıyla; tasarım ilkeleri, tasarım öğeleri, görsel algı ve düzenleme ilkeleri ve üç boyutlu kavramlar oluşturmaktadır. Belirlenen bu program, dersin verileceği tasarım disiplininin gerekliliklerine göre şekillenmektedir. Ders üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada, temel yeti ve beceriler kazandırılmaya çalışılırken, ikinci aşama ile profesyonel tutum oluşumunu sağlamak amaçlanır. Son ve en önemli aşama olan üçüncü aşamada ise, öğrencinin kendine özgü tarzını ve değer yargılarını, stüdyo ortamındaki kritik, sunum, tartışma, jüri değerlendirmeleri ve tüm bunlardan izlenimleri sonucu oluşturması hedeflenir (Denel 1998, Akt Akbulut, 2010, s. 24).

Tepecik'e (2014) göre; metodolojik bir araç olarak tasarım stüdyoları tek başlarına tasarım sürecini keşfetme deneyimini öğretir. Sürecin evreleri, tasarım düşüncesinin farklı evrelerini içerir. Bunlar; kavram, fonksiyon ve uygulamalı bilgidir. Bunun yanı sıra başlangıcından ürüne geçişi de kapsamaktadır. Tasarım süreci için bu yaklaşım; tasarım uygulamalarının temelini oluşturan ifadesi zor konuların belirlenme olasılığını mümkün kılar. (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 23).

Mimarlık, İç Mimarlık ve Endüstri Ürünleri Tasarımı gibi programlarda stüdyo dersinin temelini oluşturan bu dersin içeriğini ana hatlarıyla;

- Tasarım öğeleri; nokta, çizgi, yön, boyut, şekil, değer, doku, renk
- Görsel algı; organizasyon ilkeleri, yakınlık, benzerlik, iyi şekil özellikleri, şekil zemin ilişkisi
- Tasarım ilkeleri; tekrar, uyum, zıtlık, kavram, denge, birlik, egemenlik
- Mekan, biçim, geometri; iki ve üç boyutlu kavramlar oluşturmaktadır (Gürer, 1990, s. 22).

2.1.1. Teorik İçerik

Teorik açıklama, bilgilendirmeler ve estetik söyleşi ortamları, kişinin kalıplaşmış kabullerini, koşullanmalarını ve yöntemlerini sindirmek(değiştirmek, yok etmek) için sıkça kullanılır. Tasarım esasında, görmeye dayalı estetik öğrenme olgusudur. Bu olguda klasik eğitimde olduğu gibi öğretmen tarafından obje bilgisinin aktarılması ile bilgi elde edilmez. Burada öğretici merkezi konumda değil de, denetleyici destekleyici, geliştirici konumundadır. Objeye doğrudan ilişkili olan öğrenci, kendine ait bilgiyi elde eder (Atalayer, 1994, s. 88).

Teorik ve pratik süreçlerin birlikteliği ile yürütülen temel tasarım eğitiminde teorik-pratik ayrımına gidilmeden genel içeriği oluşturduğu belirtilen tasarım öğeleri, tasarım ilkeleri, görsel algı ilkeleri ve iki ve üç boyutlu kavramlar başlıklarını gruplayarak ele aldığımızda; teorik içerikte aktarılan konular ana hatları ile tasarım öğeleri, tasarım ilkeleri ve görsel algı ilkeleri ile sınırlıdır. Teorik içeriği oluşturan bu üst başlıklar hakkında genel bilgiler ise şu şekildedir:

Tasarım öğeleri ve görsel düzenleme ilkeleri; nesnelliğin estetik dışavurumu olarak, var olanı ve var olabileceği eleştirme, değerlendirme, sonuç çıkarma için objektif dayanaklardır. Tasarım öğeleri ve ilkeleri sayesinde, sanat aracılığı ile estetik nesne, belirli kriterlere göre nesnel olarak eleştirilebilir. Bu da eğitim sisteminde temel sanat/temel tasarım eğitiminin yer alması ile sağlanır (Atalayer, 1994, s. 86).

'Nasıl ki her şey kendisini meydana getiren birçok şeylerin birleşmesiyle meydana gelirse, tasarımda birçok öğe ve ilkenin bir arada kullanılması ile meydana gelir.' (Güngör, 2005, s. 38). Güngör'ün de değindiği gibi tasarım öğeleri, tasarım yaparken kullandığımız, anlamlı bir görsel bütünlük oluşturmaya yardımcı unsurlardır. Bu unsurlar bir araya gelerek kompozisyon oluştururlar. Tasarım öğeleri ile ilgili her bir kaynakta farklı ilkelere yer verilmekte bu konuda ortak bir paydaya varılamamaktadır, ayrıca bu ilkeler güzel sanatlarda sanat dallarına göre de değişiklik gösterebilmektedir. Bu çalışmada tasarım öğelerini nokta, çizgi, düzlem, hacim, biçim, ışık, renk, doku olmak üzere sıralamak mümkündür.

İnsan çevresiyle ilişki kuran ve kurduğu ilişkileri anlamlandırma yoluna giden bir varlıktır. Bu nedenle tasarımcıda ortaya koyduğu tüm tasarımları kullanıcıya ya da izleyicisine anlamlı kılmak zorundadır. Tasarımı meydana getiren öğelerin bir araya geliş biçimlerini tasarım ilkeleri oluşturur. Bir düzen çerçevesinde bir araya getirilen tasar elemanları, anlamlı bir bütün oluşturmak üzere, birbirleri ile birleşirler, işte bu anlamlı bütünü oluşturmasını sağlayan tasarım ilkeleridir (Çetinkaya, 2011, s. 24,25).

Yararlanılan ilke ve elemanlar ile düzenlemeler yaparak kurgu, kompozisyon ya da form oluşturulur. Bunların sonucunda sanatsal özelliği olan öğelerin düzenlenmesi ile uyum, armoni, düzen oluşur. Tasarım ilkeleri, yapılan çalışmaya bağlı olarak tek ya da birkaç ilkenin birlikteliğiyle kullanılabilir (Ertok Atmaca, 2014, s. 63).

Tasar oluşturmak için kullanılan tasarım öğeleri, tasarım ilkeleri yardımıyla bir araya gelip düzenlenirler. Bu nedenle tasarım ilkeleri, düzenleme yaparken yol gösterici ve kolaylaştırıcı bir görev üstlenirler. Bu ilkeler, iki ve üç boyutlu çalışmalar için geçerlidir (Güngör, 2005, s. 97).

Bir düzenleme yapmak için temel tasarım ilkelerinden bir ya da birkaçı ya da hepsi bir arada kullanılabilir. Fakat herhangi bir tasarımda bu öğelerden hangisinin ya da hangilerinin kullanılması gerektiğine dair bir kural yoktur. Bu karar tasarımı yapan kişiye ya da sanatçıya aittir. Bu öğeleri en iyi şekilde kullanmak tasarımcının yeteneği ve bilgi birikimiyle doğru orantılıdır. Bu ilkeler, sanat eserini oluşturmasının yanı sıra değerlendirilmesinin yapılmasında da yardımcı olurlar.

Tasarım ilkelerini; simetri, ritim, kontrast (zıtlık), birlik ve çeşitlilik, uyum, vurgu, denge, oran orantı, hiyerarşi ve bütünlük olarak sıralamak mümkündür.

Teorik içerikte yer verilen bir diğer konu olan görsel algı ise, ışık enerjisi şeklinde göze ulaşan görsel uyarıcıların, beyne aktarılarak, orada görme duyusu haline gelmesi ve daha önce farklı duyu organlarınca alınan imgelerle birlikte değerlendirilmesidir. Bir tasarım tasarım haline gelmesi esnasında, tasar

ile tasarımın uyumlu olup olmadığının zihinde kontrol edilmesi ile göz ve zihin arasında oluşan köprüyü görsel algı meydana getirir (Güngör, 2005, s. 5).

Tasarımda kullanılan düzenleme ilkeleri(tasarım ilkeleri) kompozisyonun ya da tasarımın biçimlenmesine referans verir. Fakat görsel algı kuralları bu ilkelere anlam kazandırarak anlaşılmasını sağlar. Bu nedenle öğrencinin biçimleniş ilkeleri ve algı ilkeleri arasındaki ilişkiyi keşfetmesi, tasarım elemanlarıyla iletişim kurmaya başladığının göstergesi kabul edilebilir (Aslan, 2012, s. 56).

Teorik içeriği oluşturan tasarım öğeleri(nokta, çizgi, düzlem, hacim, biçim, ışık, renk, doku), tasarım ilkeleri(simetri, ritim, kontrast (zıtlık), birlik ve çeşitlilik, uyum, vurgu, denge, oran orantı, hiyerarşi ve bütünlük) ve görsel algı konuları tasarım ile ilişkili olan çoğu disiplinde ortak paydayı oluşturmaktadır. Bu konu ve kavramlar, dersin başlangıcında aktarılabildiği gibi öğrencilere sadece var olduklarından bahsedilip öğrencilerin keşfetmeleri istenebilmekte ya da anahtar kelimeler ve izleyecekleri yöntemler verilerek araştırmaları istenebilmektedir. Bu, temel tasarım eğitimini veren ders yürütücüsünün yöntemine bağlıdır. Bu konu öğretim teknikleri başlığı altında detaylı olarak ele alınacaktır.

2.1.2. Pratik İçerik

Yaparak öğrenmeye dayalı olan temel tasarım eğitiminde teorik içerikte aktarılan konuların ardından, bu konuların kavratılması için uygulamalar yaptırılmaktadır. Dersin genel içeriğini oluşturan iki ve üç boyutlu kavramları pratik içerik kapsamına dahil etmek mümkündür. Öğrenilen konuların pekiştirilmesi adına tasarım stüdyolarında tasarım öge ve ilkelerini kullanarak iki boyutlu soyut kompozisyon çalışmaları yapıp, bu çalışmalar üç boyutlu somut ürünlere dönüştürülebilmektedir. Pratik içeriği oluşturan iki ve üç boyutlu kavramlar hakkında genel olarak şu bilgiler verilebilir.

İki boyutlu çalışmalar; yüzey anlayışına dayanan, çizgisel, desen ve renkli ya da siyah-beyaz çalışmalar, kolaj, baskı vb. teknikleri içeren anlatım biçimlerinden oluşmaktadır. Üç boyutlu çalışmalar ise serbest biçimlendirme, yapısal çalışmalar ve fiziksel-teknik çalışmalardan oluşmaktadır (Aytekin, 2008, s. 109).

İki ve üç boyutlu çalışmalar öğrencilere bütün ve parça ilişkisini, form kavramını kavratmak için temel tasarım programlarında yer verilen uygulamalardandır (Aytekin, 2008, s. 109).

Tasarım disiplinlerinde uygulanan çalışmalarda başlangıç soyuttur ve genellikle kağıt üzerinde iki boyutlu olarak yapılır. İki boyutlu bu çalışmalar; biçim, geometri ve kompozisyon açısından belirli bir yeterliliğe ulaştığında ise öğrencinin üçüncü boyut algısını oluşturmak, meydana getirdiği kompozisyonu daha somut bir şekilde algılamasını ve ölçek kavramının farkına varmasını sağlamak için çoğu disiplinde soyuttan somuta ulaşma aşamasında üç boyutlu çalışmalara yer verilir.

Tasarım eğitimi gereği oluşturulan bu çalışmalar, 3. boyutta yeni biçimler oluşturur ve çeşitli malzemeler kullanarak 3. boyutta denemeler yapıldığında bu biçimler fonksiyonel anlamlar kazanır (Gökaydın, 2010, s. 36,37).

Üç boyutlu çalışmalar ile öğrencide derinlik algısı oluşturmak, formları ve bütünü algılamayı öğretmek amaçlanmaktadır. 3. boyutta derinlik algısı ve derinlik, genişlik, yükseklik özelliği vardır. Kağıt, karton, ahşap, metal vb. gibi her türlü doğal ya da suni malzeme 3. boyut çalışmalarında kullanılabilir (Ertok Atmaca, 2014, s. 97). 3. boyuttaki derinlik, genişlik algısı ve çeşitli malzemelerin kullanımı nesnelerin, algılanmasını arttırdığı için 2. boyuta oranla daha kavratıcıdır.

3. boyut temel tasarım ilkeleri ve kavramlarının, mekan ölçeğinde deneyimlenebilme koşullarının oluşması açısından gereklidir. 2. boyutta çizgisel, yüzeysel-düzlemsel elemanlar yardımıyla yapılan çalışmalar görsel kompozisyonu oluşturmakla birlikte, hacim tanımlama ve tanımlanan hacimleri iki boyutlu ortamda öğrenilen düzenleme ilkeleri doğrultusunda bir araya getirme becerisini kazandırmaya yöneliktir (Dural, 2000, s. 293).

Temel tasarım yöntemi deneyseldir. Yaparak ve yapılanlar üzerinden tartışılarak öğrenilir. Herkesin her şeyden ve birbirlerinden etkilenerek öğrenmeleri, hata yapmaktan korkmamaları ve sorunlara cesaretle yaklaşmaları, sürekli bir arayış

içinde olmaları beklenir (Denel, 1981, s. 53,54). Temel tasarım stüdyoları tüm bunlara imkan verebilecek tarzda etkileşimli bir ortama sahiptir.

Sanatta, deneysel çalışma desteği olmadan, zihinsel ifadenin oluşamayacağı gibi, stüdyo deneyimi olmadan, kitaplara dayalı bir yaklaşım ile 'görüş' kapasitesinin tam anlamıyla gelişmesi olanaksızdır. Bu ikili ilişki öğretimin teorik ve pratik metotları arasındaki boşluğu doldurur ve her aşamadaki bilgiye örnek sağlar. Yani teorik bilgiler, çevreye karşı estetik ayırım oluşmasını, pratik çalışmalar ise teorik bilgilerin aktif olarak kullanma yetisini geliştirir (Gürer, 1992, s. 16) .

Temel sanat /tasarım eğitimi sistemi; öğretme kavramı, her türlü duyu organıyla algılama, algılananı yorumlama, hayal etme, hayal edileni ifadelendirme olgularının hepsini içinde barındırır (Atalayer, 1994, s. 88,89).

Temel sanat/tasarım eğitimi; standart, donuk, sıkıcı bir sistematığe sahip değildir. Sürekli değişim ve gelişim üzerine kurulmuştur. Bu nedenle dersin pratik kısmını oluşturan uygulamalarda sürekli birbirini tekrar eden tekdüze, edilgen uygulamalar değildir (Atalayer, 1994, s. 95).

Temel tasarım dersi uygulamaları sırasında, önceki örnek çalışmalara dayalı, bu çalışmaların benzeri hatta aynısı olmasına sebep olacak örnekler sunmak yerine, öğrencinin vizyonunu geliştirecek, çağdaş örnekler sunulmalı, ayrıca onların yaratıcılıklarını geliştirmek adına, örnek gösteriminin salt taklitçiliğine sebep olmasına engel olunmalıdır (Aytekin, 2008, s. 80).

Toktaş 'Konunun daha iyi kavranması, alana ilişkin teorik bilgilerin ve bunu desteklemek amacıyla yapılan uygulamalı çalışmaların birbiriyle daha etkili bir biçimde örtüşmesi ve bu doğrultuda dersten alınan verimin artırılması açısından teorik süre ve uygulama sürelerinin eşit olması oldukça önemlidir' (Toktaş, 2009, s. 118,119) diyerek temel tasarım eğitiminde teorik ve pratik dağılımın eşit olması gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Temel tasarım eğitiminde pratik içeriği oluşturan uygulamalar; kavram çalışması, tasarım öğelerini kullanarak görsel düzenleme ilkeleri rehberliğinde

iki ve üç boyutlu kompozisyon çalışmaları, soyutlama çalışmaları, renk doku çalışmaları, doğal ve yapay nesnelerin analizi, doğadan soyutlama, kolaj çalışmaları, rölyef çalışmaları, stüdyodaki uygulamalar ve ödev çalışmaları şeklinde çeşitlenebilir. Teorik içeriği oluşturanlar ise ders aktarımı, örnekler, slaytlar ve tartışma ortamlarıdır.

Teorik ve pratik içeriğin dağılımına baktığımızda ise ders programlarında dersin teorik ve pratik kısmına ait sürelerin genel olarak farklılıklara sahip olduğu görülmektedir. Örneğin; Hacettepe Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nde ders 2 teorik, 2 pratik olmak üzere toplam 4 saat; TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde tamamı pratik 8 saat; Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde de 4 saat teorik, 4 saat pratik toplam sekiz saat; Başkent Üniversitesi'nde 2 teorik, 4 pratik toplam 6 saat; Atılım Üniversitesi'nde ise 4 teorik, 6 pratik toplam 10 saat şeklindedir. Bu değişikliklerin de kurumların işleyişleri ve derste uygulanan uygulamaların farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Teorik ve pratik sürelerin farklılığına gelince de literatüre bakıldığında farklı disiplinlerde verilen temel tasarım eğitimi için dersin teorik ve pratik süre ve dağılımlarının eşit olması gerekliliği konusunda pek çok bulguya rastlanmaktadır.

San; sanatın pratik, kuramsal ve tarihsel temellerine dayalı belirli bir program içinde, görsel-yoğrumsal sanatların ve genelde sanatların temel düşünme, davranış, çalışma biçimleri, hem üretici, hem tüketici etkinlikleri içinde yansıtılır. Amaçlanan, bağımsız ve üretici düşünce ve davranışı, girişimci olmayı ve yaratıcı etkinlikte bulunmayı sağlamaktır. Amaç, sanatı yalnızca uzaktan anlamak değil, bizzat yaşayarak, tanıyıp değerlendirmek sanatsal biçimlendirme eylemine katılmayı, bir olguda etkili rol oynamayı gerçekleştirmektir. Öğretmenin etkili yönlendirmesi son derece önemlidir. Bunun içinde sanat eğitim biliminden yararlanılır (San, 2003, s. 24).

Diyerek aslında sanat/tasarım eğitiminin teorik ve pratik içeriğinin bir arada ve önceki öğretme yöntemlerinden de faydalanılarak bir program içinde olması gerekliliği üzerinde durmuştur.

Özetle; temel tasarım eğitimi dersinde teorik içeriği, dersin başlangıcında öğrencilere konu ile ilgili yapılan bilgi aktarımı oluşturmaktadır. Pratik içeriği ise, mevcut konunun anlaşılmasını sağlamak ve pekiştirmek adına yapılan uygulamalar oluşturmaktadır. Teorik kısım, sanat ile uğraşan tüm disiplinlerde

verilmesi gereken temel ve zorunlu bilgileri içermekle birlikte aktarım yöntemlerinde kurumlar arası bariz farklılıklar görülmemektedir. Pratik içeriği ise teorik olarak aktarılan konunun daha iyi kavranması için disiplinlerin gerekliliklerine uygun olarak yaptırılan iki ve üç boyutlu çalışmalar oluşturur. Bu çalışmalar disiplinden disipline hatta disiplinler arası kurumdan kuruma, dersi veren öğretim üyesinden üyesine bile farklılık gösterebilir. Bu da derste verilecek olan bilgi ya da içeriklerin belirli olduğunun ama ne şekilde verilmesi gerektiği konusunda bir kısıtlama olmadığını göstergesidir.

Temel tasarım/sanat eğitimi; yıllarca hiçbir ekleme ya da çıkarma yapmadan, yorulmadan, düşünmeden ve yorumlamadan aynı sistemin tekrarlanmasına dayalı bir sistem değildir (Atalayer, 1994, s. 88).

Atalayer'in de değindiği gibi temel tasarım eğitimi değişime ve gelişime açık sürekli kendini yenileyen bir olgudur. Dersin pratik içeriği bunun en önemli örneklerinden biri olabilir. Temel tasarım eğitiminde teorik bilgilerin kavratılması için yapılan ve pratik içeriği oluşturan çalışmalar ve bu çalışmaların metotları çeşitlilik gösterebilmektedir. Genel olarak uygulamalardan oluşan pratik içerikte, soyut başlangıçtan 2. boyuta, soyut başlangıçtan 2,5. boyuta ya da soyut başlangıçtan 3. boyuta evrilen süreçler olabilmektedir. Pratik içeriği oluşturan bu uygulamaların metotlarına ve örneklerine çalışmanın ilerleyen bölümlerinde yer verilecektir.

2.2. TEMEL TASARIM EĞİTİMİ DERSİNE İLİŞKİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Sanat/tasarım eğitimi, çağdaş bir eğitim sistemi olup, uygulamalarında, en büyük ölçekten en küçük ölçeğe kadar, doğanın temel biçim, ritim ve ilişkilerini sistemine örnek almaktadır. Bu sistem ile doğadaki formlar ve bunların ritmik bağlantıları, işleyişleri, yapıları, araştırılarak yapıtlarda kullanılır. Bu şekilde yaratıcı güç ve sezgiler harekete geçirilip aynı zamanda sanat ve bilim bir araya getirilerek, estetiğe matematik ve fizik kuralları eklenir (Güngör, 2005, s. 48).

Tasarım/sanat eğitiminde yer verilen metot, deneme ve arama odaklıdır. Denemeler ve uygulamalar; sanat amacıyla gerçekleştirildiği için öğrencinin çok yönlü sezgi ve değerlendirme yetisine ulaşması sağlanır (Güngör, 2005, s. 48).

Temel tasarım/ sanat eğitiminde, öğrenciye teorik bilgi verilir aynı zamanda da edindikleri bilgilere dayanarak, verilen mevcut problemlere çözüm yolu bulmak için uygulama yapmaları sağlanır. Bu uygulama sonucu ortaya çıkan çalışmalar, stüdyo ortamında tartışma konusu olarak herkese açık bir biçimde eleştirilir. Eleştirilere öğrencinin de katılımı sağlanarak, zaman zaman onlara yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar üzerinden hatalı kısımlar düzeltilir ve konuyu eksiksiz anlamaları sağlanır (Güngör, 2005, s. 1).

Güngör'e göre; bütün çalışmalarda esas amacın sanat eğitimi olduğu ve yapılan uygulamaların mimarlıkta ya da diğer sanatlarda nerelerde faydalı olacağı öğrencilere açıklanmalıdır (Güngör, 2005, s. 1,2).

Sanat eğitiminde özgür arama ve deneme hedeflenmektedir. Burada eğitimciye önemli bir görev düşmektedir. Öğretmen, öğrenciye kendi doğrularını ya da standartlarını kabul ettirmeye çalışmayıp, şekil, biçim, renk, doku gibi biçimsel öğelerin ve ritim, yön, oran, denge gibi görsel kuralların ve güçlerin önderliğinde özgür bir eğitim ortamında onu düşünmeye deneme ve yanılmaya yönlendirmelidir (Güngör, 2005, s. 49).

Öğretme; bireyin bilgi, beceri, tutum, ideal, takdir etme gücü geliştirmesini sağlama ve gerçekleştirmesidir. Bir başka ifadeyle gelişmiş bir becerinin, iyi planlanmış zamanın, dikkatli bir hazırlığın ve sistemli bir uygulamanın ürünüdür (Woodruff 1961'den Aktaran Bilen, 1996, s.31). Başarının sağlanmasında öğretimde kullanılan yöntemlerin payı büyüktür. Yöntem; öğretimde belirlenen hedeflere ulaşmak, istenilen davranışları öğrencilere kazandırmak için belirlenen konuları öğrenmek için seçilen düzenli yol olarak ifade edilebilir. Teknik ise; öğretim yöntemlerini uygulamaya koyma biçimidir (Demirel, 2003'ten Aktaran Toktaş, 2009, s. 50).

Temel sanat/tasarım eğitiminde kuramsal kaynaklar ve bu kaynakların öğrenciye anlatıma doğrudan katılacağı bir şekilde sözlü olarak açıklanması gereklidir. Fakat yazılı bilgiler uygulama ile bütünleşmezse anlam ifade etmez. Çünkü kuramsal anlatımlar, uygulamalar yardımı ile öğrenciler tarafından keşfedilip algılanırsa, kuram ve uygulama bir araya getirilirse, teorik olarak

verildiğinde havada kalabilen bilgiler, uygulamalarla bir araya geldiğinde anlam kazanır ve kavranmış olur (Atalayer, 1994, s. 93) .

Temel tasarım eğitimi teorik (kuramsal) kısmında kullanılan öğretim yöntemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir. Bunlar;

2.2.1. Anlatım yöntemi

Öğretmenin konuya ilişkin bilgileri öğrencilere anlatması esasına dayanan, öğretmenin aktif, öğrencinin pasif rol oynadığı, öğretmen merkezli, geleneksel eğitim yöntemidir (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 50).

2.2.2. Tartışma Yöntemi

Tartışma; bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye sevk ederek anlaşılmayan noktaları açıklayıp, bilgileri pekiştirmek amacıyla kullanılan yöntemdir (Demirel 2003'ten Aktaran Toktaş, 2009, s. 50) .

Sanat eğitiminde tartışma yöntemi kullanılarak, öğrencinin kendini özgürce ifade edebileceği, derste aktif rol oynayacağı, sınıf içi etkileşimli bir ortam oluşturulur (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 50,51).

2.2.3. Örnek Olay Yöntemi

Bir problem, bir durum karşısında belirli bir noktaya odaklanılarak çözüm yolları üretmek istendiğinde, örnek olaylar üzerinden faydalanılan yöntemdir. Problemin merkez alınarak tartışılmasına dayanır (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 51).

2.2.4. Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi

Demonstrasyon; bir işin nasıl yapıldığını göstermek için başvurulan görsel temelli tekniktir. Örnekler ya da materyaller sınıf ortamında gösterilerek tanıtılır.

Bu yöntem, hem görsel hem de işitsel öğrenmeyi sağladığı için kalıcı olması sebebiyle atölye ortamlarında sıkça yer verilir (Bilen, 1996, s. 125,126).

2.2.5. Problem Çözme Yöntemi

Bir problemi farklı açılardan ele almak, problemler için çözüm yolları aramak ve üretmek gibi süreçleri içeren öğretim yöntemidir (Gömleksiz, 2004'ten Aktaran Tepecik & Toktaş, 2014, s. 51). Bilen'e göre bu yöntem ile birey yapabileceklerinin ya da yapamayacaklarının farkına varıp yaşayarak öğrenme, tecrübe etme olgusunu gerçekleştirir (Bilen, 1996, s. 123). Problem çözme yöntemi atölye ortamında öğrenciyi aktif kılarak eleştirel bakış açısı, karar verme, sorgulama-ilişkilendirme gibi alışkanlık kazanımları sağlar (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 51-52).

2.2.6. Soru Cevap Yöntemi

Öğretmen tarafından konuya ilişkin olarak hazırlanan soruların öğrencilere yöneltilmesiyle öğrencinin aktif kılınmaya çalışıldığı yöntemdir. Bu yöntem ile öğrencide düşünme ve sorgulama yetisi geliştirilip, aynı zamanda konuların pekiştirilmesi sağlanır. Atölye ortamında bu yöneme yer verilerek, konuya ilişkin farklı yaklaşım ve uygulama yöntemleri ortaya çıkarılarak yaratıcılığın gelişmesine katkı sağlanır (Tepecik & Toktaş, 2014, s. 52).

2.2.7. Gözlem Gezisi Yöntemi

Eğitsel amaçla okul tarafından düzenlenen faaliyetlerin tümüdür (Küçükahmet 2004'ten Aktaran Tepecik & Toktaş, 2014, s. 52).

Bu yöntemde öğrenciler hem görsel hem de düşünsel yönden eğitildiği için stüdyo/atölye ya da sınıf ortamındaki çalışmalar gereğince yapılan gezilerdir.

2.3. TEMEL TASARIM EĞİTİMİ DERSİNE İLİŞKİN UYGULAMA METOTLARI

Temel tasarım eğitimi günümüzde tasarım eğitimi veren disiplinlerdeki çoğu kurumda farklı yöntemlerle uygulanmaktadır. Bu yöntemler ele alınırken öncelikle temel tasarım eğitiminin doğduğu yer olan Bauhaus dönemindeki uygulamalara yer verilmiştir. Bu uygulamalardan bazıları şu şekildedir:

Itten Temel Tasarım Eğitimi Uygulamaları

1. Doğadan detaylı etütler; özellikle materyallerin yerinde sunumu ve güncel farklı materyallerle deneyimler
2. Çeşitli materyallerle oluşturulmuş kompozisyonların plastik araştırmaları
3. Eski ustaların analizleri (Herbert Bayer, 1979, s. 30)

Itten, öğrencilerin gözlem yolu ile yapısal özellik ve düzenlemelere ulaşımını aynı zamanda geniş malzeme yelpazesi ile çalışıp, bu malzemelerin dokusal, yapısal, organik özelliklerinin incelemelerine yeni biçim ve fonksiyon aramalarına imkan vermiştir. Yapılacak çalışmalar için örnek göstermeyip, öğrencilerin hayal güçleri ile kendilerine özgü çalışmalar ortaya koymasını istemiştir (Bingöl, 1985'den Aktaran Seylan, 2005, s. 25).

Klee- Kandinsky ve Temel Tasarım Uygulamaları

Kandinsky, Klee ile birlikte temel tasarım dersinin teorik kısmını yürütmüştür.

Klee, örnek model ya da biçim gösterip tekrar etme gibi uygulamalar yapmayıp, beyaz bir kağıt üzerinde nokta, noktadan hareketle çizgi ve çizgiden hareketle yüzeyler oluşmasını sağlayan çalışmalar yürütmüştür. Noktanın hareketiyle oluşan denge kavramı ve çizginin açıklık koyuluk değerlerinin ölçülebilirliğini incelemiştir. Klee, çizginin açık koyu farkı ifade ettiği için tartılabileceğini ve büyüklükleri sebebi ile ölçülebileceğini savunmuştur. Sanat için bilimsel

çözümler bileşimi ile birlikte sezginin de önemli rol oynadığı konusu üzerinde durmuştur (İpşiroğlu, 1991'den Aktaran Seylan, 2005, s. 31,32).

Albers –Nagy ve Temel Tasarım Eğitimi Uygulamaları

Bauhaus'un usta olan ilk öğrencilerinden Josef Albers, Itten'in ayrılmasıyla temel tasarım dersinde aktif olarak görev almaya başlamıştır (Naylor,1985'ten Aktaran Seylan, 2005, s. 27). Albers, Itten'den farklı olarak dersin sezgisellikten çok, atölye üretimine yönelik olması gerektiğini savunmuştur. İleriki atölye çalışmalarına hazırlık oluşturması adına, ahşap-metal, cam, taş, dokuma ve boya gibi gereçlerin farklılıklarını ve birbirleri ile olan ilişkilerinin anlaşılmasını önemsemiştir (Naylor,1985'ten Aktaran Seylan, 2005, s. 27) .

Moholy Nagy ve Josef Albers tarafından yürütülen temel tasarım eğitimi dersi malzeme ve biçim sorunlarıyla uğraşan iki yarıdan oluşmaktadır. Nagy, form deneyimlerini yönetirken; Albers, atölye çalışmalarını devam ettirmiştir. (Herbert Bayer, 1979, s. 88)

Albers'in dersi yaparak öğrenme temeline dayanmaktadır. Forma yaklaşımı da materyallerin nitelik ve imkanlarını keşfetmek amaçlıdır (Naylor,1985'ten Aktaran Seylan, 2005, s. 28).

Nagy, dersinde öğrencilerin temel bilgilerle donatılarak, onların kişisel yönelimleri ile çevrelerine karşı tutumlarının nedenlerini anlamaları, duyarlılıklarını artırmalarını sağlamayı amaçlamıştır. Nagy'e göre tasarım eğitimi sadece tasarımcı yetiştirmek değil, insan yaşamı için gerekli temel eğitimin, algısal yeteneklerin geliştirilmesidir (Norbert 1999'dan Aktaran Seylan, 2005, s. 28,29) .

Albers yaptığı uygulamalarda ulaşılabildiği ve kullanımı kolay sıradan malzemeler ile şaşırtıcı sonuçlara varılabileceğini göstererek tüm dünyada başarısıyla ilgi toplamıştır. Bu çalışmalar sayesinde öğrenciler malzeme olanaklarını öngörerek çalışma sırasında oluşan hataları malzeme olanaklarını tanımada bilgiye

dönüştürmüştür. Bu şekilde de öğrenci, endüstri üretim mantığının gerektirdiği düşünce sistemi ve altyapısını kazanmış olmaktadır (Seylan, 2005, s. 29).

Atalayer'e göre teknik, bir amaca ulaşmak için başvuru olan yol yöntem ve amaçların tümüdür (Atalayer, 1994, s. 78). Temel sanat/tasarım eğitimi zaman zaman farklı tekniklerden faydalanmayı gerekli kılmaktadır. *Atalayer: '... O , ne sürekli kesme-yapıştırma, fırçayla boyama, ne de rastgele ' desen etüdüleri' çalışması değildir, ve de teknik, ön teknik eğitimi asla değildir....'* (Atalayer, 1994, s. 78) diyerek temel sanat/tasarım eğitiminin sadece belirli yetileri geliştirmede, bireyin kişilik ve kişilik değerlerini aşarak yaratıcılığını ortaya çıkardığını estetik temellerinin atılmasını sağladığını ileri sürer (Atalayer, 1994, s. 81).

Tasarım eğitiminde amaç; öğrenciye bireysellik, özgünlük ve bu özgünlüğü ifade edebilme yetisi kazandırmaktır. Bu amaca ulaşmanın yolu ise; eğitim programında uygulama çalışmalarına çokça ağırlık vererek öğrencide tecrübe kazanımı sağlamaktır (Çetinkaya, 2011, s. 84).

Derste teorik bilgiler, belirli zaman aralıkları ile verilerek her birinin ardından o konuyla ilgili uygulama yaptırılır. Öğrencinin daha önce yapılan çalışmalardan etkilenmemesi için kuramsal bilgi verirken örnek çalışmalara yer verilmez. Çalışmalar tasar ilke ve öğeleri ile öğrencinin ifade gücünü ortaya koyması amacıyla soyut olarak sürdürülür. Daha sonra somut işlevleri yerine getirecek şekle bürünür. Öncelikle iki boyut daha sonra 3. boyut üzerinden çalışmalar yapılır. Kurşun kalem, siyah-beyaz-gri ile başlayan çalışmalara daha sonra renk girer ve çeşitli kağıtlar, dokunsal malzemeler, teller, kumaşlar, ahşap çubuklar gibi malzemelere ilerleyen süreçlerde yer verilir (Güngör, 2005, s. 1,2).

Tasarım stüdyosu, öğrenci-mesaj-öğretmen üçlüsünün etkileşimi ile oluşan bir döngü sürecidir. Stüdyo ortamında anahtar kelimeler iletişimdir. İletişim sayesinde; bilgi artırımı sağlanmakta ve bu süreçte paylaşım artmaktadır. Buradaki iletişim sadece sözlü olmayıp, çizim, üç boyutlu çalışmalar, eskiz vb. ni kapsamaktadır (Ayyıldız Potur, 2007, s. 29).

İç mimarlık disiplininde uygulanan temel tasarım eğitiminde, öğrenci ve ders yürütücüsü süreci birlikte yaşar. Bu yöntemde öğrenci edindiği bilgiler sonucu yaptığı çalışmalarını, model vb. şekilde ders yürütücüsüne sunarak ondan kritik alır, bu durum öğrenci öğretmen arasındaki iletişimi dinamik kılar (Çetinkaya, 2011, s. 85).

Öğrencilere temel tasarım stüdyosunda dönem içerisinde kısa dönemli birçok problem (çalışma) verilir. Her bir problem verilirken dersi veren öğretim üyeleri tarafından hedefler, beklentiler, genel işleyiş ve ulaşılmaması gereken netlik ve kriterler açıklanır. Tasarlama sürecinde öğrenci ve öğretmen sürekli iletişim halindedir. Bu iletişim masa başı ya da pano kritikleri şeklinde olabilir. Tüm bu süreçte; tasarım stüdyosunda en önemli değişken öğrencinin beceri seviyesidir (Donahy, 1992'den Aktaran Çetinkaya, 2011, s. 87).

Ertek'e göre; stüdyo ortamında verilen kritikler, tasarım eğitiminin temel iletişim yöntemlerinden biridir. Stüdyo; öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci iletişimine ortam ve mekan hazırlayarak öğrencileri profesyonel iş ortamı ve sosyal içeriğe hazırlamaktadır (Ertek, 1999, s. 226).

Teymur (1997) ; mimarlık ve tasarım eğitiminin karmaşık ve çoğul bir yapıya sahip olduğunu, dolayısıyla mimarlık ve tasarım eğitimini anlamada, tek doğrulu bir pratik, değerlendirme, bakış açısı, kuram, model ya da müfredatın uygulanamayacağı doğrusunu ileri sürmektedir (Ertek, 1999, s. 8).

Günümüzdeki temel tasarım uygulamalarına baktığımızda ise dersin; uygulama yoğun bir şekilde verildiği; disiplinin gerekliliklerinin, kuruma ait kuralların, dersi veren öğretim görevlisinin uyguladığı sisteme göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Çalışmalar, genel olarak iki boyut üzerinden ve soyut çerçevede oluşturulup somut bir ürüne ulaşma yöntemi ile şekillenmektedir.

Kurumlar arası uygulamalarda yaklaşım farklılıkları olsa da, temel tasarım eğitiminin amacı benzer şekilde kurgulanmıştır. Temel tasarım stüdyosunun amacı; öğrencide iki ve üç boyutlu kompozisyon oluşturabilmesine olanak verecek, tasarım ilke ve öğeleri üzerinden düzen algısının oluşmasını sağlamak, öğrencinin soyut düşünebilmesini, temel becerilerini ve görsel dil gelişimlerini

sağlamak, tasarım dili ve becerilerini geliştirmek, öğrencilerin soyutlama ve kavramsallaştırma yetisini oluşturmak, şekil, biçim, form, renk, doku, desen, örüntü, malzeme, ölçek gibi kavramlar ve düzenleme ilkeleri ile kompozisyonlar oluşturmasını sağlamaktır (Sarioğlu Erdoğan, 2016, s. 10).

Cappleman ve Jordan'ın mimarlık alanındaki başlangıç eğitiminin irdelenmesine yönelik çalışmasındaki kurgudan yola çıkarak Ertek'in de sanatta yeterlik çalışmasında yer verdiği, temel tasarım eğitiminin uygulamalı kısmını oluşturan çalışmalarda ortaya atılan problemler, şu şekilde sınıflandırılmaktadır (Cappleman&Jordan, 1993'ten Aktaran Ertek, 1999, s. 245).

2.3.1. Kavramsal

Fikrin kendisi çıkış noktasını oluşturmaktadır. Problem, tasarımın ilk oluşum aşamalarında yer alabilir. Entelektüel bir düzeyde kavramsal bağlamda gerçekleşebilir (Cappleman&Jordan, 1993'ten Aktaran Ertek, 1999, s. 245).

2.3.2. Analitik

Tarafsız bir bakış açısıyla, parçaların tek tek irdelendiği ve öğrencilerin ayırt etme ve tanımlama yeteneklerinin gelişimine yönelik çalışmaları kapsamaktadır. Bunlara örnek olarak; şematik modeller, geometri ile hacim ve kütle ya da renk çalışmaları gösterilebilir (Cappleman&Jordan, 1993'ten Aktaran Ertek, 1999, s. 245).

2.3.3. Kompozisyonel

Genellikle soyut olarak adlandırılan problemleri içermektedir ve görsel dilin irdelenmesini amaçlayan iki boyutlu ya da resimsel karakterli çalışmalardır. Bauhaus kaynaklı pozitif-negatif çalışmalar, resimsel içerikli kompozisyon çalışmaları örnek gösterilebilir (Cappleman&Jordan, 1993'ten Aktaran Ertek, 1999, s. 245).

2.3.4. Mekan Kaynaklı

Net ve belirli bir programı olan ölçek, strüktür, yön gibi kavramların irdelendiği çeşitli derecelerdeki çalışmaları kapsamaktadır (Cappleman&Jordan, 1993'ten Aktaran Ertek, 1999, s. 246).

Bu çalışmada da örneklem grubuna giren üniversitelerde teorik içeriği oluşturan uygulama metotları bu sınıflandırmaya göre gruplanacaktır.

2.4. FARKLI EĞİTİM KURUMLARINDAN UYGULAMA METOTLARI

Yurt içi ve yurt dışında sanat ve tasarım ile ilgili disiplinlerde genel olarak ilk yıl başlangıç eğitimi kapsamında yer verilen temel tasarım eğitiminin evrensel özelliklerini de irdeleyebilmek adına örneklem gruba dahil edilen kurumlar haricinde bir ulusal iki uluslararası, iç mimarlık programı olan ve bu programlarda temel tasarım eğitimine yer verilen iki kurum üzerinden tümevarım yöntemi ile temel tasarım eğitiminin herkesçe kabul gören ya da uygulanan evrensel yönlerine de değinilmiş olacaktır.

2.4.1. University of Minnesota

Minnesota, Amerika Birleşik Devletlerinde kurulmuş bir araştırma üniversitesidir. İç mekan tasarımı programı, 1972 yılında eğitim öğretime başlamıştır.

Temel tasarım eğitimi burada 'Interior Design Studio I' ders başlığı altında 3 dönem ve dönemlik 11 hafta olarak verilmektedir.

Dersin amacı; tasarım eğitimi ve görsel iletişim becerilerini kullanarak, çizim ve eskiz ile iç mimari tasarımda çözüm önerileri sunmak,

2 ve 3. boyutta tasarım ilke ve öğelerini keşfetmek,

İç mekan tasarımı disiplininde tasarım sürecini keşfetmek,

İnsanlar için tasarım yaparken onların standartlarını belirlemek,

İnsan davranışı ve alan planlamayı vurgulayan çevresel sorunlara çözümler üretmek,

Kavram geliştirmeyi keşfetmek,

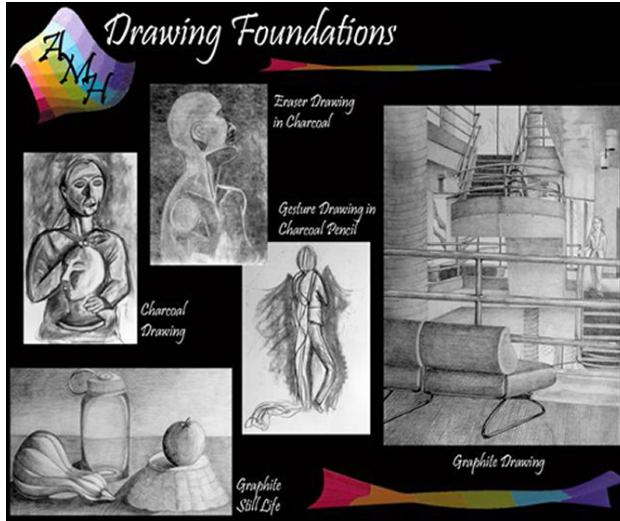
Analiz yoluyla alternatif mekan çözümleri üretmektir

University of Minnesota'da temel tasarım eğitimi Interior Design Studio adıyla ilk yıl ve ikinci yıl ilk yarıyılıda olmak üzere 3 dönem verilmektedir. İlk yıl ders programında sadece Interior Design Studio I-II dersine yer verilmekte olup bu da dersin hazırlık/başlangıç eğitimi olarak verildiğini göstermektedir. Ders ikinci yıl ilk yarıyılıda da diğer derslerle birlikte 'Interior Design Studio 3' adıyla verilmekte olup daha çok mekan tasarımına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Erişim tarihi: 17.03.2018, <http://interior.design.umn.edu/students/1601.html>.

Güz yarıyılı kapsamında ele alınan temel tasarım eğitimi dersinde teorik içeriği ise 2 ve 3 boyutlu kavramlar, tasarım öğeleri ve tasarım ilkeleri, şekil-zemin ilişkisi konuları oluşturmakta olup, kavram gelişimi ve tasarım sürecinin keşfedilmesinin sağlandığı, bununla birlikte malzeme konularının da ele alındığı elde edilen veriler arasındadır. University of Minnesota'da temel tasarım eğitimi dersinde iki boyutlu çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Erişim tarihi: 17.03.2018, <http://interior.design.umn.edu/students/1601.html>.

Pratik içeriği oluşturan uygulamalar ise şu şekilde kaydedilmiştir⁴:

⁴ Yurt dışında iç mimarlık eğitimi veren ve tez çalışmasında yer verilen kurumlardaki Temel Tasarım Eğitimi ders yürütücülerine ulaşamadığı için; bu kurumlara ait genel bilgiler, ders içerikleri ve çalışma görselleri üniversitelerin web sitelerinden elde edilmiştir.

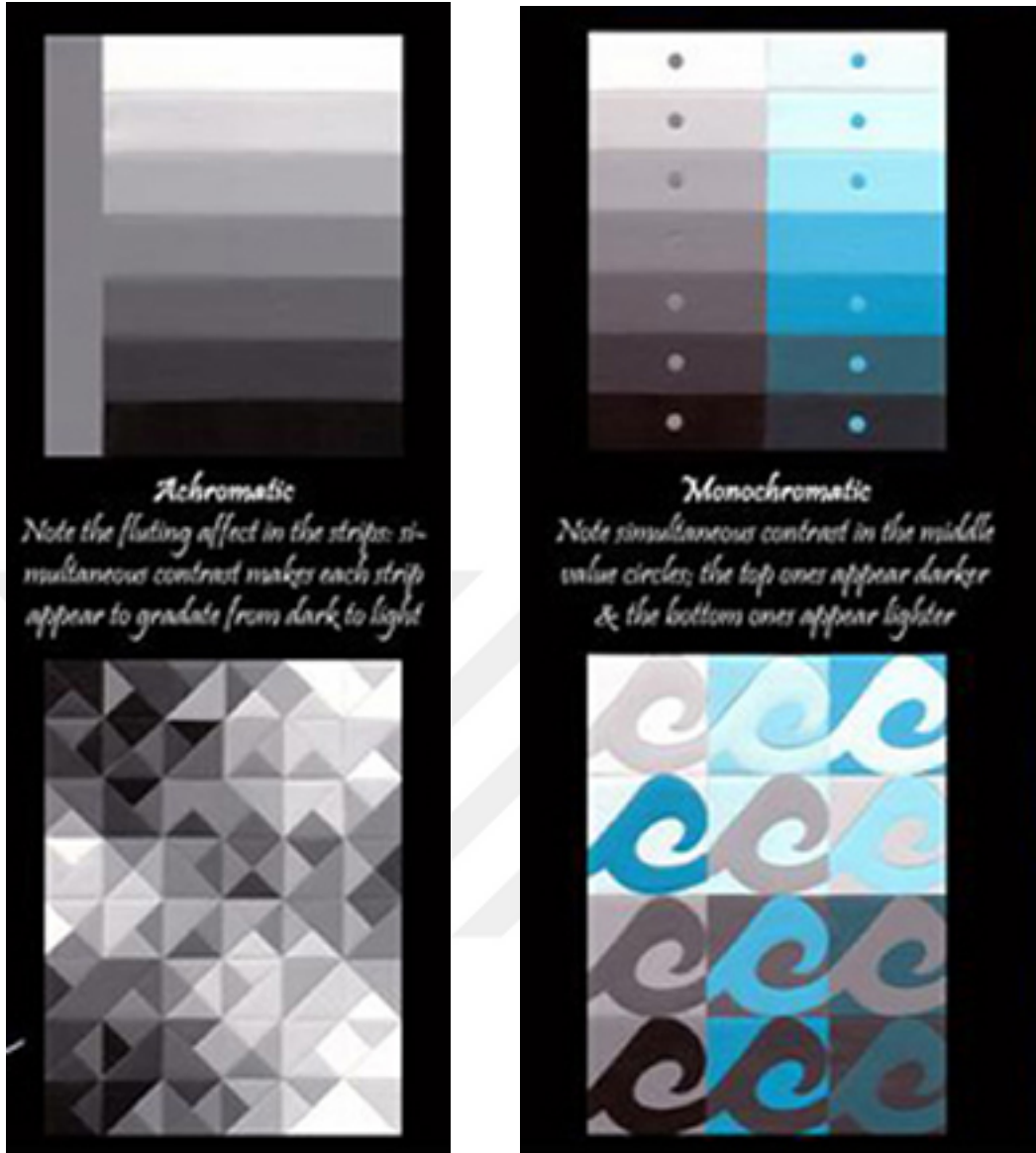
Farklı şekillerde yapılan kara kalem çalışmaları çizim temelleri adı altında ele alınmaktadır.

Resim 1: Minnesota Üniversitesi Temel Tasarım Eğitimi Dersine Ait Çalışmalar. Erişim: 19.03.2018, <http://interior.design.umn.edu/students/StudentWorkFirstYear1.html>

University of Minnesota'da Interior Design Studio dersinin pratik içeriğini oluşturan bir diğer çalışmada ise; sarı, mavi, kırmızı, siyah ve beyaz beş temel renk karışımından oluşan, doğru boyut ve şekilde kesilen boyalı kağıtlardaki renkler yardımıyla kompozisyonda, ritim, denge, vurgu ve çeşitlilik gibi ilkelerin ifade edildiği Resim 2'nin metin kısmından elde edilen bilgilerdendir.

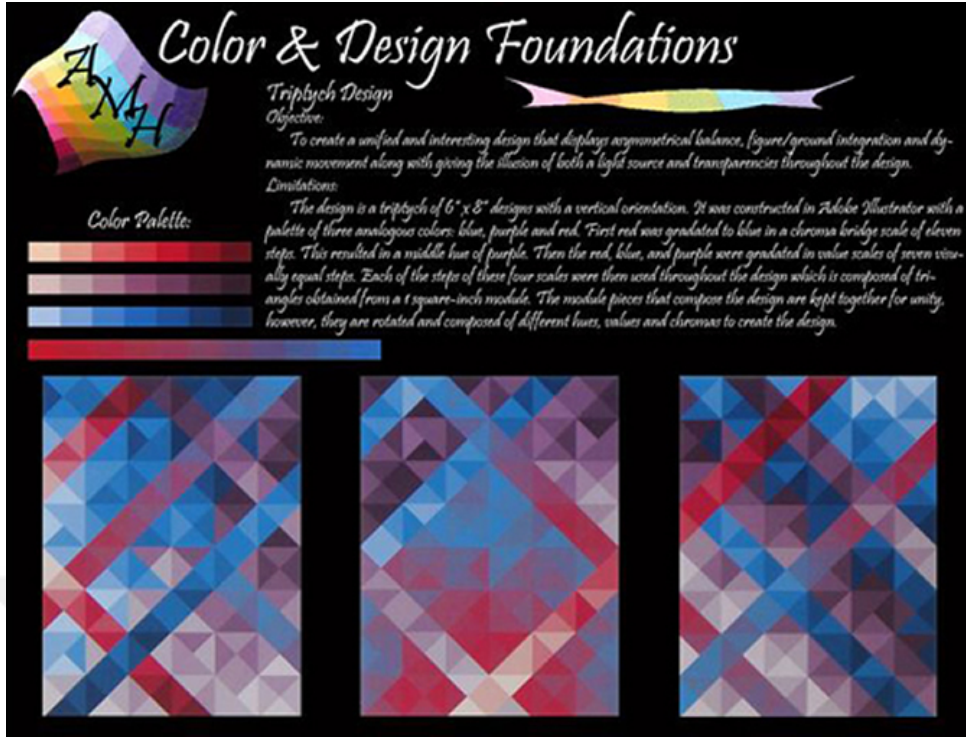
Resim 2: University of Minnesota temel tasarım eğitimi çalışmaları. Erişim: 19.03.2018, <http://interior.design.umn.edu/students/StudentWorkFirstYear1.html>

Resim 3: Temel Tasarım Eğitimi Çalışması. Erişim: 19.03.2018, <http://interior.design.umn.edu/students/StudentWorkFirstYear1.html>

Resim 4: Temel Tasarım Eğitimi Çalışması. Erişim: 19.03.2018, <http://interior.design.umn.edu/students/StudentWorkFirstYear1.html>

Temel tasarım eğitimi kapsamında yapılan bir diğer çalışma, Resim 3'te de görüldüğü gibi akromatik renkler ile yapılan renk geçişi çalışmasının ardından bu renkler ile iki boyutlu kompozisyonda kontrast oluşturmaya dayanmaktadır. Resim 4'teki çalışma ise monokromatik renkler yardımı ile şekil zemin ilişkisini kavratmaya yönelik bir çalışmadır.

Resim 5 : University of Minnesota Temel Tasarım Eğitimi Çalışmaları.Erişim: 19.03.2018, <http://interior.design.umn.edu/students/StudentWorkFirstYear1.html>

University of Minnesota'da Interior Design Studio dersi kapsamında yapılan bir diğer çalışma ise; Resim 5'te de görüldüğü üzere, şekil zemin entegrasyonu ve açıklık, koyuluk, saydamlık gibi ışık etkileri yardımı ile belirlenen üç renk mavi, kırmızı ve morun tonlarının kullanımıyla geometrik formlar ve renk geçişleri ile iki boyutlu kompozisyonda tasarım ilkelerinden asimetrik dengeyi ifade etmeye dayanmaktadır.

Özetle; Universty of Minnesota'da Interior Design Studio I dersinde genel olarak iki boyutlu çalışmalara yer verildiği, renkler yardımı ile tasarım ilkelerinin ifade edildiği kompozisyon çalışmaları yapıldığı görülmektedir.

2.4.2. University of Tennessee

Tennessee Üniversitesi Amerika Birleşik Devletleri'nde yer almaktadır. Temel tasarım eğitimi burada pre-major courses ana başlığı altında yer alan dört farklı dersin birlikteliği ile sürdürülmektedir. Yani başlangıç/hazırlık eğitimi kapsamında ön koşul olarak yer almaktadır. Erişim

tarihi:16.04.2018, <https://www.utc.edu/interior-design/curriculum/pm-courses.php>

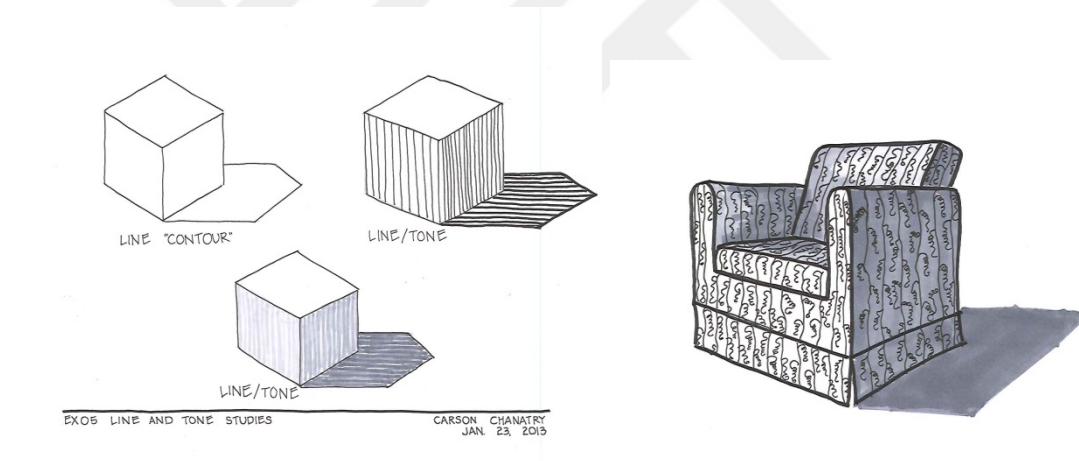
Bu dersler ve içerikleri şu şekilde kaydedilmiştir:⁵

Design Fundamentals

Dersin içeriğini tasarım ilke ve öğeleri başta olmak üzere temel teoriler oluşturmaktadır. Ders 5 saat stüdyo dersi şeklinde yürütülmektedir. Erişim tarihi:16.04.2018,<https://www.utc.edu/interior-design/curriculum/pm-courses.php>

Volume, Space & Form

Dersin içeriğini eskiz ve modeller aracılığıyla tasarım düşüncesine vurgu yapan volümetrik çalışma tekniklerinin geliştirilmesi oluşturmaktadır. Erişim tarihi:16.04.2018,<https://www.utc.edu/interior-design/curriculum/pm-courses.php>

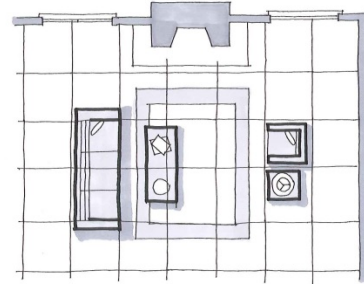
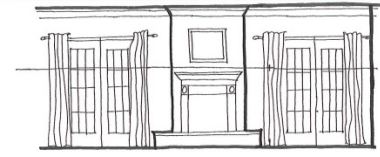
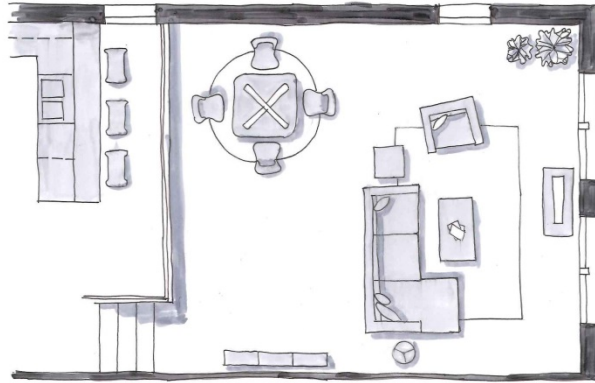

Resim 6: University Of Tennessee Pre-Major Courses Çalışma Örnekleri. Erişim: 16.04.2018, <https://www.utc.edu/interior-design/students/1st.php>

Architectural Drafting

Dersin içeriğini mimari plan çizimi için gerekli sembol ve tekniklerin incelenmesi ve mimari çizimin tanıtılması oluşturmaktadır. Erişim tarihi:16.04.2018,<https://www.utc.edu/interior-design/curriculum/pm-courses.php>

⁵ Yurt dışında iç mimarlık eğitimi veren ve tez çalışmasında yer verilen kurumlardaki Temel Tasarım Eğitimi ders yürütücülerine ulaşamadığı için; bu kurumlara ait genel bilgiler, ders içerikleri ve çalışma görselleri üniversitelerin web sitesinden elde edilmiştir.

EX.28—PLAN-ELEVATION

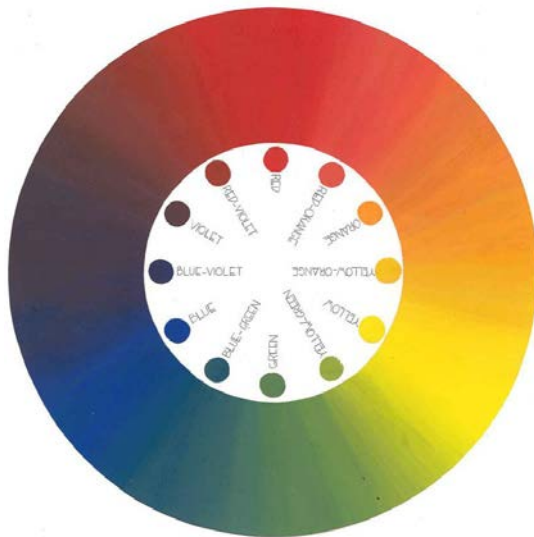
KAITLYN DANIEL
3.16.2013

Resim 7:University of Tennessee Pre-Major Courses Çalışma Örnekleri. Erişim: 16.04.2018, <https://www.utc.edu/interior-design/students/1st.php>

Color System

Dersin içeriğini renkler, renk sistemleri, renk şemaları ve bunların iç mekan tasarımında kullanımı konusu oluşturmaktadır. Erişim tarihi:16.04.2018,<https://www.utc.edu/interior-design/curriculum/pm-courses.php>

COLOR WHEEL

VALUE SCALE

Resim 8:University of Tennessee Pre-Major Courses Çalışma Örnekleri. Erişim: 16.04.2018, <https://www.utc.edu/interior-design/students/1st.php>

Resim 9:University of Tennessee Pre-Major Courses Çalışma Örnekleri.Erişim: 16.04.2018, <https://www.utc.edu/interior-design/students/1st.php>

Pre-major courses ana başlığı altında başlangıç/hazırlık eğitimi olarak verilen bu dersler üzerinden baktığımızda Tennessee Üniversitesi temel tasarım eğitiminde teorik içeriği, tasarım ilke ve öğeleri, hacim, mekan&form konuları, renk sistemleri ve mimari çizim teknikleri oluşturmaktadır.

Pratik içerikte ise; her dersin kapsamında farklı çalışmalar yapıldığı, renk skalası, renkler ve geometrik formlar yardımı ile kompozisyon çalışmalarının yapıldığı, bu çalışmalarında iki boyutta sınırlı kaldığı, üç boyutlu herhangi bir uygulamanın yapılmadığı görülmektedir.

2.4.3. İstanbul Teknik Üniversitesi

İstanbul Teknik Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü 2002-2003 yılında eğitim öğretime başlamıştır.

Temel tasarım eğitimi burada; 'Basic Design and Visual Arts 'adıyla birinci yılda sadece ilk dönem, dönemlik 15 hafta ve haftada 2 saat teorik 2 saat pratik olmak üzere toplam 4 saat, zorunlu ders olarak verilmektedir.

Dersin amacı; öğrencilere yaratıcılık, tasarım ilkeleri, tasarım elemanları üzerine kuramsal ve uygulamaya yönelik bilgilendirme sürecini vermek ve öğrencinin düşünsel görsel çevirme sürecini, sistematığını anlaması ve kazanmasını sağlamaktır.

Ders içeriğini;

Tasarım elemanları; nokta, çizgi, düzlem, hacim, doku, renk, ışık, biçim

Tasarım ilkeleri; tekrar, ritim, oran, ölçek, denge, uyum, karşıtlık, zıtların birlikteliği, devamlılık, egemenlik

Görsel algı; algı psikolojisi, geştalt ilkeleri(yakınlık, benzerlik, şekil-zemin vb.) görsel yanılma

Mekan kavramı; İki ve üç boyutlu çalışmalarda mekan kurgusu, şehirsal mekan geometrisi. Doğal ve yapay çevrelerin analizi (ayrışma, bozma, soyutlama ve tekrar yorumlama).

Desen bilgisi; nokta, çizgi, aksanlı çizgi, değer, kontur çizimi, hareket çizimi

Renk Bilgisi; renklerin psikolojik etkileri oluşturmaktadır. Erişim tarihi: 17.03.2018,http://ssb.sis.itu.edu.tr:9000/pls/PROD/itu_icerik.p_download?file=TES113E

İstanbul Teknik Üniversitesi, mimarlık eğitiminde temel tasarım dersinin uygulamasına, yaratıcılıkla ilgili temel konularla başlandığı, öğrencilerin önce algılama, imgeleme ve zihnin gözü ile birlikte algılamaya, farklı medyalarla kendilerini ifade etmeye çalıştıkları, geleneksel ve teknolojik araçları birlikte kullanmaya teşvik edildikleri ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra ders hem teorik hem pratik tabanda görsel deneyimi içermektedir. Görsel dünyayı ve zıt güçleri anlamada kompozisyon prensiplerinin hala baskın bir rolü olsa da görselleştirme ve kavramsallaştırmanın en önemli konular olduğu belirtilmektedir (Seylan, 2004, s. 52,53).

3.BÖLÜM: YÖNTEM

Araştırma kapsamında öncelikle temel tasarım eğitiminin doğuşu ve bu eğitim ile ilgili günümüze kadar yapılmış olan çalışmalar araştırılmıştır. Sonrasında Türkiye’de günümüz temel tasarım eğitimini incelemek üzere seçilen 6 üniversitenin temel tasarım ders yürütücüleri ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler, fakültelerin web sitelerindeki içerikler ve temel tasarım jürilerine katılarak elde edilen doneler bir araya getirilerek, tüm bu veriler üzerinden karşılaştırmalı içerik analizi yapılarak aktarılmıştır.

Araştırma yöntemini içerik analizi oluşturmuş olup; TM-1 puan türü ile öğrenci alan ve bölüm kuruluşu itibari ile en az 10 yıl geçmişe sahip ; Hacettepe Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi ders programları ve temel tasarım eğitimi içerikleri ayrı ayrı incelenmiştir.

Bu inceleme öncelikle okulların yayınlamış oldukları ders içerikleri üzerinden yapılmıştır. Daha sonra seçilmiş olan üniversitelerdeki temel tasarım eğitimi ders yürütücüleri ile görüşmeler yapılmış ve üniversitelerin temel tasarım eğitimi dersi final jürilerine katılarak dersin pratik kısmını oluşturan çalışmalar incelenmiştir.

Yapılan görüşmeler, yayınlanmış eğitim programları ve final jürisi verileri derlenerek bu üniversitelerin temel tasarım eğitimi programının teorik ve pratik yönden içerik analizi ortaya konulmuştur.

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, veri toplama aracı ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma tarama modeli ve içerik analizine dayalı betimsel bir araştırmadır. Konu ile ilgili tez, kitap, dergi ve makaleler taranarak araştırmayı destekleyecek

bilgiler toplanmıştır. Araştırma nitel yöntem ile şekillenmiş ve veri toplama tekniği olarak görüşme, gözlem ve doküman analizi tekniği kullanılmıştır.

Yöntem üç ayrı planda uygulanmıştır. Bunlar:

1. Belgesel tarama,
2. Uzmanlarla (ders yürütücüleriyle) görüşme,
3. Örneklem olarak belirlenen eğitim öğretim kurumlarındaki mevcut uygulama metotlarının durum tespitine yönelik (bu ortamlara katılarak) inceleme.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Ülkemizde Güzel Sanatlar Fakültesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Fakültesi bünyelerinde olmak üzere 10'u devlet 48'i vakıf ve 5'i de Kıbrıs'da olmak üzere toplam 63 üniversitede İç Mimarlık/İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü vardır.⁶ Bu araştırmanın çalışma evrenini, Türkiye'de 2017-2018 eğitim öğretim yılı güz yarısında temel tasarım eğitimi veren iç mimarlık/ iç mimarlık ve çevre tasarımı bölümleri oluşturmaktadır.

Araştırma örnekleme seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Amaç TM-1 puan türü ile öğrenci alan ve bölüm kuruluşundan itibaren en az 10 yıl geçmişe sahip 6 üniversite belirlemektir. Konuyla ilgili kapsamlı araştırma yapabilmek adına örneklem sayısı 6 olarak sınırlandırılmıştır. Bu üniversiteler, sırasıyla aşağıda yer almaktadır.

1. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü
2. Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü

⁶ Bilgiler, İç Mimarlar Odası genel sekreteri Ömer Sencar'dan alınmıştır.

3. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü

4. Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü

5. Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü

6. Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümüdür.

Dördü Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi ve ikisi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde yer alan İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümleri araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına alınan üniversitelerde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü kuruluş tarihleri sırasıyla Tablo 1’de gösterilmiştir.

Sıra No	Fakülteler	Bölüm Kuruluş Tarihi
1	Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü	1985
2	Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü	1987
3	TOBB ETÜ Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü	2007
4	Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü	2007
5	Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü	2003
6	Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü	2002

Tablo 1: Örneklem Grubuna Alınan Üniversiteler ve İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölüm Kuruluş Tarihleri⁷

⁷ Tablo 1’deki bilgiler, ilgili bölümlerin web sayfalarının tarihçe kısımlarından alınmış olup web sayfası adreslerine internet kaynakları kısmında yer verilmiştir.

3.3. VERİLERİN TOPLANMASI VE VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Veriler, çalışmanın amacına ve tespit edilen problemlerin sınırlandırılışına bağlı olarak belgesel tarama, ders yürütücüleriyle yapılan görüşmeler ve kurumlardaki eğitim öğretim ortamındaki mevcut uygulamaların durum tespitine yönelik stüdyo ortamına katılarak gözlem ve deneyimleme yoluyla toplanmıştır.

Belgesel tarama, araştırma problemiyle ilgili yerli ve yabancı literatür, resmi belgeler, bilimsel tezler, geliştirilmiş yaklaşım önerileri, yerli ve yabancı yüksek öğretim kurumlarındaki uygulamalara ait belgeler üzerinde yapılmıştır.

Son olarak örneklem grubuna giren üniversitelerde güz yarıyılı temel tasarım eğitimi final jürilerine katılarak dersin pratik kısmını oluşturan çalışmaların başlangıçtan sonuca dönüşüm öyküsü ve sonuç ürünler, süreci sonuna kadar yaşayan öğrenciler ve ders yürütücülerinden dinlenerek deneyimlenmiş ve somut veriler elde edilmiştir.

Ders yürütücüleriyle yapılan görüşmelerde görüşler, Hacettepe Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Atılım Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi'nde ders yürütücüleriyle görüşerek alınmıştır. Görüşlerini aldığımız değerli öğretim üyelerinin adları ve çalıştıkları üniversiteler aşağıdaki gibidir.

Sıra No	Öğretim Üyeleri	Görev Yaptıkları Üniversiteler
1	Prof. Hakan ERTEK	Hacettepe Üniversitesi
2	Öğr. Gör. Segah SAK	Bilkent Üniversitesi
3	Dr. Öğr. Üy. Şaha ASLAN	TOBB Üniversitesi
4	Dr. Öğr. Üy. Çılga RESULOĞLU	Atılım Üniversitesi
5	Öğr. Gör. Selim Sertel ÖZTÜRK	Başkent Üniversitesi
6	Dr. Öğr. Üy. İlham ENVEROĞLU	Selçuk Üniversitesi

Tablo 2: Görüşme Yapılan Temel Tasarım Eğitimi Ders Yürütücüleri

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Üç ayrı platformda ve birbirleriyle karşılıklı ilişkileri göz önünde bulundurularak elde edilen veriler, temel tasarım eğitiminin genelinden, İç Mimarlık/İç Mimarlık

ve Çevre Tasarımı Bölümlerindeki temel tasarım eğitimi uygulamalarının özeline doğru bir ele alışla değerlendirilmiştir. Belgesel tarama, ders yürütücüleri ile yapılan görüşmeler ve mevcut eğitim öğretim ortamlarındaki uygulamaların gözlemlenmesi sonucu elde edilen veriler, belirli başlıklar altında betimlenmiştir. Bu araştırma deseninde toplanan sayısal veriler manuel/el ile analiz yöntemi ile değerlendirilmiş ve bu verilere bulgular kısmında yer verilmiştir.

4.BÖLÜM: ÖRNEKLEM GRUBUNA GİREN ÜNİVERSİTELERDE TEMEL TASARIM EĞİTİMİ UYGULAMA YÖNTEMLERİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışma ülkemizde iç mimarlık alanında temel tasarım eğitimi veren üniversitelerde, dersin teorik ve pratik yönden içeriğini karşılaştırmalı olarak analiz etmek için yapılmıştır. Çalışma örneğine Hacettepe Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Başkent Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi olmak üzere 6 örnek seçilmiştir. Bu örneklerin seçilme sebebi ise; TM-1 puan türü ile öğrenci alımı yapıyor olmaları ve bölüm kuruluşları itibari ile en az 10 yıl geçmesi sebebi ile oturmuş bir düzen ve köklü kaynaklara sahip olmalarıdır.

Çalışma ile birlikte örneklem grubuna giren bu altı üniversitenin ders içeriklerine ait veriler öncelikle web sayfalarındaki bilgiler üzerinden, sonrasında kurumlarda dersi veren öğretim elemanları ile yapılan görüşmeler ve son olarak da örneklem grubuna giren üniversitelerin güz dönemi temel tasarım eğitimi final jürilerine katılarak elde edilmiştir.

Çalışma kapsamında içerik analizi yaparken ilk olarak örneklem grubuna giren üniversitelerde iç mimarlık bölüm sayfalarından veriler alınmış, sonrasında bu verilere ek olarak görüşme, gözlem ve yerinde deneyimleme metodu ile elde edilen veriler bir araya getirilerek, teorik ve pratik içeriklere ait doneler ortaya koyulmuştur.

Örnekler; Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı, Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı , TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı, Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı, Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümleri 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz

Dönemi temel tasarım eğitimi dersinde yürütülen çalışmaları ele almakta ve bu çalışmalarda izlenen süreçleri aktarmayı hedeflemektedir.

4.1. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ

Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü 1985-1986 Akademik yılında eğitim ve öğretime başlamıştır.

Temel tasarım eğitimi burada; Temel Tasarım Eğitimi I ve Temel Tasarım Eğitimi II adlarıyla birinci yılda 2 dönem, dönemlik 14 hafta ve haftada 2 saat teorik, 2 saat pratik olmak üzere toplam 4 saat, zorunlu ders olarak lisans programında yer almaktadır.

Dersin verilme şekli yüz yüze olup; anlatım, tartışma, rapor hazırlama/sunma, örnek olay incelemesi gibi öğretme yöntemleri kullanılmaktadır.

Dersin amacı; öğrencilere üç boyutlu düşünme, var olan bir kompozisyonu analiz etme ve kendine özgü plastik değerlere sahip biçim oluşturma gibi yetiler kazandırmaktır.

Dersin içeriğini; tasarım kavramı, tasarımda kompozisyon, tasarım ilkeleri, tasarım öğeleri ve kompozisyonda boyutsal ilişkiler oluşturmaktadır.

Dersin öğrenme çıktıları;

1. Formlar ve biçimler üzerinde analitik düşünebilme
2. Kendi içerisinde biçimsel bir dili olan iç mekana dair hacimsel ilişkiler yaratabilme
3. Düşüncelerini mimari bir dille anlatabilme
4. Yaşanan mekansal deneyimi soyutlayabilme ve tekrar bu soyut bilgiyi mimari mekana dönüştürebilmedir. Erişim tarihi: 26.11.2017, http://akts.hacettepe.edu.tr/ders_detay.php?ders_ref=DRSTNM_00000000000000000000000000794.

Hacettepe Üniversitesi 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında Prof. Hakan Ertek'in ana yürütücülüğünde kurgulanan İÇT 123 Temel Tasarım Eğitimi I dersinin teorik içeriğini; tasarım kavramı, tasarımda kompozisyon, tasarım ilkeleri, tasarım öğeleri gibi konuların aktarımı oluşturmaktadır. Dersin teorik kısmında öğrenciyi düşünmeye ve araştırma yapmaya yönelten bir sistematik ile tasarım ilke ve öğelerinin var olduğundan bahsedilerek, bunları öğrencilerin keşfetmeleri istenmektedir.

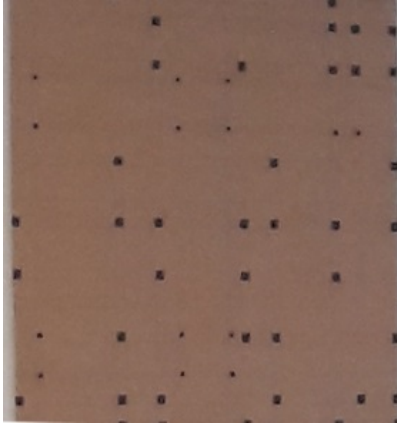
Teorik içerikte aktarılan ya da keşfedilmesi istenilen konular ele alındıktan sonra, pratik(uygulamalı) kısımda, derse ait konuları kavramalarını sağlayacak bir proje izlenmektedir. Pratik içeriği oluşturan bu projenin başlangıçtan sonuca gelişim ve değişim süreci şu şekilde kaydedilmiştir:

Teorik içerik kapsamında kazandırılması hedeflenen kavram ve konu başlıkları öğrenciler tarafından keşfedilemeye başlanırken, onlardan pratik içeriğe başlangıç adımı olacak ilk çalışma olan 'nokta çalışması' yapmaları istenmektedir.

Herhangi bir açıklama ya da kısıtlama yapılmadan öğrencilerden nokta çalışması yapmaları beklenmekte ve sonrasında ortaya çıkan birbirinden farklı çalışmalar değerlendirilmektedir. Kısa süreli bu çalışmanın ardından öğrencilere daha önceki yıllarda yapılmış olan ve bir dönem boyunca da sürdürülecek çalışmanın başlangıç basamağı olan nokta çalışması için örnekler gösterilerek pratik içeriği oluşturan projenin süreci başlatılmaktadır.

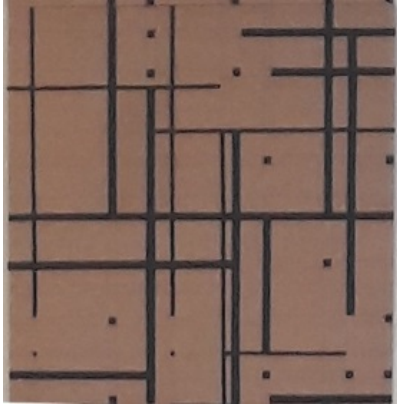
Hacettepe Üniversitesi 2017-2018 Güz Dönemi Temel Tasarım Eğitimi dersinin pratik (uygulamalı) kısmında yürütülen pratik içeriği oluşturan projenin başlangıçtan sonuca gelişim ve değişim süreci şu şekilde kaydedilmiştir.⁸

⁸Bu bölümdeki veriler Hacettepe Üniversitesi İÇT 123 Temel Tasarım Eğitimi I ders yürütücüsü Prof. Hakan Ertek ile yapılan görüşmeler ve 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi Temel Tasarım Eğitimi I jürisinde edinilen izlenimlerden derlenerek oluşturulmuş olup öğrenci çalışmalarının fotoğrafları jüri esnasında yazar tarafından çekilmiştir.

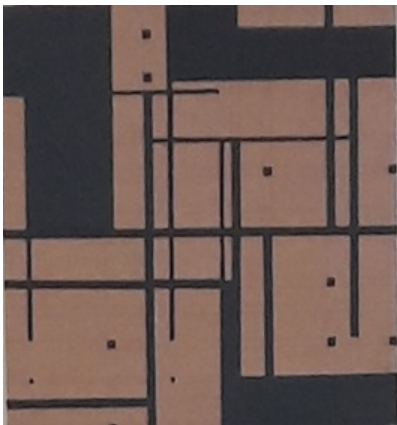
Çalışmanın başlangıcını 25 cm*25 cm Kraft karton üzerine 5 mm*5 mm ve 2,5 mm* 2,5 mm boyutlarında olan ve nokta olarak temsil bulan siyah kareler ile meydana getirilen kompozisyon çalışması oluşturur.

Resim 10: 5*5mm ve 2,5*2,5mm Karelerden Oluşan Nokta Kompozisyonu(Kişisel arşiv, 10.01.2018).

2.aşamada; ilk aşamadaki noktalar belirli bir dil ve düzen içerisinde görsel düzenleme ilkelerinin kullanıldığı kompozisyonu oluşturduktan sonra, çalışmanın ikinci aşamasında sadece nokta ile oluşturulmuş olan kompozisyona ikinci bir 25*25 cm alan üzerinde nokta ve 5mm ya da 2,5mm eninde ve serbest boyda siyah çizgi öğelerinin birlikteliğini sağlayacak şekilde eklemeler yapılarak nokta-çizgi kompozisyonu oluşturulur.

Resim 11: Nokta ve Çizgi Kompozisyonu (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

3. aşamada; 1. ve 2. aşamada oluşturulan nokta ve çizgi kompozisyonuna üçüncü öge olan yüzey eklenerek bu üç ögenin birlikteliğinden oluşan bir kompozisyon geliştirilir. Tüm aşamalarda önemli olan kompozisyonda devamlılık ve bu devamlılığın korunması gerekliliğidir.

Resim 12:Nokta/Çizgi/Yüzey Kompozisyonu (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

4. aşamayı, 25*25 cm ölçülerindeki alan üzerinde oluşturulan iki boyutlu kompozisyon üzerinden alınan 12,5*25 cm ölçülerinde üçüncü boyuta çıkarıldığında detay zenginliği oluşturabilecek, nokta, çizgi, yüzey öğelerinin üçünü de kapsayan kadraj oluşturur.

Resim 13: 12,5*25 cm Ölçülerindeki Kadraj (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

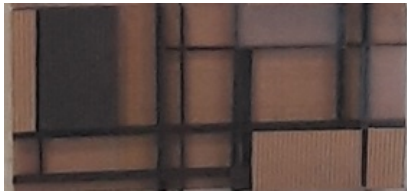
5. aşamada 12,5*25 cm ölçülerindeki kadraj tek malzeme (Kraft karton) kullanılarak yükseltmeler ile 2,5 boyutlu rölyef çalışması oluşturulur.

Resim 14: Tek Malzemeli Rölyef Çalışması (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

6. aşamada rölyef çalışması iki ya da daha fazla malzeme ve isteğe bağlı doku kullanımları ile tamamlanır.

Resim 15: Birden Fazla Malzemeli Ve Dokulu Rölyef Çalışması (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

Resim 16: Birden Fazla Malzemeli Ve Dokulu Rölyef Çalışması (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

Bu aşamaya kadar nokta, çizgi, düzlem kompozisyonunda oluşturulan çeşitlilik ve zenginlik korunmakta ve bu çeşitlilik seviye farkları, malzeme ve doku alternatifleri ile 2. ve 2,5. boyutta gösterilmektedir.

Son aşamada ikinci boyuttan üçüncü boyuta evirilen ve geçiş aşamasında 2.5. boyutu barındıran rölyef çalışması, malzeme ya da malzeme-doku alternatifleri ile 25*12,5*12,5cm ebatlarında üç boyutlu kavramsal maket haline getirilir. Maketlerde parçalar bir araya getirilirken yapıştırmaktan ziyade iç içe geçmeli elemanlar kullanarak, öğrencilerin malzemeyi tanıması ve strüktürü kavraması istenir.

Resim 17: 25*12,5*12,5 cm Ölçülerinde Maket Denemeleri Ve Final Maketi (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

Genel olarak toparlayacak olursak, bu çalışma 2. boyuttan 3. boyuta evirilen ve bu geçiş aşamasında 2,5. boyutu (rölyefi) da barındıran soyut başlangıçtan somut bir ürüne ulaşmayı hedefleyen kompozisyonel ve analitik metotlu bir çalışmadır. Çalışma ile birlikte öğrencilere iki boyutlu ve üç boyutlu kavramlar, tasarım ilke ve öğeleri ve aynı zamanda strüktür ve malzeme bilgisi kazandırılmış olmaktadır. Böylelikle tasarım öge ve ilkelerini kullanarak 2. boyuttan 3. boyuta geçiş ve soyuttan somuta ulaşma süreci kavratılmış olmaktadır.

Resim 18: Hacettepe Üniversitesi Temel Tasarım Eğitimi Çalışmaları (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

Resim 19: Hacettepe Üniversitesi Temel Tasarım Eğitimi Çalışmaları (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

4.2. BİLKENT ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ

Bilkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü 1987-1988 Akademik Yılında eğitim ve öğretime başlamıştır.

Temel tasarım eğitimi burada; Basic Design I ve Basic Design II adıyla birinci yılda 2 dönem, dönemlik 14 hafta ve haftada 2 saat teorik, 6 saat pratik olmak üzere toplam 8 saat, fakülte ortak dersi olarak İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü de dahil olmak üzere altı farklı bölümün öğrencilerinin şubelerde karışık olarak yer almasıyla yürütülen zorunlu bir ders olarak lisans programında yer almaktadır.

Dersin verilme şekli yüz yüze olup; proje, konferans, saha çalışması, ödev, uygulama, gezi, egzersiz gibi yöntemler kullanılmaktadır.

Dersin içeriğini; temel tasarım kavramları: şekil, desen, kompozisyon, tema, organizasyon, renk, doku, tasarım problemi çözme becerileri geliştirme ve 2D ve 3D tasarım sorunları oluşturmaktadır.

Dersin öğrenme çıktıları;

1. Form, desen, kompozisyon, organizasyon, düzen, renk ve doku gibi temel tasarım kavramlarına hakim olmak,
2. Temel tasarım problemi çözme becerileri ve soyut tasarım problemlerine özgü tasarım çözümleri elde etme becerisi geliştirmek,
3. Bir öğrenme esasına dayalı olarak çalışan soyut tasarım problemlerine yaratıcı ve benzersiz 2D ve 3D çözümler üretebilmektir. Erişim Tarihi: 29.11.2017, https://stars.bilkent.edu.tr/syllabus/view/FA/101/IAED_BFA/.

Bilkent Üniversitesi 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında kurgulanan 101 Basic Design dersinde teorik içeriği; temel tasarım kavramları, tasarım problemi çözme gibi konuların aktarımı oluşturmakta olup dersin teorik kısmında, tasarım ilke ve öğeleri ile ilgili anahtar kelimeler verilip öğrencilerden

bir şekilde bunları keşfetmiş olmaları istenerek sonrasında bu kavramlar üzerine tartışılmaktadır.

Teorik içerikte verilmek istenen temel konular verildikten sonra, pratik kısımda, aktarılan bu konuların kavranması için bir proje izlenmektedir. 2017-2018 Güz Dönemi Bilkent Üniversitesi Basic Design I dersi kapsamında 3 ayrı proje uygulanmış olup bu çalışma kapsamında en son yapılan proje ele alınmıştır. Pratik içeriği oluşturan bu projenin başlangıçtan sonuca gelişim ve değişim süreci şu şekilde kaydedilmiştir.⁹

Çalışmanın başlangıcını öğrencilerin kendilerine sunulan gösteri sanatları, müzik, edebiyat, video oyunları üst başlıkları arasından kendileri ile bir şekilde ilişki kurdukları bir örnek seçimi yapmaları oluşturmaktadır.

Resim 20: Bilkent Üniversitesi Temel Tasarım Çalışması (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

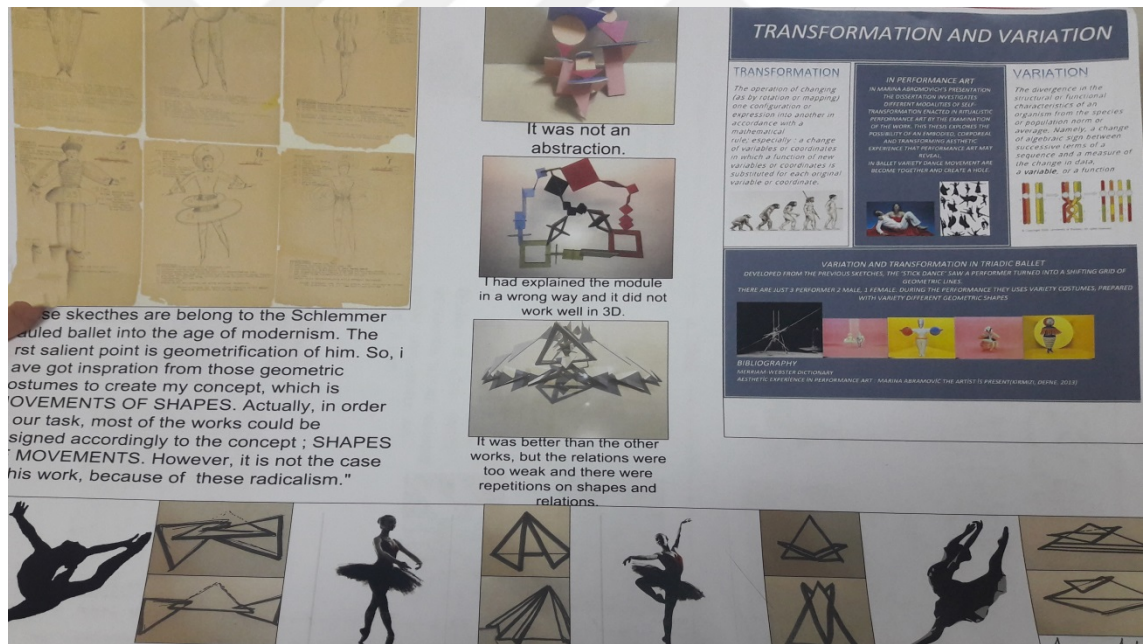
Bu örnekleri tasarım ilkeleri ile ilişki kurarak deneyimlemeleri ve tekrar üzerinden geçmeleri istenmektedir. Aynı zamanda 3*6*9 cm ölçülerinde kullanmak şartıyla, üçgen, daire, kare gibi temel geometrik öğeler verilip,

⁹ Bu bölümdeki veriler ve fotoğraflar Bilkent Üniversitesi 101 Basic Design I ders yürütücüsü Öğr. Gör. Segah Sak ile yapılan görüşme sonucu elde edilmiştir.

başlangıçta seçtikleri örnekler üzerinden oluşturdukları kompozisyona göre; önce bir modül oluşturup sonrasında varyasyon ve transformasyonla 5 modülden oluşan tek bir obje elde etmeleri istenmektedir.

Özetle; bu çalışma başlangıçta verilen görsel sanatlar, müzik, edebiyat, video oyunları üst başlıkları arasından belirlenen örnekler üzerinden seçilen örnekleri ifade eden anahtar kelimeler(kavramlar) bulup, bu kavramlarla da soyut bir modül oluşturarak, sonrasında onu üç boyutlu bir modül haline getirip, varyasyon ve transformasyonla 5 modülün bir araya gelmesi ile oluşan tek bir obje elde edilmesine dayanmaktadır.

Bu çalışma tasarım ilke ve öğelerinin kavratıldığı, soyut başlangıçtan somut bir ürüne ulaşmayı hedefleyen ikinci boyuttan üçüncü boyuta ilerleyen kompozisyonel ve analitik metotlu bir çalışmadır.

Resim 21: Bilkent Üniversitesi Temel Tasarım Çalışması (Kişisel arşiv, 10.01.2018).

4.3. TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü 2007-2008 akademik yılında eğitim ve öğretime başlamıştır.

Temel tasarım eğitimi dersi burada Temel Tasarım Eğitimi I ve Temel Tasarım Eğitimi II adlarıyla birinci yılda 2 dönem, dönemlik 12 hafta ve haftada 0 saat teorik, 8 saat pratik olmak üzere toplam 8 saat, zorunlu ders olarak lisans programında yer almaktadır.

Dersin amacı; öğrencilerin tasarım bilgisini üretebilme; tasarımda (soyut) kavram oluşturma ve (somut) kavrama ulaşma deneyimlerini yaşayarak, biçimlendirme becerisi edinmelerini sağlamaktır.

Dersin içeriğini, rasyonel ve sezgisel yöntemleri çerçevesinde; tasarım elemanları, tasarım ilkeleri ve algı kuramları farkındalığında, iki ve üç boyutlu soyut ve somut biçimlendirme çalışmaları oluşturmaktadır.

Dersin öğrenme çıktıları ise;

1. Veriyi bilgiye dönüştürebilmek,
2. Ortak bir tasarım terminolojisi oluşturmak,
3. Tasarım becerisi kazandırmak,
4. Yaratıcılığı geliştirebilmek,
5. Problem çözme becerisi kazandırmaktır.¹⁰

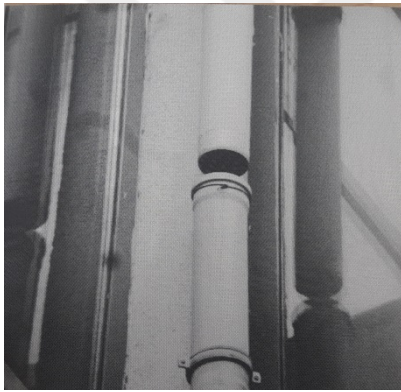
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi 2017 – 2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında Dr. Öğr. Gör. Şaha (İzgi) Aslan'ın ana yürütücülüğünde kurgulanan İÇT101A Temel Tasarım Eğitimi I dersinin teorik içeriğini öğrencinin kendi tasarım dilini oluşturabilmesine yönelik tartışma ortamı oluşturmaktadır. Bu dilin gelişiminde akıl, yalnızca aracı değil aynı zamanda değerlendirme mekanizması olarak kabul edilmekte ve ortak bir değerlendirme terminolojisi oluşturabilmek adına 'tasarım elemanları', 'tasarım ilkeleri' ve 'algı kuramları' üzerinden bir

¹⁰ Veriler TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Dr. Öğr. Üyesi Şaha Aslan'dan alınmıştır.

farkındalık yaratılmaya çalışılmaktadır. Diğer bir deyişle amaç, geliştirilen tasarım dilinin, belirli gramer kuralları çerçevesinde ifade edilebilmesini sağlamaktır.

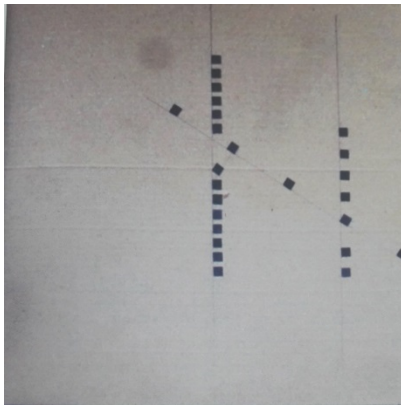
Teorik içerik, tartışma, örnek olay, problem çözme, soru cevap ve gözlem gezisi yöntemleri üzerinden aktarılmaktadır. Söz konusu aktarım, öğrenciyi belirli bir hazır bulunuşluk evresine getirmeyi amaçlayan, ardışık bir dizge üzerinden aktarılan “hazır bir bilgi” ile değil; öğrencinin öznel gelişim süreci içinde, kendi arayışları sonucu geldiği farkındalık evresinde, onunla birlikte keşfedilen bir yönlendirme ile sağlanmaktadır.

Tüm bu bağlamın göstergesi niteliğinde incelenen 2017-2018 Güz Dönemi Temel Tasarım Eğitimi I dersi süreci, şu şekilde kaydedilmiştir: ¹¹

Çalışmanın başlangıcını, tanımlı bir iç mekândan (TOBB ETÜ, Teknoloji Merkezi Binası) alınan ve tanımlı bir odak noktası bulunan 25*25cm ölçülerindeki fotoğraf kadraji oluşturur. Bu aşama, tasarım elemanlarının tartışılmaya açıldığı ilk noktadır.

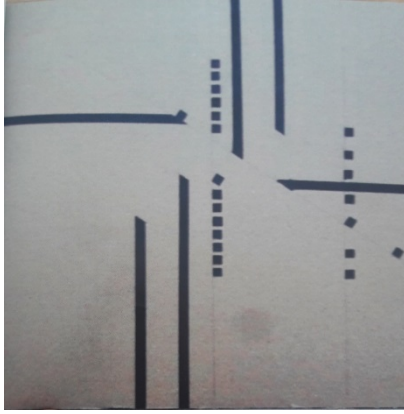
Resim 22: Çıkış Kavramı- Fotoğraf Kadraji (Kişisel arşiv, 04.12.2017).

2. Aşamada, 25*25 cm alan üzerine 5*5mm boyutlarında kesilmiş ve nokta olarak temsil bulan 25 adet siyah kare ile çıkış kavramı/fotoğrafı temsil edilir. Bu aşama, tasarım ilkelerinin tartışılmaya açıldığı ilk noktadır.

Resim 23: Nokta Kompozisyonu(Kişisel arşiv, 04.12.2017).

¹¹ Bu bölümdeki veriler, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi İÇT 101A Temel Tasarım Eğitimi I ders yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Şaha Aslan ile yapılan görüşmeler ve 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi Temel Tasarım Eğitimi jürisinde edinilen izlenimlerden derlenerek oluşturulmuş olup öğrenci çalışmalarının fotoğrafları jüri esnasında yazar tarafından çekilmiştir.

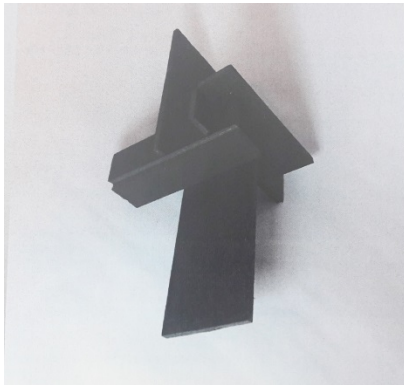
3. aşamada, ikinci bir 25*25 cm alan üzerinde, 5*5mm kalınlığında boy serbest (çizgi olarak temsil bulan) siyah şeritler ile noktaların konumu korunmak şartıyla kompozisyon geliştirilir. Bu aşama, algı ilkelerinin tartışılmaya açıldığı ilk noktadır.

Resim 24: Nokta - Çizgi Kompozisyonu(Kişisel arşiv, 04.12.2017).

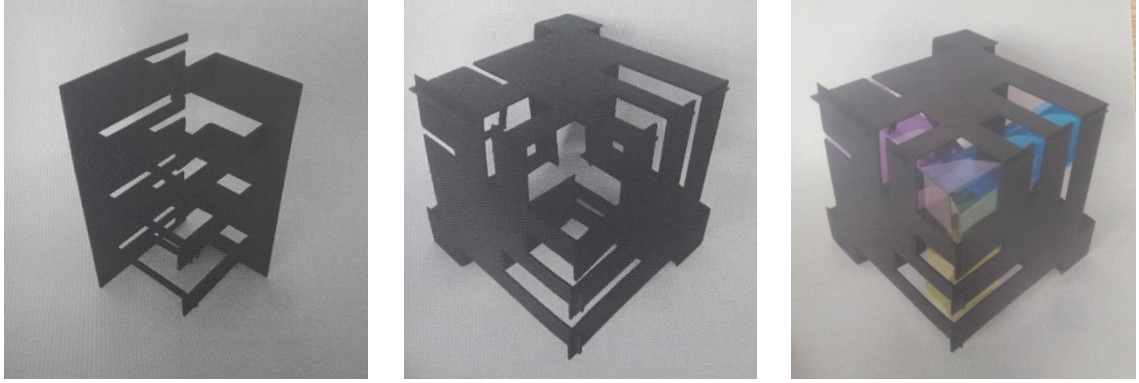
4. Aşamada, üçüncü bir 25*25 cm alan üzerinde, nokta ve çizgilerin oluşturduğu kompozisyona, nokta ve çizgilerin konumu korunmak şartıyla yüzey değerleri eklenir.

Resim 25: Nokta/Çizgi/Yüzey Kompozisyonu (Kişisel arşiv, 04.12.2017).

5. Aşamada, nokta, çizgi ve yüzeylerden oluşan kompozisyon tamamlandıktan sonra, 2 boyutta bir dil tanımlayan ilişkilerin 12,5x12,5x25cm boyutlarında hacim içinde arandığı bir "ilişki" "çatki" maketi oluşturulur. Amaç, iki boyutlu tasarım dilinin, üçüncü boyuttaki karşılığının aranmasıdır.

Resim 27: Hacim Çalışması-İlişki Türü(Kişisel arşiv, 04.12.2017).

Resim 27: Hacim Çalışması-Soyut Mekansal Form (Kişisel arşiv, 04.12.2017).

Resim 28: Hacim Çalışması-Soyut Mekansal Form (Kişisel arşiv, 04.12.2017).

Resim 29: Hacim Çalışması-Soyut Mekansal Form (Kişisel arşiv, 04.12.2017).

6. Aşamada, 12,5x12,5x25cm boyutlarındaki ilişki maketinde edinilen tasarım "geninin" / "ilişki türünün", 25*25*25 cm boyutlarında bir hacim içinde 'soyut mekânsal form' üretmesi beklenir. Çalışma ileri geri besleme hareketlerine izin verecek şekilde gerektiğinde 2. boyuta geri dönme imkânı sunmaktadır.

Bu aşamada elde edilen maketin ayakta durabilen ve de yönlü olmayan (yani her bir yönden farklı bir izlenim veren) bir maket olması istenir.

Son aşama olan 7. adımda öğrencilerden kendi çalışmalarında oluşturdukları kompozisyon ve birleşim detaylarını yani 25*25*25 cm ölçülerindeki maketlerini yansıtabilecek referans görseller bulmaları istenir. Bu referanslardan esinlenmemeleri için görsel bulmaları en son aşamada istenmektedir.

Resim 30: Referans Görsel. Erişim: 04.12.2017, <https://www.designboom.com/tag/grafon-architects/>

Referans görsel sayesinde hem öğrencinin yaratıcılığı kısıtlanmamış olunur hem de yakaladıkları dili başka bir tasarımda bulmaları sağlanıp öğrendiklerini pekiştirerek bir nevi sürecin sağlanması yapılmaktadır.

Resim 31: Referans Görsel. Erişim: 04.12.2017, <https://tr.pinterest.com/pin/575897871094779788/>

Özetle; 2017-2018 güz döneminde TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü Temel Tasarım Eğitimi dersinde sürdürülen bu çalışmada süreç, öğrencilerin odak noktalarını belirleyerek çektikleri fotoğraf kadrajı ile başlayarak ikinci boyutta oluşturdukları bir kompozisyon ve ilişki türü üzerinden 3. boyutta soyut bir mekan yaratma sürecidir. Çalışma ile birlikte öğrencilere tasarım öge ve ilkeleri, iki boyutlu ve üç boyutlu kavramlar ve 3. boyutta elamanların birbiri ile nasıl ilişkilendirileceği, strüktür ve malzemeyi tanıyarak malzeme olanaklarından yararlanma ve 2. boyuttan 3. boyuta geçiş ile soyuttan somuta ulaşma süreci kavratılmaktadır.

4.4. SELÇUK ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ

Selçuk Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü 2002-2003 akademik yılında eğitim ve öğretime başlamıştır.

Temel tasarım eğitimi burada; Temel Tasarım Eğitimi I- Temel Tasarım Eğitimi II adıyla birinci yılda 2 dönem, dönemlik 14 hafta ve haftada 2 saat teorik 2 saat pratik olmak üzere toplam 4 saat, zorunlu ders olarak lisans programında yer almaktadır.

Ders uygulama teknikleri; yüz yüze uygulama, doğal ve yapay objeler model alınarak, farklı malzeme ve tekniklerle plastik sanatlar ve görsel dili oluşturan ilke ve elemanların tanıtılmasıdır.

Dersin amacı; öğrencilere, temel tasarım ilke ve elemanlarını anlatarak uygulamalı olarak yaptırmaktır.

Dersin içeriğini;

1. Doğal ve yapay strüktürler model alan üç boyutlu tasarımlar yapmak
2. Farklı malzemeler ve tekniklerin kullanımı
3. Tasarım ilkelerinden hareketle kâğıt üzerinde uygulamalar
4. Kompozisyon kavramının tanımlanması ve uygulama yapılması
5. Plastik sanatlar ve görsel dili oluşturan ilkelerin tanımlanması oluşturmaktadır. Erişim Tarihi: 26.11.2017, https://www.selcuk.edu.tr/guzel_sanatlar/ic_mimarlik_ve_cevre_tasarimi/bolum_dersleri/2403102/tr.

Selçuk Üniversitesi 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında Doç. Dr. İlham Enveroğlu yürütücülüğünde kurgulanan 2403102 Temel Tasarım I dersinin teorik içeriğini tasarım ilkeleri ve kompozisyon kavramı konuları ve bu konuların aktarımı oluşturmaktadır. Dersin teorik kısmında anlatım tekniğine ek olarak konu ile ilgili doğadan, sanattan, mimariden, müzik ve edebiyattan örnekler vermeye dayalı bir teknik izlenmektedir.

Selçuk Üniversitesi'nde Güz Yarıyılı Temel Tasarım Eğitimi kapsamında sadece tasarım öğeleri ele alınmaktadır. Ders yürütücüsü Enveroğlu; güz döneminde tasarım öğeleri, bahar döneminde ise tasarım ilkelerini aktardığını belirtmektedir.

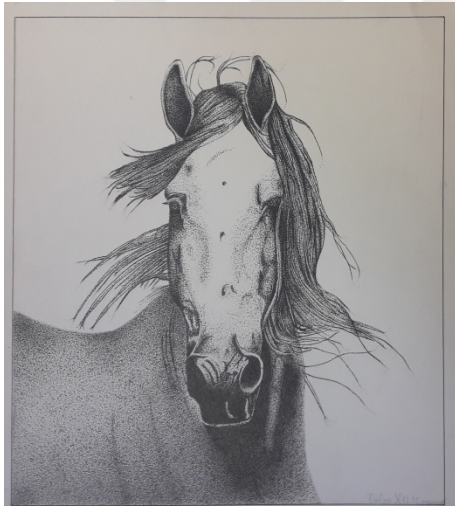
Güz döneminde nokta, çizgi, biçim, doku, leke ve renk konularını ele alınmış olup, ders yürütücüsü bu konular hakkında teorik bilgi verip, konu ile ilgili doğadan, sanattan, mimariden ve önceki yıllarda yapılan çalışmalardan oluşturduğu arşivlerden örnekler vererek konuların kavratılmasını

sağlamaktadır. Dersin pratik kısmında da bu ögeler ile ilgili iki boyutlu çalışmalar yaptırılmaktadır.

Bu çalışmaları yaparken öğrencilerin yeni form oluşturmayı öğrenmesi için kare, üçgen, daire gibi temel formlar verilip bu formları içinde barındırmayan bir modül elde etmeleri, elde edilen modül ile de kompozisyon oluşturup bu iki boyutlu kompozisyon üzerinde renk çalışması yapmaları istenmektedir.

Özetle; Selçuk Üniversitesi Temel Tasarım Eğitimi'nde tasarım öğelerinin anlatılması ve her bir ögenin ardından onunla ilgili iki boyutlu bir kompozisyon yapmaya dayanan bir sistem uygulanmaktadır.

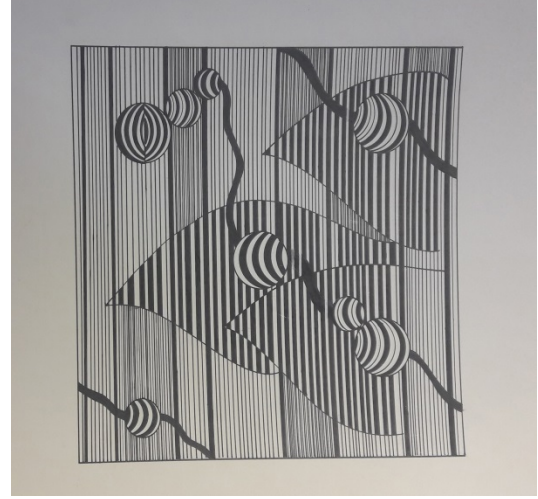
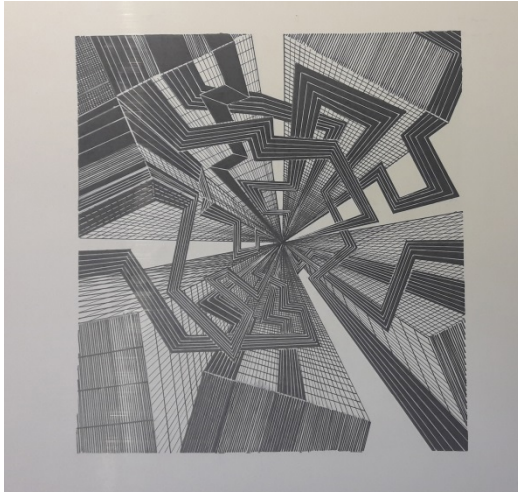
Temel tasarım eğitimi kapsamında öğrenciler tarafından yapılan çalışmaların bir kısmı şu şekilde kaydedilmiştir.¹²

Resim 32: Temel Tasarım Eğitimi Nokta Çalışması (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

Resim 33: Temel Tasarım Eğitimi Nokta Çalışması (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

¹² Bu bölümdeki veriler ve fotoğraflar Selçuk Üniversitesi 2403102 Temel Tasarım Eğitimi I ders yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi İlham Enveroğlu ile yapılan görüşme sonucu elde edilmiştir.

Resim 34: Temel Tasarım Eğitimi Çizgi Çalışması (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

Resim 35: Temel Tasarım Eğitimi Çizgi Çalışması (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

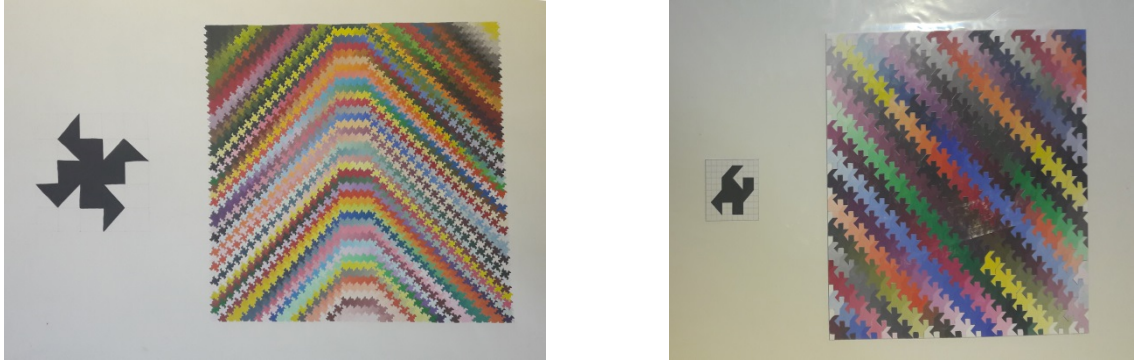
Resim 36: Temel Tasarım Eğitimi Doku Çalışması (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

Resim 37: Temel Tasarım Eğitimi Doku Çalışması (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

Resim 38: Temel Tasarım Eğitimi Renk Çalışması (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

Resim 39: Temel Tasarım Eğitimi Renk Çalışması (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

Resim 40: Temel Tasarım Eğitimi Form Oluşturma-Renk Çalışması (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

Resim 41: Temel Tasarım Eğitimi Form Oluşturma-Renk Çalışması (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

4.5. BAŞKENT ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ

Başkent Üniversitesi İç Mimarlık Ve Çevre Tasarımı Bölümü 2003-2004 akademik yılında eğitim ve öğretime başlamıştır.

Temel tasarım eğitimi burada; Temel Tasarım Eğitimi I- Temel Tasarım Eğitimi II adıyla birinci yılda 2 dönem, dönemlik 14 hafta ve haftada 2 saat teorik 4 saat pratik olmak üzere toplam 6 saat zorunlu ders olarak lisans programında yer almaktadır.

Dersin verilme şekli yüz yüze olup; anlatım, tartışma, proje, soru-cevap, sorun/problem çözme, deney, eğitim-uygulama, sunum, rapor hazırlama teknikleri kullanılmaktadır.

Dersin içeriğini;

1. Tasarım alanı organizasyonu, görsel elemanların birbirleri ve zemin ile olan ilişkileri

2. Tangram karesini oluşturan geometrik elemanlar ile 2. boyutta somut kompozisyon elde edilmesi
3. Çevre ölçeğinde soyutlama, dış mekana geometrik elemanlar olarak bakış
4. Grublama ve geometrik elemanlar arasında ilişkiler (tasarım ilkeleri)
5. Renk çemberi
5. Örtme ve saydamlık
6. Görsel doku, dokunsal doku
7. Rölyef çalışması oluşturmaktadır.

Dersin öğrenme çıktıları;

1. Temel sanat ve tasarım bilgisini kuramsal ve uygulamalı olarak kavrayabilme becerisi
2. Temel sanat ve tasarım bilgisini öğrendiklerine uyarlayabilme becerisi
3. Temel sanat ve tasarım becerisini diğer alanlarla ilişkilendirme/bağ kurma becerisi
4. Temel sanat ve tasarım becerileri ile özgün yapıtlar ortaya koyabilme becerisi
5. İki ve üç boyutlu düşünebilme becerisi
6. İletişim kurma ve Türkçeyi etkin kullanma becerisi
7. Görsel yolla iletişim kurma ve kendini ifade etme becerisi
8. Formu ikinci boyuta, iki boyutlu şekli de üçüncü boyuta (forma) aktarabilme becerisi
9. Tasarım problemlerini çözme ve özgün fikirler üretme becerisi
10. Belirli bir konsept dahilinde ve sınırlılığında çalışma becerisi
11. Görme becerisi

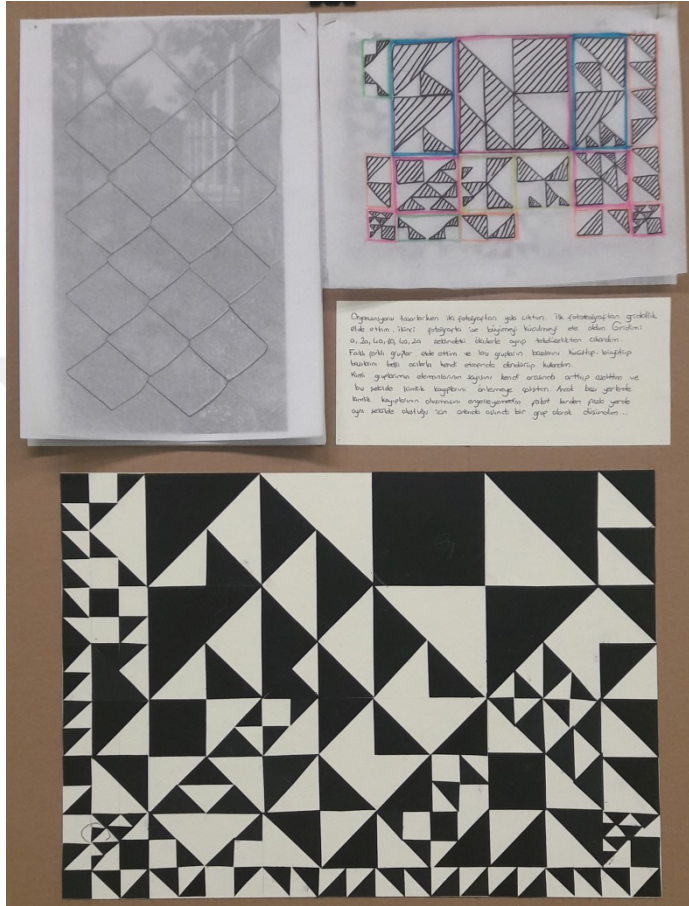
12. Gördüklerini çizgi ile ifade edebilme becerisi
13. Tasarım alanında geçmiş ve bugün ile gelecek ilişkisini kurabilme, yorumlayabilme becerisi
14. Eleştirel düşünme becerisi
15. Bir bağlam içinde düşünme becerisi
16. Düşündüklerini sözel ve görsel yollarla aktarabilme becerisi
17. Gelişen ve değişen teknolojiyi takip etme ve kendine uygun olanı seçme becerisi
18. Sanat ve tasarım alanında disiplinler arası çalışabilme becerisi.
19. Algı ve problem çözme becerisi.
20. Bir düşünceyi, bir kavramı veya bir olguyu görsel yolla yaratıcı biçimde ifade etme becerisidir. Erişim tarihi: 26.11.2017, <http://angora.baskent.edu.tr/bilgipaketi/?dil=TR&menu=akademik&inner=katalog&birim=329&ders=324127>.

Başkent Üniversitesi 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında Öğr. Gör. Selim Sertel Öztürk'ün ana yürütücülüğünde kurgulanan GSF 127 Temel Tasarım I dersinin teorik içeriğini; tasarımda organizasyon ilkeleri, görsel elemanların birbirleri ve zemin ile olan ilişkileri, tasarım öğeleri gibi konuların aktarımı oluşturmaktadır. Dersin teorik kısmında, öğrencilere ilke ve öğelerin var olduğundan bahsedilip, keşfetmeye dayanan ve keşfettikleri ilke ve öğeleri ifade ederken, doğru kelimeyi bulmaları için soru-cevap yardımıyla yönlendirmeye dayalı yarı yapılandırılmış bir sistematik uygulanmaktadır.

Teorik içeriği oluşturan konular ele alındıktan sonra, pratik kısımda bu konuları kavramalarını sağlayacak bir proje izlenmektedir. Başkent Üniversitesi'nde 2017-2018 Güz Dönemi Temel Tasarım I dersi kapsamında Faz 1, Faz 2, Faz 3 şeklinde üç proje ele alınmıştır fakat bu çalışma kapsamında son olarak yapılan

en uzun soluklu çalışma ele alınacaktır. Önceki iki projeden de ana hatları ile kısaca bahsedilecektir. Bu iki proje şu şekilde kaydedilmiştir.¹³

Faz 1: Fotoğraf Çözümlemesi

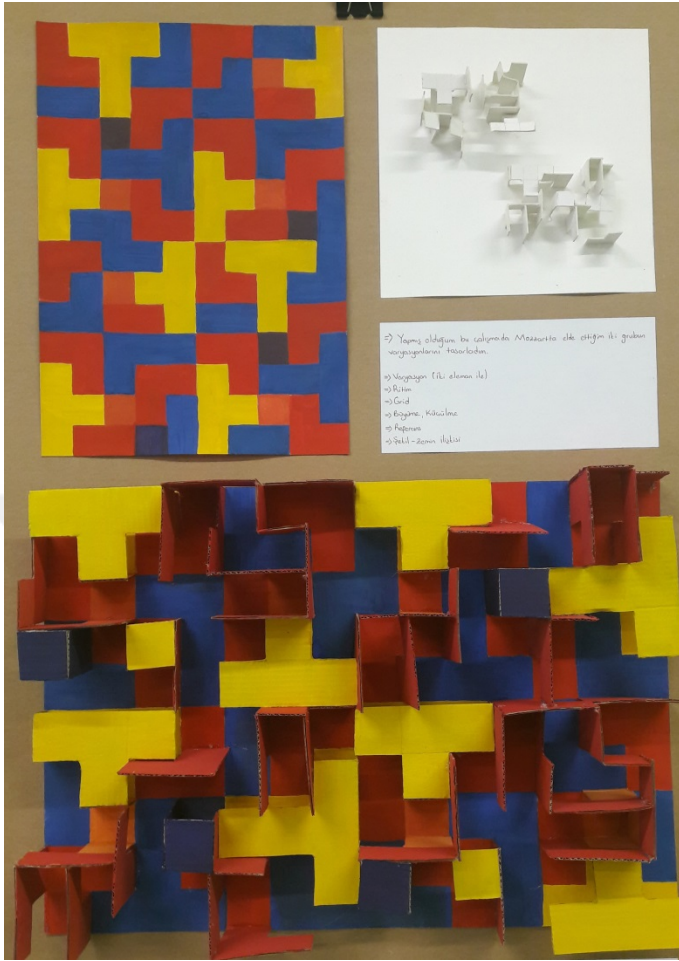

Resim 42: Faz 1: Fotoğraf Çözümleme Çalışması (Kişisel arşiv, 05.01.2018).

Öğrencilerden, tasarım ilke ve öğelerini düşünerek, yapılı ve doğal çevreden fotoğraf çekmeleri istenir. Çekilen fotoğraf üzerinden, ışık-gölge, parça bütün ilişkisi, kompozisyon ve kadraja giren elemanlar tartışılır. Sonrasında fotoğraf üzerinde eskiz yapılarak bir takım elemanlar üretilir. Üretilen elemanlar ile birlikte başlangıçta düşünülen ilke ve öğeler kullanılarak ikinci boyutta bir kompozisyon oluşturmaları beklenir.

¹³ Bu bölümdeki veriler Başkent Üniversitesi GSF 127 Temel Tasarım Eğitimi I ders yürütücüsü Öğr. Gör Selim Sertel Öztürk ile yapılan görüşmeler ve 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi Temel Tasarım Eğitimi jürisinde edinilen izlenimlerden derlenerek oluşturulmuş olup öğrenci çalışmalarının fotoğrafları jüri esnasında yazar tarafından çekilmiştir.

Faz 2: Müzik Çözümlemesi

Resim 43: Faz 2: Müzik çözümlemesi (Kişisel arşiv, 18.01.2018).

Öğrencilere Ravel'den Bolero ve Mozart'tan 40.Senfoni eserleri dinletilip, bu ikiliden birini seçip, bu müziklerin kendilerinde hissel olarak çağrıştırdıklarını dışsallaştırarak ifade etmeleri istenir. Eş zamanlı olarak renk konusundan da bahsedilir. Sonrasında dışsallaştırma ile ifade ettikleri iki boyutlu kompozisyonu renk yardımı ile anlamlandırmaları(yani kontrastı ifade etmek istediklerinde kontrast renk kullanımı gibi) istenir. Ardından, rengin eklenmesi ile oluşan iki boyutlu kompozisyonda yakalanan ilişkiler seviye farklılıkları ile ifade edilecek şekilde z ekseninde yükseltilir.

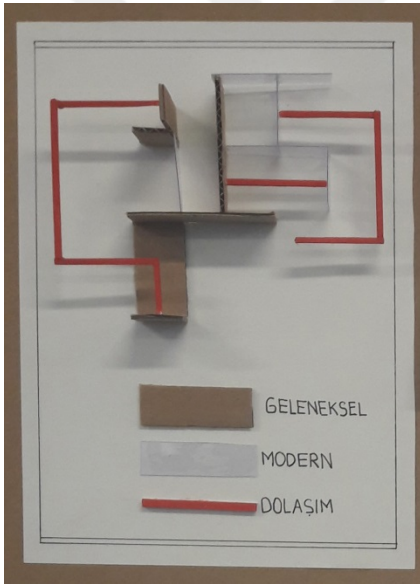
Faz 3: Film Çözümlemesi

Pratik içeriği oluşturan projelerden sonuncusu olan ve tez çalışması kapsamında irdelenen 'film çözümü' projesinin oluşumu ve gelişim süreci şu şekilde kaydedilmiştir:

Çalışmaya öğrencilere 1958 Fransa-İtalya ortak yapımı olan, Modernizm eleştirisi tarzında 'Mon Oncle' komedi filmi izletilerek başlanır.

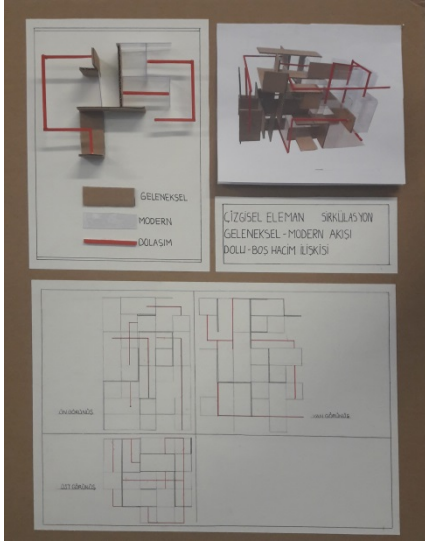
Resim 44: Mon Oncle Film Afişi. Erişim:05.01.2018,<https://www.eventfinda.co.nz/2018/mon-oncle-wellington-film->

2. aşamada öğrencilerden filme dair; kişiler üzerinden, olaylar üzerinden, mekanların film içerisindeki seyri üzerinden; kişi-kişi, mekan-mekan, mekan-kişi gibi diyagramlar yakalamaları ve bu diyagramları anahtar kelimeler ile anlatmaları istenir.

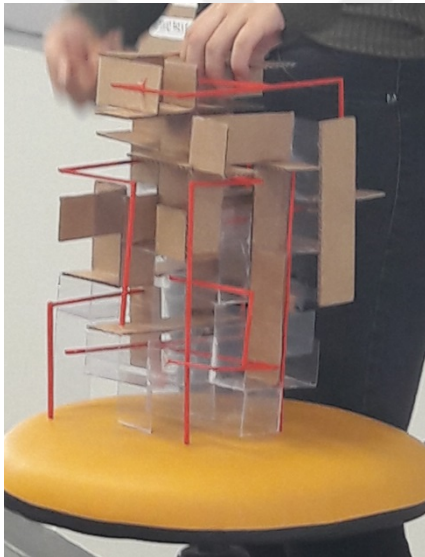
Diyagramlar üzerinde yakalanan anahtar kelimelerle oluşturulan kurgusal diyagram, 2. ya da 2,5. boyutta bir modülle ve modüldeki elemanlarla örtüşen anahtar kelimelerin karşılık bulduğu bir malzeme ile tanımlanır.

Resim 45: Filme Ait Çıkarım Diyagramı (Kişisel arşiv, 05.01.2018).

3. aşamada 2 ya da 2.5. boyutta oluşturulan kurgusal ilişki modülleri hacim ilişkileri ve hacim akışını tanımlayacak şekilde geliştirilerek 3. boyutta somut bir makete dönüştürülür. Bu maket oluşturulurken kavramları ifade eden ya da yansıtan malzeme ve eleman kullanımı istenmektedir.

Resim 46: Çalışma Süreci Sunum Paftası (Kişisel arşiv, 05.01.2018).

Örneğin; soldaki görsellerdeki çalışmayı oluşturan öğrenci, filmdeki geleneksel-modern zıtlığını ele almaktadır. Moderni esnekliği, anlayışı, yeniliği ifade edebilmek adına geçirgen(şeffaf) bir malzeme olan asetat ile gelenekseli ise opak bir malzeme olan kraft karton ile modern-geleneksel arası geçişleri (akışı) çizgisel elemanlar ile ifade etmektedir.

Resim 47: Sonuç Ürün (Maket Çalışması) (Kişisel arşiv, 05.01.2018).

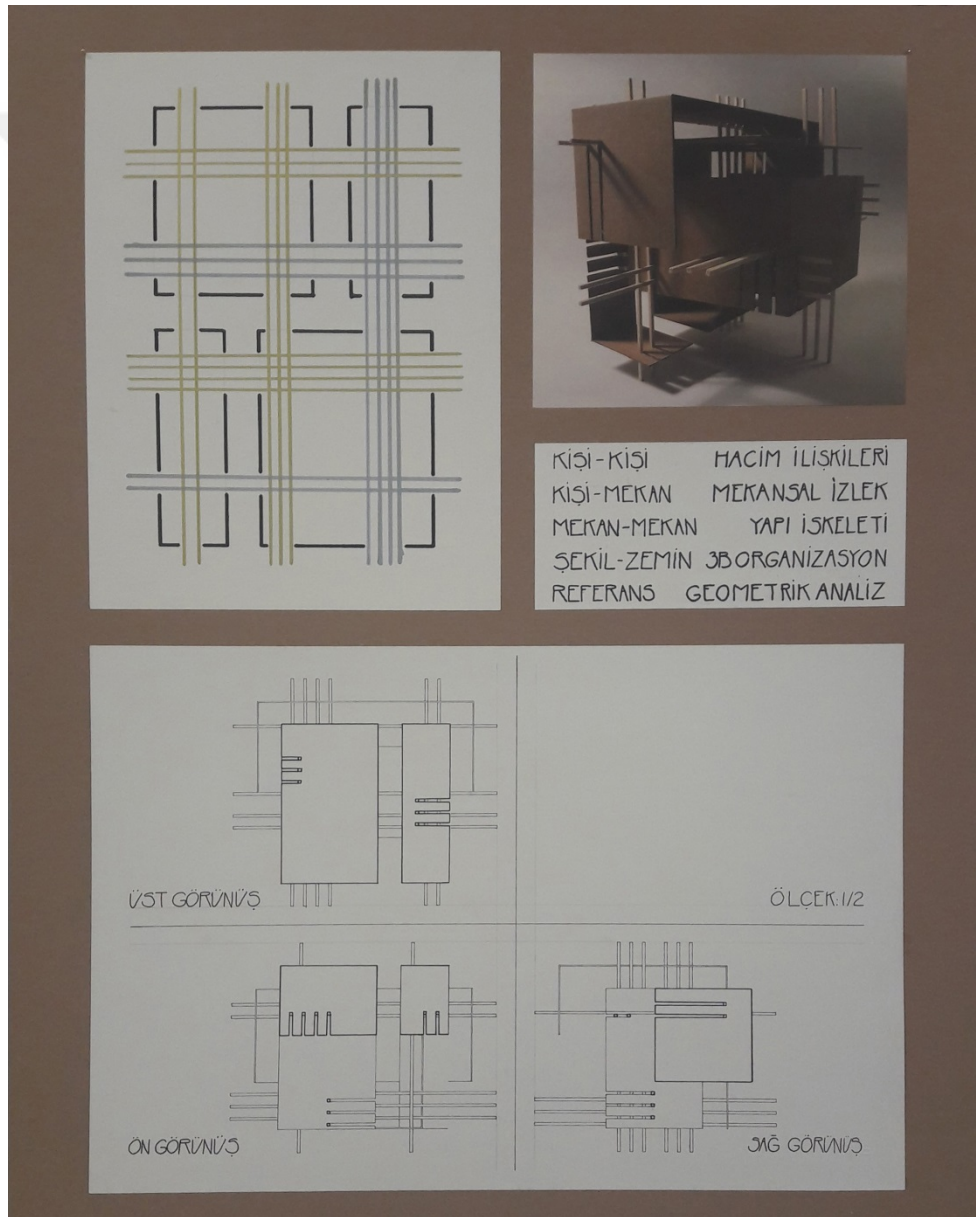
Tüm bu sürecin ardından öğrencilerden sonuç maketi teknik çizimleri de istenilerek, öğrencilere bu konuda verilen bilgilerin geri dönüşü alınmaktadır.

Özetle bu çalışma, izledikleri 'Mon Oncle' filminden, mekan-mekan, kişi-kişi, kişi-mekan vb. çıkarımlar yaparak, kendilerine bir senaryo belirleyip, ele aldıkları diyagramları malzeme ve formlarla 2,5. boyutta oluşturdukları rölyef modül ile ifade edip, sonrasında ele alınan ilişkiler ve 2.5 boyutlu modülü geliştirerek 3.

boyutta (serbest ölçülerde) bir maket ile bu diyagramları ifade etmelerine dayanmaktadır.

Bu çalışma; soyut bir başlangıç ile 2. boyutta başlayıp 3. boyuta evirilen ve sonuçta somut bir ürüne ulaşmayı amaçlayan, malzemelere rol yükleyen ve malzeme imkanlarını kullanmayı sağlayan kompozisyonel ve analitik bir dönüşüm çalışmasıdır.

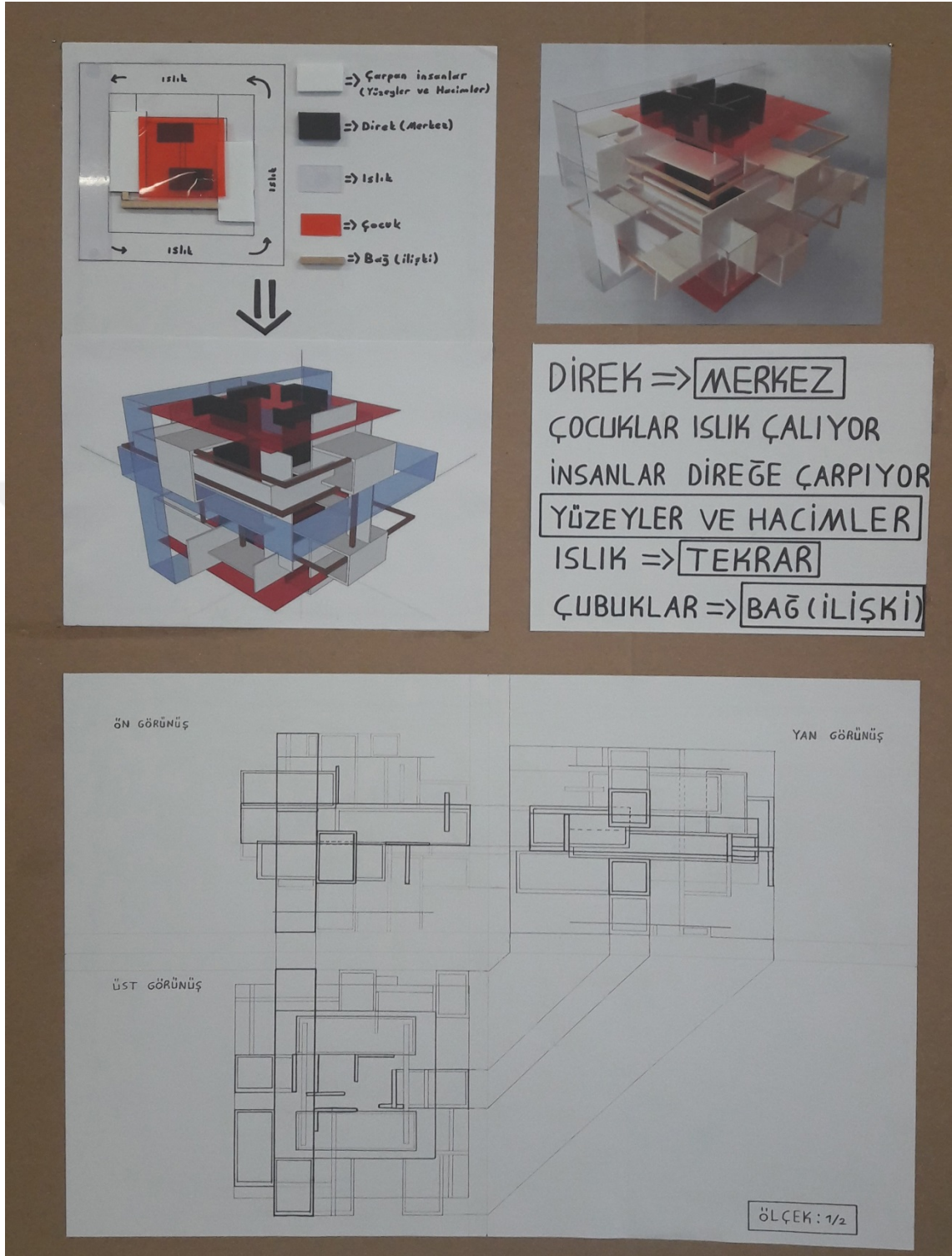
Öğrenciler tarafından yapılan diğer çalışma örnekleri şu şekildedir:

Resim 48: Film Çözümlemesi Öğrenci Çalışması (Kişisel arşiv, 05.01.2018).

Resim 42'deki öğrenci çalışmasında, mekan-mekan/mekan-kişi/kişi-kişi ilişkileri ele alınarak diyagram oluşturulmuştur. Mekanların birbiriyle bağlantılı olmaması üzerine gidilerek bu diyagramı ifade etmek için, mekan olarak atfedilen ve kraft kartonla oluşturulan hacimlerin, birbirine temas etmemesi amacıyla balsalarla (çöp şişlerle) bağlantıları sağlanmıştır. Mekanları kullanan kişileri temsil eden balsalar, birbirlerine temas edebilmekte ama mekanlar birbirleriyle bağlantılı olmadığından, kraft karton kullanılarak oluşturulan hacimler birbirine temas etmemektedir. Modüldeki elemanları bir araya getirirken malzeme potansiyelinden faydalanılarak, geçirme tekniğinden faydalanılmıştır.

Resim 49: Film Çözümlemesi Öğrenci Çalışması (Kişisel arşiv, 05.01.2018).

Resim 43'deki öğrenci çalışmasında, filmdeki ıslık (ıslık sahnesi) esas alınmaktadır. Çocukların saklandıkları yerden çaldığı ıslık sebebiyle, sokaktan geçen insanların dikkatinin dağılmasıyla, yollarının üzerindeki direğe çarpmasından yola çıkmaktadır. Islık görünmeyen bir şey olduğu için malzeme olarak şeffaf özellikteki asetat kullanılmaktadır. Merkeze koyulan siyah kütle direği, etrafındaki beyaz elemanlar ise direğe çarpıp sağa sola hareket eden insanları temsil etmektedir. Direğe çarpmadan geçmiş olan insanları temsil eden beyaz kutular da, siyah modül yani direğe temas etmeyecek şekilde konumlandırılmaktadır. Islık ise soyut olduğu için, maketin etrafını çevreleyecek şekilde asetat kullanılarak, görünmez bir eleman aynı zamanda da tüm elemanları çevreleyen bir öge olarak kullanılmaktadır.

4.6. ATILIM ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ

Atılım Üniversitesi İç Mimarlık Ve Çevre Tasarımı Bölümü 2007-2008 akademik yılında eğitim ve öğretime başlamıştır.

Temel tasarım eğitimi burada; İç Mimarlıkta Temel Tasarım Eğitimi I ve İç Mimarlıkta Temel Tasarım Eğitimi II adıyla birinci yılda 2 dönem, dönemlik 15 hafta ve haftada 4 saat teorik, 6 saat pratik olmak üzere toplam 10 saat, zorunlu ders olarak lisans programında yer almaktadır.

Dersin verilme şekli yüz yüze olup; dersin öğrenme ve öğretme teknikleri anlatım, soru-yanıt, uygulama-alıştırma, sorun/problem çözme, takım/grup çalışması, proje tasarımı/yönetimidir.

Dersin amacı; ders, temel tasarım kavramlarının ve tasarım dilinin uygulamalı örneklerle öğretilmesi esasını temel alır. Bu amaçla öğrencilerin, eleştiriler aracılığı ile tasarım dilini kavramak ve el ve zihin becerilerini geliştirmek için uygulamaya yönelik çalışmalar yapmasını sağlar. Soyutlama ve biçimlere ilişkin dilin tanıtılması ve bu dili kullanma becerisini geliştirmeyi amaçlar. İki ve üç boyutlu kompozisyon oluşturan öğelerin kavratılması ve tasarım süreci becerilerinin kazandırılması dersin önemli hedeflerindedir.

Dersin öğrenme çıktıları(kazanımları)

- Tasarım problemi çözerken çok boyutlu değişkenleri kontrol etmeyi ve şekiller/formlar arası ilişkiler ağının kurgulanma becerisini kazanır.
- Uygulamalı örnekler ürettirerek iki ve üç boyutlu algıyı ve el becerisini geliştirir.
- Tasarımın temel ilkelerini önemli mimarların yapıları üzerinden tartışılarak kavrar.
- Eleştirel bakış açısını geliştirerek kişisel farkındalık kazanır.
- Sunum (görsel) becerisi kazanır.

Dersin içeriği kompozisyonların elemanları arasındaki ilişkiler ağını kurgulamaya yönelik temel ilkeler aktarılır ve yaparken öğrenme yöntemine dayanır. Bu doğrultuda ders, tasarım dilini kavratan ve el-zihin becerilerini geliştiren uygulamaya yönelik çalışmaları içerir. Erişim tarihi: 30.11.2017,<http://ict.atilim.edu.tr/academicprogramcourses/view/id/1951?lang=t>r.

Atılım Üniversitesi 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında Dr. Öğr. Üyesi Çılga Resuloğlu ana yürütücülüğünde kurgulanan İCM 101 İç Mimarlıkta Temel Tasarım I dersinin teorik içeriğini, temel tasarım kavramları, gestalt prensipleri, organizasyon türleri, tasarım ilkeleri ve kompozisyon oluşturmaktadır.

Teorik içerik; anlatım, tartışma, örnek olay, problem çözme ve soru cevap yöntemleri üzerinden aktarılmaktadır. Söz konusu aktarım, öğrenciyi belirli bir hazır bulunuşluk evrensine getirmeyi ve tasarım problemi çözerken çok boyutlu değişkenleri kontrol etme ve şekiller/formlar arası ilişkiler ağının kurgulanması becerisini kazandırmayı sağlamaktadır.

Bu bağlamda incelenen ve 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Döneminde yapılan birçok farklı çalışma arasından güz dönemi kapsamında ele alınan final

çalışmasının, İç Mimarlıkta Temel Tasarım I dersinin pratik içeriğini oluşturan süreci şu şekilde kaydedilmiştir:¹⁴

Daha önce sürdürülen çalışmalardan süregelen süreç itibarı ile çalışmanın çıkış noktasını, 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi boyunca İç Mimarlıkta Temel Tasarım I dersinde yapılan çalışmalar ve istenilen mimari araştırmalar, doku çalışmaları oluşturur. Bu bağlamda belirlenen bir fotoğraf üzerinden soyutlama yapılarak, kompozisyonda kullanılacak olan geometrik elemanlar belirlenir. Bununla birlikte seçilen bir renk monokromatik olarak ele alınır.

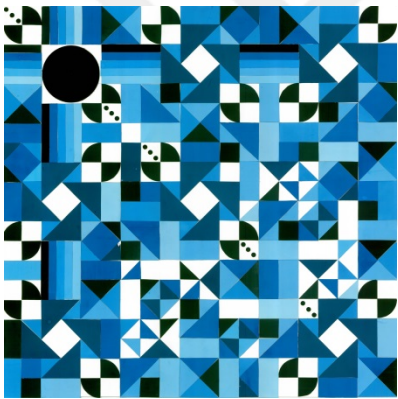

Resim 50: Soyutlama Çalışması (Kişisel arşiv, 26.12.2017).

¹⁴ Bu bölümdeki veriler ve fotoğraflar, Atılım Üniversitesi İCM101 İç Mimarlıkta Temel Tasarım Eğitimi I ders yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Çılga Resuloğlu ile yapılan görüşme sonucu elde edilmiştir.

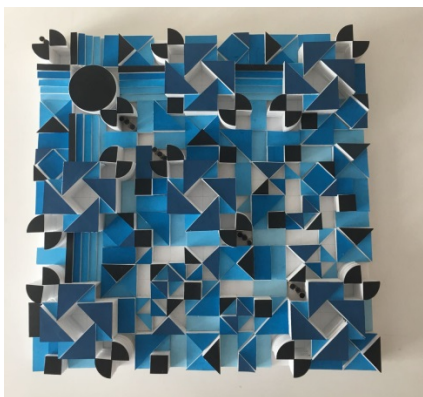

Resim 51: Monokromatik Renk Şeması (Kişisel arşiv, 26.12.2017).

1. aşamada referans görsel üzerinden belirlenen geometrik elemanlar, seçilen bir tasarım prensibi ve organizasyon türü kullanılarak, 50*50 cm boyutlarında sınırlandırılan alan içerisinde ve ele alınan monokromatik renkler yardımıyla kompozisyon oluşturulur.

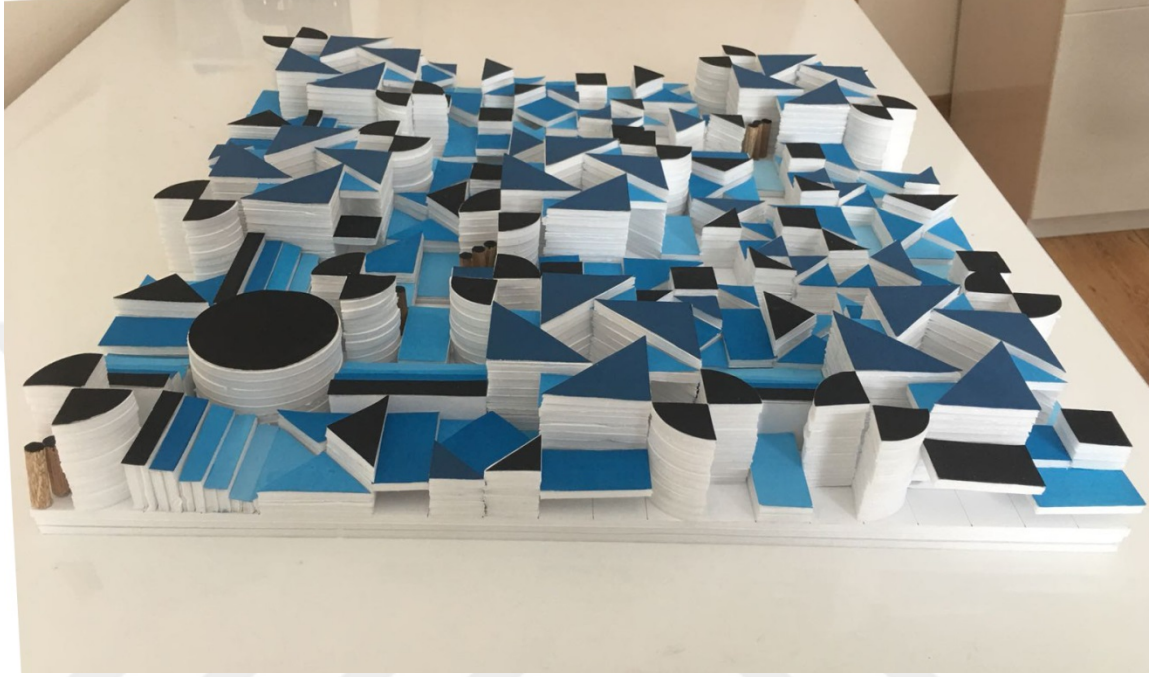
Resim 52: 50*50 cm Boyutlarında Soyut Kompozisyon Çalışması (Kişisel arşiv, 26.12.2017).

2.aşamada, 2 boyutlu kompozisyon çalışması ile elde edilen ilişkilerden sınırlandırılmış yükseklikteki kademelerle ve kompozisyonu oluşturan her bir formun, kendisine köşelerinden temas eden komşu formlar ile aynı yükseklikte olmayacağı şekilde kütleli doku oluşturulur.

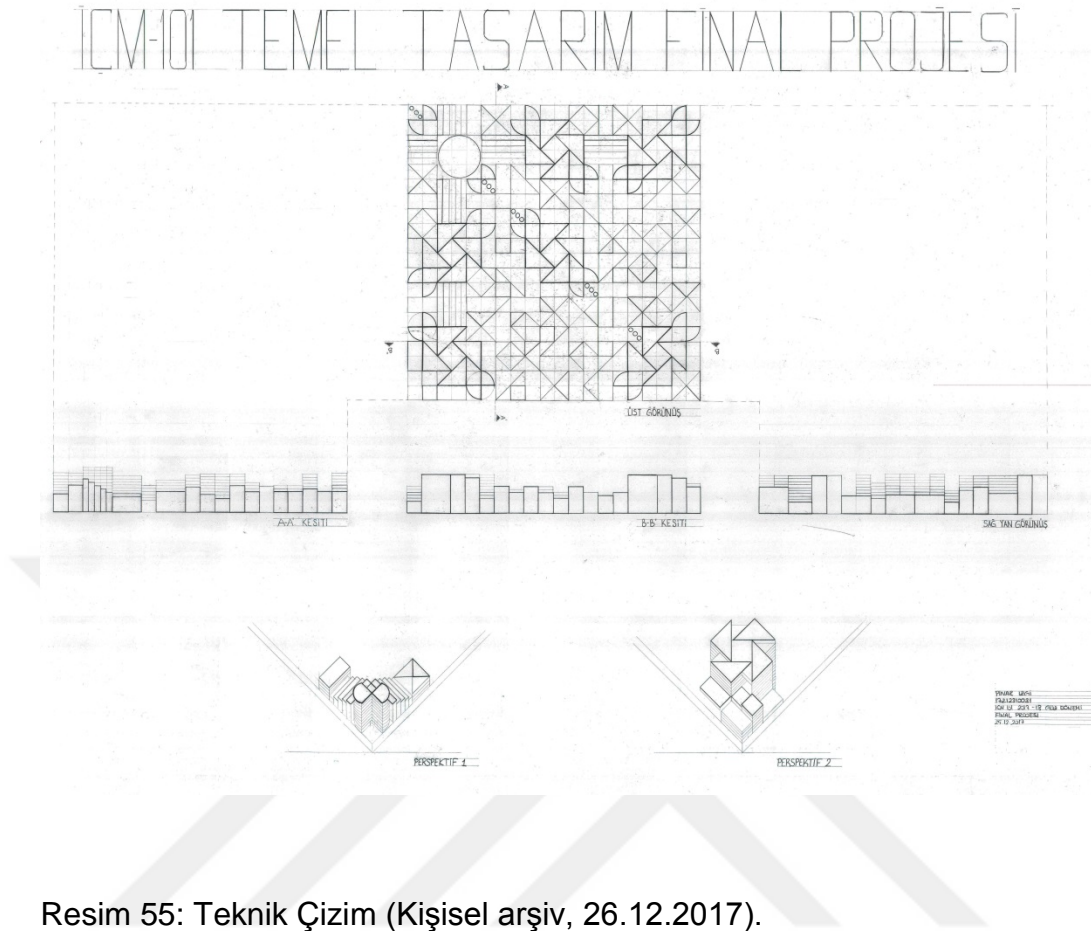
Resim 53: 2,5 Boyutlu Kütleli Doku (Rölyef Çalışması) (Kişisel arşiv, 26.12.2017).

Ayrıca kütleli dokuyu oluştururken, yükselen formlar için seçilen kromatik tek bir renk, isteğe bağlı olarak bu rengin değerleri ve tonları, bütün formlar, renkler ve tonlar, tasarım ilkeleri göz önünde bulundurulacak şekilde ve şekil zemin ilişkisi, görsel algı belirginliğini korumak koşuluyla kullanılabilir.

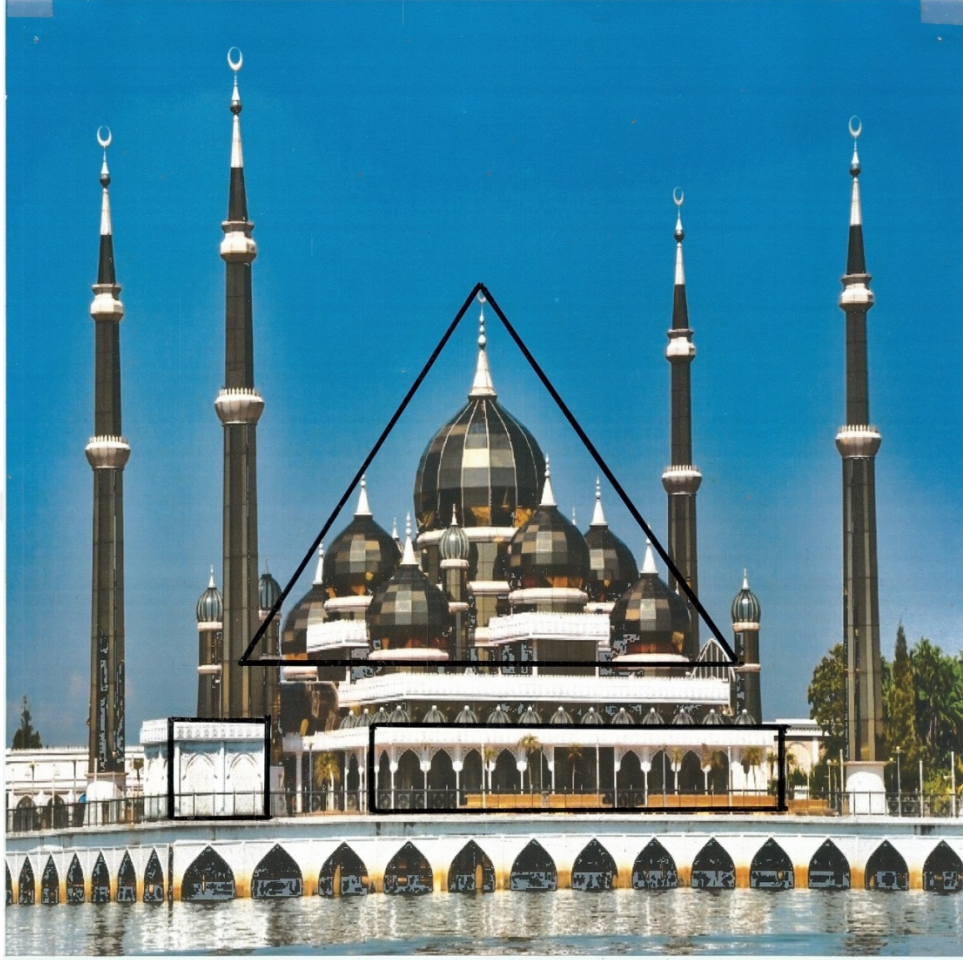
Resim 54: Monokromatik Renk Kullanılan Rölyef Çalışması (Kişisel arşiv, 26.12.2017).

Süreç sonunda oluşturulan 2,5 boyutlu rölyef maketinin; plan, görünüş, kesit ve perspektif olmak üzere teknik çizimleri de istenir.

Özetle; 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Döneminde, Atılım Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü İÇM 101 İç Mimarlıkta Temel Tasarım I dersi kapsamında sürdürülen bu çalışmada süreç; belirlenen mimari bir fotoğraf üzerinden soyutlama yaparak geometrik formlar belirleme ve yine belirlenen bir rengi monokromatik olarak kullanarak 50*50cm boyutlarında bir alana, başlangıçta belirlenen bir tasarım prensibi ve organizasyon türünden faydalanarak kompozisyon oluşturmaya, sonrasında sınırlandırılan yükseltiler ile ve tasarım ilkeleri ile şekil zemin ilişkisini, görsel algı belirliliğini korumak koşuluyla, 2. boyutta oluşturulan kompozisyonun z ekseninde yükseltilmesi ile rölyef oluşturmaya dayanan, soyut 2 boyutlu başlangıçtan somut 2,5 boyutlu bir ürüne ulaşan, kavramsal, analitik ve kompozisyonel bir projeden oluşmaktadır.

Diğer öğrenci çalışmalarından örnekler:

Resim 56: Temel Tasarım Eğitimi Öğrenci Çalışması Süreç Aşamaları-I (Kişisel arşiv, 26.12.2017).

Resim 57: Temel Tasarım Eğitimi Öğrenci Çalışması Süreç Aşamaları-II (Kişisel arşiv, 26.12.2017).

Resim 58: Temel Tasarım Eğitimi Öğrenci Çalışması Süreç Aşamaları-III
(Kişisel arşiv, 26.12.2017).

Resim 59: Temel Tasarım Eğitimi Öğrenci Çalışması Süreç Aşamaları-IV
(Kişisel arşiv, 26.12.2017).

5. BÖLÜM: BULGULAR: ÖRNEKLEM GRUBU ÜZERİNDEN TEMEL TASARIM EĞİTİMİ SİSTEMLERİ, TEORİK VE PRATİK İÇERİĞİ OLUŞTURAN YÖNTEM VE METOTLARIN KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmanın bu bölümüne kadar, iç mimarlık başlangıç eğitimi kapsamında yer alan temel tasarım eğitimi; ortaya çıkışı, gelişimi ve değişimleri ile Bauhaus'tan günümüze kadar irdelenmiştir.

Tasarım eğitimi veren disiplinlerde, tasarıma dair alt yapı ve disiplinler arası genel terminolojiyi oluşturmak amacıyla verilen ve başlangıç eğitiminde önemli bir yere sahip olan temel tasarım eğitimi, farklı eğitim kurumlarında, farklı isimlerle anılabilmekte, ders süreleri farklılık gösterebilmekte ve farklı metot ve yöntemler ile çeşitlilik gösterebilmektedir.

Bu nedenle çalışma kapsamında Türkiye'de iç mimarlık lisans eğitimi veren kurumlar üzerinden; dersin teorik ve pratik içeriğinin ve bu içeriği oluşturan donelerin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi gerekli görülmüştür. Bu amaçla; örneklem gruba alınan, Türkiye'de İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı lisans eğitimi veren altı üniversite örneği üzerinden, karşılaştırmalı içerik analizi değerlendirmesi uygun bulunmuştur.

Bu doğrultuda kurumlar üzerinden, derse ait genel bilgiler, ders süreleri, konuları aktarım yöntemleri ve uygulama metotları irdelenmiş ve tablolar yardımıyla karşılaştırmalı değerlendirme sonuçları sunulmuştur.

Çalışma 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında temel tasarım eğitimi ders içeriklerini ele alacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalışmalar sonucu oluşturulan tablolar ve değerlendirmeleri, aşağıdaki başlıklar ile sunulmakta ve tabloların içerikleri ile ilgili bilgilere her tablonun sonunda yer verilmektedir.

Bu tablolar sırasıyla şu şekildedir:

Tablo 3: Eğitim Kurumları İle İlgili Genel Bilgiler

Tablo 4: Örneklem Grubuna Giren Üniversitelerde Temel Tasarım Eğitimi Dersinin Teorik-Pratik Süre Dağılımı

Tablo 5: Teorik İçeriği Oluşturan Öğretim Yöntemleri

Tablo 6: Pratik İçeriği Oluşturan Uygulama Metotları

Tablo 3: Eğitim Kurumları İle İlgili Genel Bilgiler

GENEL BİLGİLER	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	TOBB ÜNİVERSİTESİ	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
KURUMLARDA TEMEL TASARIM EĞİTİMİ DERSİNİN ADI	TEMEL TASARIM EĞİTİMİ	BASIC DESIGN	TEMEL TASARIM	İÇ MİMARILIKTA TEMEL TASARIM	TEMEL TASARIM	TEMEL TASARIM
DÖNEM SAYISI	2	2	2	2	2	2
HAFTA SAYISI	14	14	12	15	14	14

Tablo 3: Eğitim Kurumları İle İlgili Genel Bilgiler Değerlendirme

Bu tabloda, örneklem grubuna dahil edilen altı üniversitedeki temel tasarım eğitimi uygulamalarının isimleri, dönem sayısı ve dönemlik hafta sayısı irdelenmektedir.

Buna göre; temel tasarım eğitimi uygulamalarının Hacettepe Üniversitesi'nde Temel Tasarım Eğitimi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Başkent Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi'nde Temel Tasarım, Bilkent Üniversitesi'nde Basic Design, Atılım Üniversitesi'nde ise İç Mimarlıkta Temel Tasarım adı ile verildiği görülmektedir.

Dönem sayısı açısından altı örnekte de güz ve bahar olmak üzere iki dönemin genel kabul olduğu, dönemlik hafta sayısının ise TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi 12 hafta, Hacettepe Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi'nde 14'er hafta, Atılım Üniversitesi'nde ise 15 hafta olduğu görülmektedir.

Eğitim kurumları ile ilgili genel bilgilere bakıldığında, temel tasarım eğitimi uygulamalarının adlandırılması, dönem sayısı ve dönemlik hafta sayısı açısından kurumlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Dersin temel tasarım adıyla 2 dönemde ve dönemlik ortalama 14 haftalık süreler üzerinden sürdürüldüğü genellemesine ulaşılabilmektedir.

Tablo 4: Örneklem Grubuna Giren Üniversitelerde Temel Tasarım Eğitimi Dersinin Teorik ve Pratik Süre Dağılımları

ÜNİVERSİTELER	TEORİK SÜRE	PRATİK SÜRE	TOPLAM
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	2	2	4
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	4	6	10
TOBB ÜNİVERSİTESİ	0	8	8
ATILIM ÜNİVERSİTESİ	4	6	10
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	2	4	6
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	2	2	4

Tablo 4: Örneklem Grubuna Giren Üniversitelerde Temel Tasarım Eğitimi Dersinin Teorik ve Pratik Süre Dağılımları Değerlendirme

Bu tabloda temel tasarım eğitimi, teorik ve pratik ders süreleri açısından karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucuna göre; ders Hacettepe Üniversitesi'nde 2 saat teorik, 2 saat pratik olmak üzere toplam 4 saat, Bilkent Üniversitesinde 4 saat teorik, 6 saat pratik olmak üzere toplamda 10 saat, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde 0 saat teorik, 8 saat pratik olmak üzere toplam 8 saat, Atılım Üniversitesi'nde 4 saat teorik, 6 saat pratik olmak üzere toplam 10 saat, Başkent Üniversitesi'nde 2 saat teorik, 4 saat pratik olmak üzere toplam 6 saat, son olarak Selçuk Üniversitesi'nde 2 saat teorik, 2 saat pratik olmak üzere toplam 4 saat olduğu görülmektedir.

Bu veriler doğrultusunda, dersin teorik ve pratik sürelerinin dağılımına dair kurumlar arasında anlamlı bir farklılık ve çeşitlilik olduğunu söylemek mümkündür. Hacettepe Üniversitesi ile Selçuk Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi ile Bilkent Üniversitesi total süre ve teorik- pratik süre dağılımı yönünden birbirinin aynı olsa bile, kurumlar arasındaki bu dağılımlar hakkında genelleme yapmak mümkün değildir.

Elde edilen veriler ve değerlendirmeler ışığında, kurumlar arasında temel tasarım eğitimi ders sürelerine ve teorik-pratik süre dağılımına ait bu kadar farklılık olma sebebinin; kurumların eğitim sistemleri ve dersi veren öğretim üyelerinin belirlediği konu ve metotların kurumdan kuruma farklılık göstermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 5: Teorik İçeriği Oluşturan Öğretim Yöntemleri

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	TOBB ÜNİVERSİTESİ	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
ANLATIM YÖNTEMİ	X	X		X	X	
TARTIŞMA YÖNTEMİ	X	X	X	X	X	X
ÖRNEK OLAY YÖNTEMİ	X		X	X		X
GÖSTERİ YÖNTEMİ					X	
PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİ	X	X	X	X	X	X
SORU-CEVAP YÖNTEMİ			X	X	X	X
GÖZLEM GEZİSİ YÖNTEMİ			X			

Tablo 5: Teorik İçeriği Oluşturan Öğretim Yöntemleri Değerlendirme

Bu tabloda temel tasarım eğitiminin teorik kısmını oluşturan ve bu içerikteki konuları öğrencilere aktarırken faydalanılan öğretim yöntemleri irdelenmiştir. Bu yöntemler daha önce yapılan çalışmalar ve kaynak taraması sonucu ilgili bölümlerden incelenmiş ve anlatım yöntemi, tartışma yöntemi, örnek olay yöntemi, gösteri (demonstrasyon) yöntemi, problem çözme yöntemi, soru cevap yöntemi ve gözlem gezisi yöntemi olarak belirlenmiştir.

Bu doğrultuda; kurumlarda temel tasarım eğitimi veren ders yürütücüleri ile gerçekleştirilen görüşmelerde veri toplamak amacıyla hazırlanan görüşme formunda, bu yöntemlere yer verilerek dersin teorik kısmında bu yöntemlerden hangisi ya da hangilerinden faydalandıkları sorulmuştur.

Elde edilen veriler doğrultusunda; Hacettepe Üniversitesi'nde; anlatım, tartışma, örnek olay ve problem çözme yöntemlerinin, Bilkent Üniversitesi'nde anlatım, tartışma ve problem çözme yöntemlerinin, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde tartışma, örnek olay, problem çözme, soru cevap ve gözlem gezisi yöntemlerinin, Atılım Üniversitesi'nde anlatım, tartışma, örnek olay, problem çözme ve soru-cevap yöntemlerinin, Başkent Üniversitesi'nde anlatım, tartışma, gösteri (demonstrasyon), problem çözme ve soru-cevap yöntemlerinin, son olarak Selçuk Üniversitesi'nde ise tartışma, örnek olay, problem çözme ve soru cevap yöntemlerinin tümünün kullanıldığı görülmektedir.

Örnek çalışma gösteriminin öğrencilerde çalışmalarını taklit etme ya da esinlenme gibi sonuçlar doğuracağı sebebi ile çok fazla yer verilmediği, ayrıca derste öğrencileri aktif kılmak ve beyin fırtınası yaparak onları düşünmeye zorlamak için tartışma tekniğinin tüm kurumlar tarafından kullanıldığı görüşmeler sonucu elde edilen veriler arasındadır. Bununla birlikte temel tasarım eğitimi uygulamaları bir problemin ortaya koyulmasıyla ya da öğrencinin verilen konudan bir problem belirleyip o probleme çözüm yolları bulmasına dayanan bir sürece dayandığı için, problem çözme yöntemi tüm kurumlarda ortak olarak kullanılan öğretim teknikleri arasındadır.

Buna göre; gösteri (demonstrasyon) tekniğinin sadece Başkent Üniversitesi'nde kullanıldığı, gözlem gezisi yönteminin sadece TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde kullanıldığı, kurumlarda tekniklerin çeşitlilik gösterdiği ve tartışma ve problem çözme yönteminin tüm kurumlarda ortak olarak kullanıldığı görülmektedir.

Bu durumun, dersi veren öğretim üyesinin ders aktarımında tercih ettiği yöntemlerden ve işleyişten kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca dersin pratik kısmına daha çok ağırlık verildiği, bu nedenle teorik(kuramsal) kısmını kısa tuttukları görüşmeler doğrultusunda elde edilen bilgiler arasındadır. Kısa süreli teorik anlatımda da bu yöntemlerin hepsinin kullanılmasının mümkün olmayabileceği düşünülmektedir.

Tablo 6: Pratik İçeriği Oluşturan Uygulama Metotları

METOTLAR	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	TOBB ÜNİVERSİTESİ	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
MEKAN KAYNAKLI						
KAVRAMSAL		X	X	X	X	
ANALİTİK	X	X	X	X	X	
KOMPOZİSYONEL	X	X	X	X	X	X

Tablo 6: Pratik İçeriği Oluşturan Uygulama Metotları Değerlendirme

Bu tabloda temel tasarım eğitiminin pratik (uygulamalı) kısmını oluşturan çalışmaların metotları sınıflandırılmıştır. Bu metotlar literatür taraması sonucu daha önce yapılan çalışmalardan¹⁵ elde edilen veriler ışığında mekan kaynaklı, kavramsal, analitik ve kompozisyonel olarak belirlenmiştir.

Bu doğrultuda kurumlarda temel tasarım eğitimi veren ders yürütücüleri ile yapılan görüşmelerde veri toplamak üzere hazırlanan görüşme formunda bu yöntemlere yer verilmiştir. Ders yürütücülerinin temel tasarım eğitimi kapsamında güz döneminde yürüttükleri proje doğrultusunda uyguladıkları metot veya metotları belirlemesi istenmiştir. Dönemde birden fazla proje uygulayan kurumlarda, formu doldururken 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında temel tasarım eğitimi kapsamında uyguladıkları en son projeyi göz önünde bulundurmaları istenmiştir.

Buna göre; Hacettepe Üniversitesi'nde temel tasarım eğitimi dersinin pratik kısmını oluşturan projelerin; analitik ve kompozisyonel, Bilkent Üniversitesi'nde; kavramsal, analitik ve kompozisyonel, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde kavramsal, analitik ve kompozisyonel, Atılım Üniversitesi'nde kavramsal, analitik ve kompozisyonel, Başkent Üniversitesi'nde kavramsal, analitik ve kompozisyonel, son olarak Selçuk Üniversitesi'nde ise kompozisyonel metotla şekillendiği sonuçları elde edilmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda; temel tasarım eğitiminin pratik (uygulamalı) kısmını oluşturan uygulama metotlarında kurumlar arasında anlamlı farklılıklar olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu metotlardan sadece 'kompozisyonel' metot tüm kurumlarda ortak olarak kullanılan metot olup, mekan kaynaklı uygulamaların hiçbir kurumda yapılmadığı bu sebeple bu metoda yer verilmediği görülmektedir. Mevcut farklılık ve çeşitliliğin, ders yürütücülerinin belirlediği proje içerikleri ve kurumlar arası işleyiş farklılıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

¹⁵Veriler, Prof. Hakan Ertek tarafından 1999 yılında yapılan 'İç Mimarlık Kapsamında Temel Tasarım Eğitimi Kuramlarına Bir Yaklaşım' başlıklı, sanatta yeterlik çalışmasının 245-246. sayfalarında yer almaktadır.

Tablolar üzerinden genel bir değerlendirme yapıldığında; Hacettepe Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi'nde temel tasarım eğitimi içeriğinin %50'si teorik %50'si pratik, Bilkent Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi'nde içeriğin %40'ı teorik %60'ı pratik, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde %0 teorik %100 pratik, Başkent Üniversitesi'nde ise; %33,3 teorik, %66,7 pratik dağılım oluşturduğu görülmektedir. Altı kurum üzerinden genel bir oranlama yaptığımızda ise örneklem toplamında temel tasarım eğitimi dersi %33,3'ü teorik, %66,7'si pratik içerikten oluşmaktadır.

Buna göre; programlarda temel tasarım eğitimi dersinin pratik(uygulamalı) kısmına daha çok yer verildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Teorik kısmı aktarmada faydalanılan öğretim tekniklerinin kullanılma yüzdelerine baktığımızda ise; tüm kurumlarda faydalanılan problem çözme ve tartışma tekniği %100 oranı ile ilk sıradaki teknikler iken, %66,6 oranı ile anlatım ve soru-cevap teknikleri en çok kullanılan 2. teknik olup, %16,6 oranı ile gösteri (demonstrasyon) ve gözlem gezisi tekniği en az faydalanılan öğretim teknikleri olarak belirlenmiştir.

Pratik içeriği oluşturan uygulama metotlarına baktığımızda ise en çok kullanılan metot %100 oranı ile kompozisyonel metot olup, %83,3 oranı ile analitik metot ikinci sırada yer almaktadır. 3. sırada ise %66,6 oranı ile kavramsal metot olup, mekan kaynaklı uygulama metodu ise %0 oranı ile hiç kullanılmamaktadır. Bunun sebebi örneklem grupta başlangıç eğitimi kapsamında verilen temel tasarım eğitiminin genel olarak iki boyutlu soyut kompozisyonlarla başlayıp üçüncü boyuta dönüşüyor olması fakat mekânsal değere sahip ürünler ortaya koyulmamasıdır.

SONUÇ

Genel olarak sanat ve tasarım ile uğraşan tüm disiplinlerde, başlangıç eğitimi kapsamında kurumların müfredatlarında yer alan ve teorik - pratik içeriğin birlikte yürütülmesine dayanan, dinamik ve devingen yapısı ile farklı içerik ve uygulamalara sahip olduğu tespit edilen temel tasarım eğitimi, bu çalışma kapsamında 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılında altı üniversite örneği üzerinden, başlangıçta tespit edilen problemi, elde edilen veriler doğrultusunda çözüme kavuşturmak adına içerik analizi yapmak amacıyla incelenmiştir.

İç mimarlık eğitimi veren kurumlarda yer alan temel tasarım eğitiminde, müfredatlar oluşturulurken bilginin aktarımı konusunu göz önünde bulundurmakta, ancak ne şekilde ve hangi sınırlar çerçevesinde aktarılacağı konusunda kısıtlama bulunmamaktadır.

Günümüzde birçok üniversitede iç mimarlık bölümü olup, bu bölümlerde ilk yıl eğitimi kapsamında temel tasarım eğitimine yer verilmektedir. Bu eğitimin süresi ve bu sürenin teorik ve pratik yönden dağılımı ile kurumdan kuruma farklılık göstermesi, literatür taraması sonucu tespit edilen bir problem olup bu tespit sonucunda farklılığa sebep olduğu düşünülen ders içeriklerini incelemeye karar verilmiştir. Bu çalışma da inceleme ve inceleme sonucu elde edilen veriler çerçevesinde şekillenmiştir.

Çalışma ile temel tasarım eğitimi dersi içeriği ile ilgili veriler ortaya konulmuş olup, seçilen belli başlı üniversiteler üzerinden uygulama-kuramsal birlikteliğine dayanan bu dersin ne şekilde verildiğine dair, teorik ve pratik yönden içerik analizi yapılmıştır.

İç mimarlık eğitiminin verildiği kurumlarda temel tasarım eğitiminin müfredatlar içerisindeki değişken süreleri ve bu sürelerin kurumdan kuruma farklılık göstermesinin, her kurumda farklı bir proje yürütülüyor olması sebebiyle, çeşitliliğin ve farklılığın sağlanması açısından makul olduğu düşünülmektedir.

Fakat dersin teorik ve pratik süre dağılımları ve bu sürelerin kurumdan kuruma değişiklik gösteriyor olması ayrıca bazı kurumlarda (bu çalışma için TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi örneği) dersin müfredattaki süresinin tamamen pratik içeriğe ayrılmış olması ve teorik kısma yer verilmemesi eleştiriye açık bir durumdur.

Bu derste müfredatta teorik ve pratik süre ayrımı olsa dahi bu ikili birlikte yürütülmekte olup, teorik kısma sadece başlangıçta değinip sonrasında yaparak öğrenmeye dayanan; gerektiğinde teorik bilgi desteği verilen bir işleyiş söz konusu olduğu sonucuna, ders yürütücüleri ile yapılan görüşmeler sonucunda ulaşılmıştır.

Dersin uygulama odaklı olması, her şeyin yaparak öğrenmeye dayanıyor olması sebebi ile dersin pratik süresinin, teorik süresini ikinci plana atıyor olması kabul edilebilir bir durum olabilmektedir. Fakat teorik ve pratik içeriğin birlikte yürütüldüğü bu derste teorik içerik için bir süre ayrılmamış olması kabul edilebilecek bir durum değildir. Başlangıç eğitimi kapsamında verilen bu derste doğrudan ya da dolaylı olarak teorik bilgi aktarımı olmadan uygulamaya başlanması ya da teorik bilgiler için süre ayrılmaması önlem alınması gereken bir durumdur.

Çalışma kapsamına dahil edilen örneklem grubundan elde edilen verilere göre; temel tasarım eğitimi Hacettepe Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi'nde 2 saat teorik, 2 saat pratik olmak üzere toplam 4 saat, Bilkent Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi'nde 4 saat teorik, 6 saat pratik olmak üzere toplam 10 saat, Başkent Üniversitesi'nde 2 saat teorik, 4 saat pratik olmak üzere toplam 6 saat, son olarak da TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde ise tamamı pratik toplam 8 saat olduğu görülmektedir.

Ders sürelerine ilişkin elde edilen bu bulgular, dersin teorik ve pratik süre dağılımlarına ilişkin bir genelleme yapmanın mümkün olmadığını, bazı kurumlarda teorik-pratik süre dağılımı ve toplam sürenin eşit olduğunu fakat bunun anlamlı bir bulgu ifade etmediğini; ders sürelerindeki bu farklılıkların ise kurumların işleyişleri, belirledikleri müfredat, temel tasarım eğitimi dersini veren

yürütücülerin izledikleri yöntem ve derste uygulanan projelerin birbirinden farklı içerikte ve süreçte işliyor olmasından kaynaklandığını göstermektedir.

Teorik ve pratik içeriğe baktığımızda ise; temel tasarım eğitimi dersinin teorik içeriğinin genel olarak aynı olduğu sadece Selçuk Üniversitesi'nde diğer üniversitelere göre işleyişin farklı olduğu görülmektedir. Bunun sebebi de diğer beş üniversitede teorik içerikte tasarım ilke ve öğeleri birlikte yürütülürken, Selçuk Üniversitesi temel tasarım eğitimi ders yürütücüsünün dersi ikiye bölerek tasarım öğelerini güz yarıyılında, tasarım ilkelerini ise bahar yarıyılında ele alıyor olmasıdır.

Dersin pratik kısmını oluşturan uygulama metotlarına baktığımızda ise; Hacettepe Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi'nde soyut ve ikinci boyutta başlayan problemin gelişerek ve dönüşerek üç boyutlu somut bir ürüne dönüştüğü, Bilkent Üniversitesi'nde de soyut bir başlangıç olduğu fakat ikinci boyutta kompozisyon oluşturmaktan çok seçilen bir kavram ya da öge üzerinden soyutlama yapılarak 3. boyutta somut bir ürüne ulaşıldığı, Atılım Üniversitesi'nde iki boyutlu soyut kompozisyonel çalışmaların 2,5. boyuta evrilebildiği ve son olarak da Selçuk Üniversitesi'nde güz yarıyılı temel tasarım eğitimi kapsamında yapılan çalışmaların ikinci boyutta sınırlı kaldığı herhangi bir üç boyutlu çalışma yapılmadığı görülmektedir. Elde edilen tüm bu sonuçlar ve farklılıklar bile kurumlar arası ders sürelerinin farklı olmasının sebepleri arasında gösterilebilir. Çünkü görüldüğü üzere her kurumda ele alınan projelerin içeriği, süreci ve geldiği son nokta farklılık göstermektedir.

Temel tasarım eğitimi kapsamında farklı kurumlardaki bu farklılıkların ve farklı uygulamaların eğitimi beslediği, durağan ve tek tip bir sistematik ya da prototip bir uygulama planı yerine sürekli olarak değişen, gelişen ve yeniliklere açık teknik ve sistematiklerin kullanımının, tasarım eğitimi alan öğrenciler ve bu eğitimi veren ders yürütücüleri için oldukça katkı sağlayıcı bir durum olduğu düşünülmektedir.

Yurt içi ve yurt dışı iç mimarlık eğitimi veren kurumlar arasından University of Minnesota örneğine baktığımızda, burada temel tasarım eğitiminin ilk yıl

programında her iki yarıyıl da sadece bu dersten oluşan bir sistemlikle ve de 3. yarıyıl diğer dersler ile birlikte verildiği, University of Tennessee'de pre-major courses adı altında başlangıç/hazırlık eğitimi olarak ön koşul şeklinde birkaç farklı dersin bir arada yürütülmesi ile bu eğitimin verildiği, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde ise sadece birinci yıl, ilk yarıyıl programında yer verildiği görülmektedir.

Bu bilgilerden hareketle, temel tasarım eğitiminin bu çalışmada ele alınan iki örnekte olduğu gibi, kimi yurt dışı üniversite örneklerinde hazırlık eğitimi formatında bir yıl boyunca ya da bir dönem sadece bu derse yer verilerek yürütüldüğü, kimi üniversitelerde ise ülkemizde de olduğu gibi ilk yıl müfredatında yer alan bir ders olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Farklı kurumlarda yürütülmekte olan temel tasarım eğitimleri üzerinden, temel tasarım eğitiminin evrensel özelliklerine baktığımızda; dersin teorik içeriğini oluşturan konuların (tasarım ilkeleri, tasarım öğeleri, görsel algı ilkeleri vb.) tüm kurumlarda aynı olması, dersin kuramsal ve uygulamalı içerikten oluşması ve bu iki ayrı içeriğin eş zamanlı yürütülmesi ayrıca dersin tüm kurumlarda, genel olarak ilk yıl programında (ilk yarıyıl, ilk yıl ya da ilk üç yarıyıl şeklinde olabilese dahi) hazırlayıcı eğitim niteliğinde olması gösterilebilmektedir.

Bu çalışma, temel tasarım eğitimi ders yürütücüleri için daha önce farklı üniversitelerde denenmiş ya da denenmekte olan uygulama yöntemlerini, süreciyle birlikte inceleme fırsatı vererek, hem bu alanda bir kaynak hem de yeni teknikler arayanlar için yol gösterici niteliktedir. Bu metotlardan alınan verimin ya da hangisinin daha öğretici olduğunun tespiti ise yapılacak bir başka çalışmaya konu olarak bırakılmıştır.

Çalışma başlangıcında yapılan literatür taraması sonucu farklı disiplinlerde gerçekleştirilen çalışmalarda temel tasarım eğitimi dersinde teorik ve pratik süre eşitliği olması gerektiği yönünde önerilere rastlanmıştır. Bu çalışmanın örneğine alınan kurumlar arasında temel tasarım eğitimi dersinin teorik ve pratik süre eşitliği olan ve olmayan örnekler mevcuttur. Kurumlardaki ders işleyişi ya da içeriğine bakıldığında teorik içeriği oluşturan konuların aynı olduğu

konusunda bir genelleme yapılabilmektedir. Ders yürütücüleriyle yapılan görüşmelerde de genel olarak ders başlangıcında doğrudan ya da dolaylı olarak teorik bilgi verildiği sonrasında öğrencileri düşünmeye, araştırmaya yönlendiren bir yol izlendiği belirtilmiştir. Bu nedenle hem görüşmeler sonucu elde edilen bu bilgiler hem de dersin yaparak öğrenmeye dayalı ve uygulama ağırlıklı olması sebebiyle, pratik içeriğe ayrılan ders süresinin, teorik içeriğe ayrılan süre ile eşit olmamasının bahsi geçen sınırlar çerçevesinde kabul edilebilir bir durum olduğu düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen ve örneklem grubuna dahil edilen çeşitli üniversitelerin İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde verilen temel tasarım eğitimi dersinin genel özellikleri ve teorik - pratik içeriğinin analizi sonucu elde edilen sonuçlar doğrultusunda, genel olarak kurumlarda dersin ilk yıl iki yarıyıl da verildiği görülmektedir. Dersin kurumlarda farklı isimlerle anılması, ders sürelerinin eşit olmaması ve dönemlik hafta sayılarının farklı olmasının ise her kurumun kendilerine özgü sistematiği belirlemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Dersin teorik kısmını oluşturan içeriğin kurumlarda genel olarak aynı olduğu sadece Selçuk Üniversitesinde teorik içeriği oluşturan tasarım ilke ve öğelerinin, ilk yarıyıl öğeler, ikinci yarıyıl ilkeler aktarılacak şekilde yer verildiği görülmektedir. Teorik içeriği oluşturan bu konuların aktarımında ise en çok kullanılan yöntem problem çözme ve tartışma yöntemi olup, her kurum ele aldığı aynı konuları farklı teknikler kullanarak aktarmayı seçmiştir. Bunun sebebi de dersi veren öğretim üyelerinin farklı yöntemler tercih etmesi olarak düşünülmektedir.

Dersin pratik kısmını oluşturan içeriğe baktığımızda ise Hacettepe Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Başkent Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi'nde soyut ve ikinci boyut ile başlayan çalışmaların değişerek ve gelişerek 3. boyutta somut bir ürüne dönüştüğü, Atılım Üniversitesi'nde aynı şekilde soyut ve ikinci boyut ile başlayan çalışmaların 2.5. boyuta (rölyefe) dönüştüğü, Selçuk Üniversitesi'nde ise çalışmaların 2. boyutla sınırlı kaldığı ulaşılan sonuçlar arasındadır. Dersin pratik kısmında en çok kullanılan metot

ise, kompozisyon oluşturmaya dayanan kompozisyonel metot olup altı kurumda da kullanılmaktadır.

Kurumlarda dersin teorik ve pratik kısmını oluşturan içerikler ve bu içerikleri aktarmada kullanılan teknik ve metotlardaki farklılık ve çeşitlilikler, çalışmada dert edinilen ve çalışmanın problemini oluşturan dersin teorik ve pratik içeriklerine ayrılan srelerin farklı oluşunun sebeplerini açıkça ortaya koymaktadır. Kullanılan yöntemler ve teknikler, süreç ve ulaşılan sonuç ürün bu denli farklı iken, kurumlar arasında ders sürelerindeki bu çeşitliliğin kaçınılmaz olduğu sonucuna varılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, D. (2014). Tasarımda temel etkileşim:temel tasarım eğitiminde bütünleşik ortak zemin. *Sanat ve Tasarım Dergisi*(13), 23-40. doi: <http://dx.doi.org/10.18603/std.46561>.
- Aslan, Ş. (2012). *Temel tasarım eğitiminde duyum sürecine yönelik bir yaklaşım*. Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Atalayer, F. (1994). *Temel sanat öğeleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Aytekin, C. A. (2008). *Resim-iş eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin anasanat atölye tercihleri ile temel tasarım dersine yönelik tutum, algı ve beklentileri arasındaki ilişki*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ayyıldız Potur, A. (2007). *Mimarlık eğitimi başlangıcında bireyin ilgi-yetenek-yaratıcılık düzeyi ile tasarım performansı arasındaki ilişkiler*. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bilen, M. (1996). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara: Aydan Web Tesisleri.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ching, F. D. (2010). *Mimarlık ve sanatta yaratıcı bir süreç çizim*. (Ç. Birkan, Çev.) İstanbul: Yem Yayın.
- Ching, F. D. (2011). *İç mekan tasarımı*. (B. Elçioğlu, Çev.) İstanbul: Yem Yayın.
- Ching, F. D. (2011). *Mimarlık: biçim, mekan ve düzen*. (S. Lökçe, Çev.) İstanbul: Yem Yayın.
- Civcir, E. (2015). *Temel tasarım ve tasarım ilkeleri*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.

- Çellek, T., & Sağocak, M. (2014). *Temel tasarım sürecinde yaratıcılık*. İstanbul: Grafik Kitaplığı.
- Çetinkaya, Ç. (2011). *Tasarım ve kavram ilişkisinin iç mimarlık temel tasarım eğitimi kapsamındaki yeri: farklı iki üniversite örneği üzerinden temel tasarım eğitimi üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Denel, B. (1970). *Tasarım üzerine bir deneme*. İstanbul: Yükselen Matbaacılık.
- Denel, B. (1981). *Temel tasarım ve yaratıcılık*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.
- Dural, T. A. (2000). Dönüş(tür)me sürecinde temel tasarım eğitimi. *Mimarlık Dergisi*(293), s. 62-66.
- Edirne, J. (2004). *Tasarımın temel prensipleri ve iç mimari tasarımda uygulama örnekleri*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erdal, İ. T. (2006). *Gestalt kuramının grafik tasarıma etkilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Erim, G. (1994). *Temel tasarım içerisinde yaratıcılığın önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Erkan, D. Ç. (2006). *Temel tasarım eğitimini sorgulayan bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ertek, H. (1999). *İç mimarlık kapsamında temel tasarım eğitim kuramlarına bir yaklaşım*. Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ertok Atmaca, A. (2014). *Temel tasarım*. Karabük: Nobel Yayınevi.
- Gökaydın, N. (2010). *Temel sanat eğitimi*. İstanbul: Bireysel ve Toplumsal Yaratıcılık Merkezi.

- Güngör, H. (2005). *Temel tasar (Genişletilmiş 3.baskı)*. İstanbul: Eren Ofset Matbaası.
- Gürer, L. (1990). *Temel tasarım*. İstanbul: İTÜ Yayınları.
- Gürer, L. (1992). *Görsel sanat eğitimi ve mekan-form*. İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi.
- Hasol, D. (2010). *Ansiklopedik mimarlık sözlüğü*. İstanbul: Yem Yayın.
- Herbert Bayer, W. G. (1979). *Bauhaus 1919-1928*. New York: The Museum of Modern Art Publisher.
- Özer, B. (2009). *Kültür sanat mimarlık*. İstanbul: Yem Yayınevi.
- Pasin, B. (2007). *Mimarlık okullarındaki temel tasarım eğitiminde müzikal kompozisyonun kullanılması üzerine bir alan çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- San, İ. (2003). *Sanat eğitimi kuramları*. İstanbul: Ütopya Yayınevi.
- Sarioğlu Erdoğan, G. P. (2016). Temel Tasarım Eğitimi: Bir Ders Planı Örneği. *TMMOB Şehir Plancıları Odası yayınları*, 26(1), 7-19. doi:10.5505/planlama.2016.52714.
- Seylan, A. (2004). *Güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde temel tasarım (basic design) dersinin verimlilik düzeyini artırıcı uygulama modellerinin araştırılması ve geliştirilmesi*. Sanatta Yeterlik Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Seylan, A. (2005). *Temel tasarım*. Samsun: Dağdelen Basım Yayın.
- Tepecik, A., & Toktaş, P. (2014). *Güzel sanatlar fakültelerinde temel sanat eğitimi*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Toktaş, P. (2009). *Güzel sanatlar eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında temel sanat Eğitimi/temel tasarım dersine ilişkin öğretim elemanı ve*

öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Türk Dil Kurumu. Erişim: 23.02.2018. www.tdk.gov.tr.

Yapıcı, Ş., & Yapıcı, M. (2005). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yüksel, R. (1998). *Güzel sanatlar fakültelerinde verilen temel sanat eğitimi dersinin bugünkü durumu ve sorunları*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Zöngür, O. (2008). *İç mekan tasarımında biçim ve anlam üzerine kavramsal bir inceleme/Postmodern tasarım yaklaşımları ve Philippe Starck*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://akts.hacettepe.edu.tr/ders_detay.php?ders_ref=DRSTNM_000000000000000000000000794

https://stars.bilkent.edu.tr/syllabus/view/FA/101/IAED_BFA/

https://www.selcuk.edu.tr/guzel_sanatlar/ic_mimarlik_ve_cevre_tasarimi/bolum_dersleri/2403102/tr

<http://angora.baskent.edu.tr/bilgipaketi/?dil=TR&menu=akademik&inner=katalog&birim=329&ders=324127>

<http://ict.atilim.edu.tr/academicprogramcourses/view/id/1951?lang=tr>

<http://interior.design.umn.edu/students/1601.html>

http://ssb.sis.itu.edu.tr:9000/pls/PROD/itu_icerik.p_download?file=TES113E

http://www.gsf.hacettepe.edu.tr/ict/?page_id=137&lang=tr

http://iaed.bilkent.edu.tr/?page_id=31

<https://www.etu.edu.tr/tr/kurumsal>

http://imc.baskent.edu.tr/kw/menu_icerik.php?dil=TR&birim=232&menu_id=2

<http://www.atilim.edu.tr/universitemiz-genel-bilgi>

<http://www.selcuk.edu.tr/>

<https://www.utc.edu/interior-design/curriculum/pm-courses.php>

<http://interior.design.umn.edu/students/StudentWorkFirstYear1.html>

<https://www.utc.edu/interior-design/students/1st.php>

EKLER

Ek 1: Hacettepe Üniversitesi İCT 123 Temel Tasarım Eğitimi I ders yürütücüsü Prof. Hakan Ertek'ten alınan, derste fotoğraflanan öğrenci çalışmalarının tez çalışması kapsamında kullanılabilmesine dair izin dilekçesi

27.03.2018

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE;

2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi içerisinde, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde yürütmüş olduğum İCT 123 Temel Tasarım Eğitimi I dersi kapsamında gerçekleştirilen öğrenci final çalışmalarının, N16127291 No'lu öğrenciniz İpek YILDIRIM 'ın Yüksek Lisans Tez çalışmasında kullanması, tarafımda uygundur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Hakan ERTEK

Ek 2: Bilkent Üniversitesi 101 Basic Design ders yürütücüsü Öğr. Gör. Segah Sak'tan alınan derste fotoğraflanan öğrenci çalışmalarının tez çalışması kapsamında kullanılabilmesine dair izin dilekçesi

24.04.2018

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE;

2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi içerisinde, Bilkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi'nde yürütmüş olduğumuz FA101 Basic Design dersi kapsamında gerçekleştirilen öğrenci final çalışmalarına dair görsellerin, N16127291 No'lu öğrenciniz İpek YILDIRIM 'ın Yüksek Lisans Tez çalışmasında kullanması, tarafımda uygundur.

Bilgilerinize arz ederim.

Öğr.Gör. Dr. Segah SAK
Bilkent Üniversitesi
Mimarlık Bölümü

Ek 3: TOBB Teknoloji ve Ekonomi Üniversitesi İCT 101A Temel Tasarım Eğitimi I ders yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Şaha Aslan'dan alınan, derste fotoğraflanan öğrenci çalışmalarının tez çalışması kapsamında kullanılabileceğine dair izin dilekçesi

**TOBB
EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ**

22.03.2018

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ,
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE;**

2017 – 2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi içerisinde, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde Yrd. Doç. Dr. Şaha ASLAN ve Öğr. Gör. S. Selcan DÖKMEN AYKAŞ tarafından yürütülmüş olan **İÇT101A Temel Tasarım I** dersi kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların, N16127291 No'lu öğrenciniz İpek YILDIRIM'ın Yüksek Lisans Tezi çalışmasında kullanılması, tarafımızca uygundur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Şaha ASLAN
İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bl. Öğretim Üyesi

Söğütözü Cad. No: 43 Söğütözü - ANKARA - Tel: (0.312) 292 40 00 (pbx) - Faks: (0.312) 287 19 46 - www.etu.edu.tr

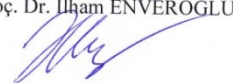
Ek 4: Selçuk Üniversitesi 2403102 Temel Tasarım I ders yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi İlham Enveroğlu'ndan alınan, derste fotoğraflanan öğrenci çalışmalarının tez çalışması kapsamında kullanılabilmesine dair izin dilekçesi

04.04.2018

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE;

2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi içerisinde, Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde yürütmüş olduğum 2403102 Temel Tasarım I dersi kapsamında gerçekleştirilen öğrenci final çalışmalarını, N16127291 No'lu öğrenciniz İpek YILDIRIM'ın Yüksek Lisans Tez çalışmasında kullanması, tarafımdan uygundur. Bilgilerinize arz ederim.

Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü Öğretim Üyesi
Doç. Dr. İlham ENVEROĞLU

Ek 5: Başkent Üniversitesi GSF 127 Temel Tasarım I ders yürütücüsü Öğr. Gör. Selim Sertel Öztürk'ten alınan derste fotoğraflanan öğrenci çalışmalarının tez çalışması kapsamında kullanılabileceğine dair izin dilekçesi

BAŞKENT
ÜNİVERSİTESİ

25.
Yıl

Bağlıca Kampüsü Eskişehir Yolu 18. km
Etilmesgut TR06790 Ankara
t. 0312 246 66 66 f. 0312 246 66 05
baskent.edu.tr

15.03.2018

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ'NE

2017-18 Güz Döneminde Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde yürütmekte olduğum GSF127 Temel Tasarım I dersi stüdyosu kapsamında öğrencilere ait işlerin fotoğraflarının, yüksek lisans öğrenciniz İpek Yıldırım'ın tezinde kullanması tarafımda uygundur.

Gereğini saygılarımla bilgilerinize arz ederim.

Öğr. Gör. Selim Sertel ÖZTÜRK
İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü

Ek 6: Atılım Üniversitesi İCM101 İç Mimarlıkta Temel Tasarım I ders yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Çılga Resuloğlu'ndan alınan, derste fotoğraflanan öğrenci çalışmalarının tez çalışması kapsamında kullanılabileceğine dair izin dilekçesi

12.04.2018

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE;

2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi içerisinde, Atılım Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde yürütmüş olduğum ICM 101 İç Mimarlıkta Temel Tasarım I dersi kapsamında gerçekleştirilen öğrenci final çalışmalarının, N16127291 No'lu öğrenciniz İpek YILDIRIM 'ın Yüksek Lisans Tez çalışmasında kullanması tarafımda uygundur.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Öğretim Üyesi Çılga RESULOĞLU

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : İpek YILDIRIM
Doğum Yeri ve Tarihi : İncesu/KAYSERİ 05.07.1994

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :**MAKELE VE BİLDİRİLER**

:YILDIRIM, İ.& MURSÜL, D. '*Kent Kimliğinde Melez Bir Buluşma: Kayseri Cumhuriyet Meydanı*'. Hacettepe Üniversitesi 12. Ulusal Sanat Sempozyumu, Ankara, 2018.

: YILDIRIM, İ. '*Kültürel Varlıkların Topluma Kazandırılması: Gevher Nesibe Şifahanesi Örneği*'. Asos 4. Uluslararası Güzel Sanatlar Sempozyumu, Alanya, 2018.

İş Deneyimi

Stajlar : (2013) Mim-Art Mimarlık Mühendislik Ltd. Şti.
NEVŞEHİR
: (2014) Mim-Art Mimarlık Mühendislik Ltd. Şti.
NEVŞEHİR

Çalıştığı Kurumlar : Bürotime Ofis Mobilyaları, ANKARA
: Vivense, ANKARA
: Yanmaz Mimarlık, ANKARA
: Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, KAYSERİ

İletişim

E-Posta Adresi : ipEkyldrm22@gmail.com

Tarih : 08.06.2018

İÇ MİMARLIK BÖLÜMLERİNDEKİ TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN TEORİK VE PRATİK YÖNDEN İÇERİK ANALİZİ

Yazar İpek Yıldırım

Gönderim Tarihi: 09-May-2018 10:59AM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 961246100

Dosya adı: TEMEL_TASARIM_E_T_M_N_N_TEOR_K_VE_PRAT_K_Y_NDEN_ER_K_ANAL_Z.pdf (4.78M)

Kelime sayısı: 20162

Karakter sayısı: 136926

İÇ MİMARLIK BÖLÜMLERİNDEKİ TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN TEORİK VE PRATİK YÖNDEN İÇERİK ANALİZİ

ORIJINALLIK RAPORU

%9

BENZERLİK ENDEKSİ

%9

İNTERNET
KAYNAKLARI

%4

YAYINLAR

%3

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BIRINCIL KAYNAKLAR

1

gsf.baskent.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

2

AKBULUT, Dilek. "Tasarımda Temel Etkileşim: Temel Tasarım Eğitiminde Bütünleşik Ortak Zemin", Alev Çakmakoğlu, 2014.

Yayın

%1

3

acikerisim.deu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

4

www.newwsa.com

İnternet Kaynağı

%1

5

www.tpe.gov.tr

İnternet Kaynağı

%1

6

DURDUKOCA FIRAT, Şule. "Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Bir Ders ve Öğretim Tekniği Olarak Dramaya Yönelik Görüşlerinin", Erzincan Üniversitesi, 2015.

Yayın

%1

www.mim.itu.edu.tr

